

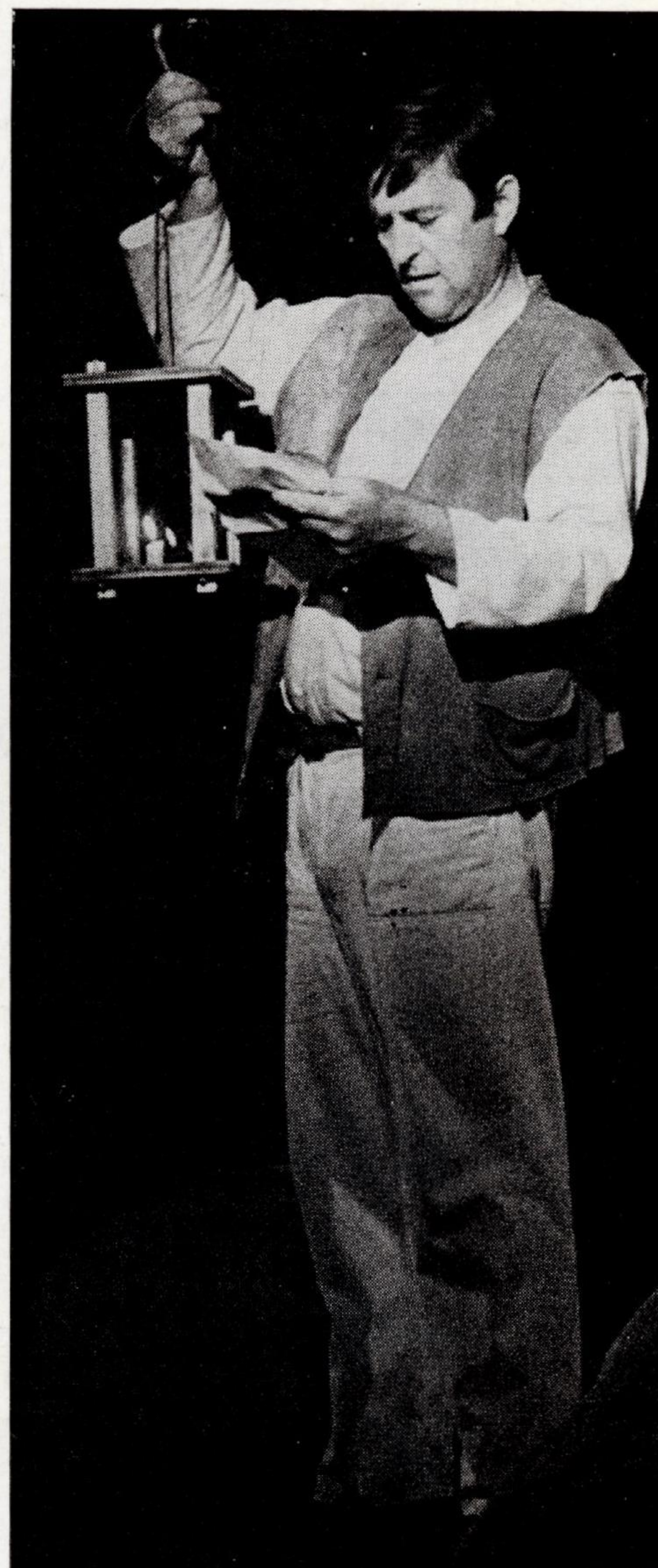
AMATĚŘSKÁ SCÉNA

10 • 1992 • 6 Kčs

Z deníku 62. Jiráskova Hronova

Klub mladých divadelníků

Diskusní kluby JH

Otázky pro pana starostu

Rozhovor s Ivanem Vyskočilem

Velký hronovský divadelní
happening

DDS Zari Tbilisi při pěveckém přídavku svého hronovského vystoupení, foto: I. Mičkal

Minidiv Ostrov nad Ohří — Pohádka na modré niti, foto: I. Mičkal

Miroslav Rada v monologu Ňuchina, foto: I. Mičkal

SBOHEM

Jiráskův Hronov se slibným podtitulem SCÉNICKÁ ŽATVA představil velmi různorodou směs. Nelze, a ani nemá cenu srovnávat nerosrovnatelné. Sklizeň netvoří pouze obilí, ale i houby, kus plotu, něčí ruka, něčí peněženka a dokonce malý jezeček. JEŽEČEK KAMZÍČEK je ze všeho trochu na rozpacích: mnoha věcem vůbec nerozumí a nechápe, proč by se měl zajímat? Pořád si myslel, že bude bezstarostně pobíhat rodným lesíkem a najednou hop — a vcucnul ho žací stroj. Nevadí. Pokud na něho budou lidé hodní, pokud ho někdo nezašlápne nebo nevycpe, třeba se zase do lesa vrátí. Tehdy bude ostatním zvířátkům vyprávět, jak se podruhé narodil, jak se smál i plakal během divadelních představení, jak si koupil zlatou fixu, jak mu paní Štelzigová dávala každý večer do misky mlíčko, jak chodil ke Glückovým na mramorovou zmrzlinu, a k panu nadlesnímu Vyskočilovi pro trochu vlídného slova. Lištičkám převypráví obsah Léčby neklidem a starého medvěda bručouna získá pro členství v SČDO. Ještěrkám a lištičce se pochlubí, jak přispěl dvaceti jablíčky na rekonstrukci mechanickostrojní havárie. Ostatním zvířátkům promítne z videa na palouku Příběh koně — aby taky viděla, co ho zasáhlo nejvíc. Potom se Kamzíček pacičkama očistí a zaleze do smetí pod starý pařez, kde si zapíše do notýsku: Každý den v nás umírá velká spousta nevědomostí, které se nad ránem spalují v hronovské spalovně, jejíž vesele dýmající komín bude i napřesrok vidět odevšad, nejlépe ale ze schodiště OPRAVENÉHO JIRÁSKOVA DIVADLA. Sbohem.

Petr Lébl

P. S. Převzato ze Zpravodaje č. 10, L. P. 1992

VÝZVA K DISKUSI

V Lidových novinách z 15. září 1992 vyšel rozhovor vedoucího pražského souboru Excelsior Ludka Jiříka Žije amatérské divadlo?. Mimo jiné se v něm praví: „Zatím je však zřejmě důležitější, aby existoval časopis Amatérská scéna, ačkoli píše především o profesionálních představeních a specializovaných oblastech (několik čísel o kabuki atd.), místo aby se alespoň zajímal o to, v jakých podmínkách soubory existují a psal i o začínajících a méně známých souborech.“ K tomuto tvrzení uveřejníme v příštím čísle naše vyjádření, ale zajímal by nás i názor vás, čtenářů. Vyzýváme vás proto k diskusi. Na vaše názory se těší

redakce AS.

Na 1. straně obálky Jiří Navrátil (Mlynář) a Radoslava Hadačová (Kněžna) v Lucerně TD Ořechov, foto: I. Mičkal

OBSAH

2 VÍCE SYMPATIÍ A LÁSKY	V. Ondráček
3 Z DENÍKU 62. ROČNÍKU JIRÁSKOVA HRONOVA	R. Hrdinová
12 ZASTAVENÍ — LEDOVEC BEZ ZÁKLADNY	J. Císař
13 KLUB MLADÝCH DIVADELNÍKŮ	J. Pazderníková
14 NÁVRAT NA KRUHY SVÉ	I. Vyskočil — V. Kmochová
15 NEPROFESIONÁLNÍ DIVADLO POD LUPOU TEORIE	R. Prchalová
16 DISKUSNÍ KLUB JH	J. Hraše
17 O DISKUSNÍM KLUBU J. ČERNÍKOVÉ - DROBNÉ	R. Tesárková
18 O SLUNÍČKU A DEŠTI NA AMATÉRSKÉM NEBI	R. Tesárková
19 VELKÝ HRONOVSKÝ DIVADELNÍ HAPPENING	J. Brixí
21 NOVINÁŘ NOVINÁŘI VLKEM NA ROZLOUČENOU	R. Prchalová
M. Houšťek
22 POVÍDÁNÍ	F. Klaška
23 OTÁZKY PRO PANA STAROSTU O HLADIVÉ BÁCHORCE	V. Kmochová
V. Závodský

AMATÉRSKÁ SCÉNA 10 • 1992 • 6 Kčs

Měsíčník pro otázky amatérského divadla
a uměleckého přednesu

ROČNÍK 29 (OCHOTNICKÉ DIVADLO 38)

Vydává ministerstvo kultury ČR v Nakladatelství
a vydavatelství Panorama, 120 72 Praha 2, Hájkova 1

Vedoucí redaktorka VĚRA KMOCHOVÁ

Adresa redakce: 100 00 Praha 10, Mrštíkova 23,
telefon 781 48 23

Tisknou Tiskařské závody, s. p., provoz 32
110 00 Praha 1 — Myslíkova 15

Rozšiřuje PNS. Informace o předplatném podá a objednávky přijímá každá administrace PNS, pošta, doručovatel a PNS — ÚED Praha, závod 01 — AOT, Kačkova 19, 160 00 Praha 6. Objednávky do zahraničí vyřizuje PNS — ústřední expedice a dovoz tisku Praha, závod 01, administrace vývozu tisku, H. Píky 26, 160 00 Praha 6. Cena jednoho výtisku 6 Kčs, roční předplatné 72 Kčs.

Nevyžádané příspěvky redakce nevrací

Toto číslo bylo dáno do tisku 24. 8. 1992

© MINISTERSTVO KULTURY ČR, Praha 1992

VÍCE SYMPATIÍ A LÁSKY

Práce ve festivalovém výboru a organizačním štábu Jiráskova Hronova mi dává možnost po devítidenním pobytu v Hronově sestavit mozaiku toho, co se organizačně povedlo, ale i — jak se dnes říká — odhalilo řadu „rezerv“. Mezi ty patří řada neuskutečněných nápadů a akcí podmíněných finančními prostředky, kterých na tak velkou akci, jakou divadelní žatva je, není nikdy dost. Ale na druhé straně mrzí ty nedostatky a „rezervy“, na jejichž uskutečnění stačí jen a jen dobrá vůle a zájem organizátorů.

Divadelní žatva, stejně jako národní či regionální přehlídky jsou organizovány hlavně pro lid ochotnický, pro soubory. Jak jinak. Nebýt tohoto základu, nebyly by přehlídky. Každého musí nutně napadnout, že ta největší péče musí být tedy věnována v první řadě vystupujícím souborům a v druhé řadě návštěvníkům, kteří za amatérským divadlem přijíždějí.

Na jednom jednání organizačního štábu 62. Jiráskova Hronova jsme jednali o nápisu zaznamenaném neznámou „Pavlou z Čech“ na hronovské zdi nářků. Cituji: „Méně snobismu a formalit by do festivalu vzneslo více sympatií a lásky“.

Nevím, milá Pavlo, zda jste se zúčastnila některého festivalu před jubilejním 60. Jiráskovým Hronovem, tedy před rokem 1990. Pokud ano, nemusím vypočítávat, kolik formálních vítacích či jiných projevů a akcí bylo od té doby odstraněno. Jistě to festivalu pomohlo, ale — a to jsme zase my, kteří dokážeme s vaničkou vylít i dítě. Na citovaném jednání štábu jsme vyslovili nespokojenost s péčí o účinkující soubory. Tam se z těch oficialit skutečně odbouralo skoro všechno. Jistě si vzpomínáte, že ve středu, uprostřed festivalu to došlo tak daleko, že vítající zástupce pana starosty poněkud pozapomněl, že vedle finalistů SČDO na schodišti stojí také jediný zahraniční soubor 62. Jiráskova Hronova a svoji pozornost věnoval převážně ochotníkům „domácím“. Trapas, který nemohlo zakrýt

narychlo, organizačním štábem vyprovokované setkání pana starosty s mladými divadelníky s Tbilisi na městském úřadě po jejich vystoupení.

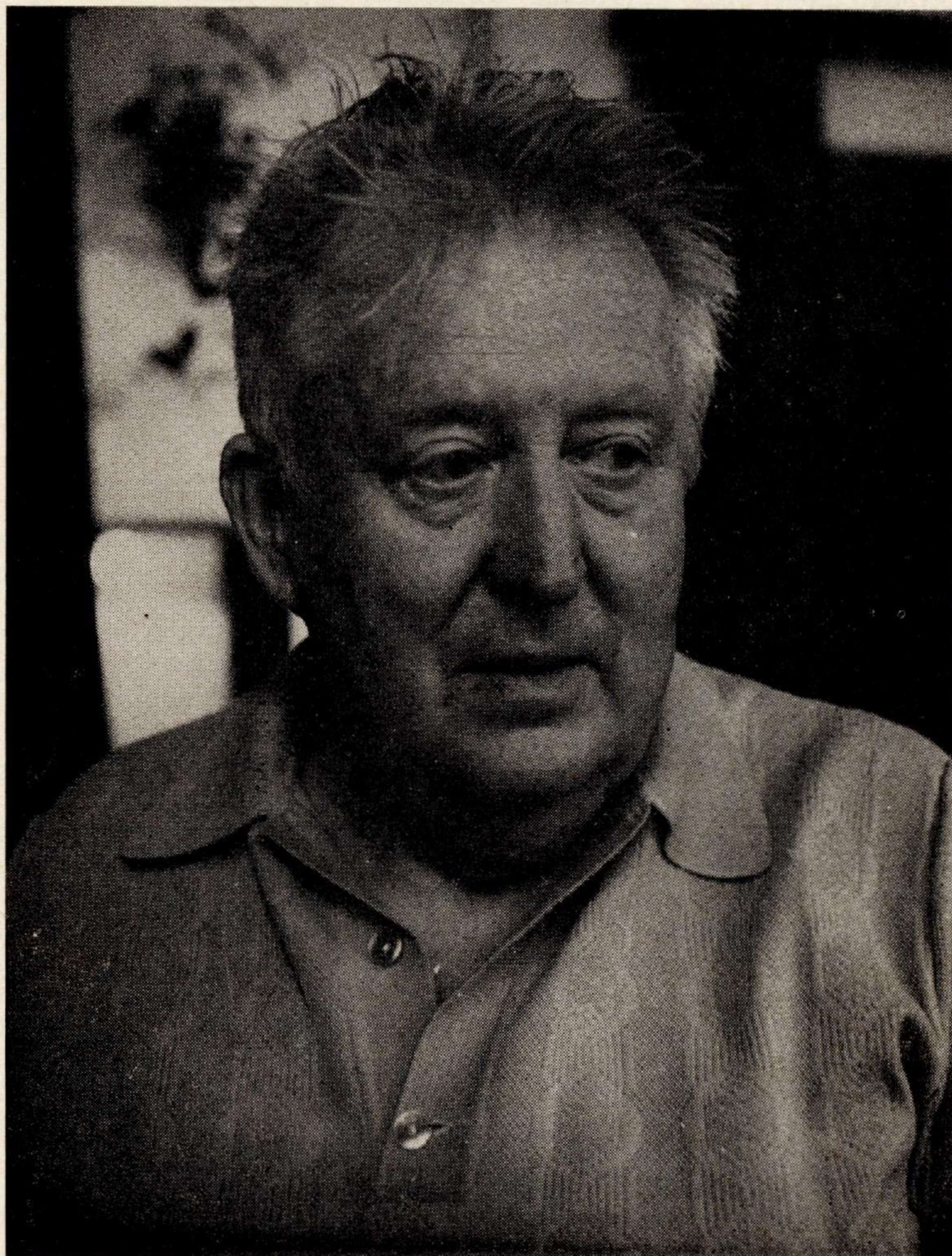
Každá akce takového významu jako je Jiráskův Hronov, Divadelní Třebíč, Krakonošův divadelní podzim, další a další, by měla mít svůj rituál, svoji poetiku. Určitě není třeba, aby „v duchu bezobsažné tradice pan náměstek ministra kultury přečetl projev, který si nechal před vystoupením napsat“, jak napsal v Lidových novinách 10. srpna 1992 Zdeněk A. Tichý. Takovéto oficiálnosti jsou skutečně k ničemu. Jistě by každého divadelníka více potěšilo ujištění, že ve své nové funkci pomůže ochotnickému divadlu. Nic víc, nic míň. V tom s vámi, milá Pavlo, souhlasím.

Ale podívejme se na onu „oficiálnost“ očima členů účinkujících souborů, očima těch, kteří přijedou účinkovat na Jiráskův Hronov poprvé. Soubor přijede do Hronova podle smlouvy den před svým vystoupením. Najde informační kancelář, kde získá informace o ubytování, pak si vyřídí stravovací formality na městském úřadě a... A dále se o něho nikdo nezajímá. Jak najde ubyto-

vací prostory, kde je závodní kuchyně. Ví, že musí být večer v 19.30 hodin na schodišti Jiráskova divadla, kde bude uvítán. Ano, přijde včas, postává před divadlem tu i onde, než se ho někdo ujme a naaranžuje na správné místo. Uslyší, jak je v Hronově vítán, letos se dokonce dozvěděl i recept na podkrkonošskou specialitu — díky domácímu hronovskému souboru — dostane kytičku a upomínkový dárek, zazní fanfára a... a zůstane na schodišti Jiráskova divadla sám a překáží návštěvníkům nastupujícím do divadla na večerní představení. Nikdo mu ani nedá šanci říci — pokud chce — několik slov za sebe. Nu a to je oficialita prvního dne, více o něj nikdo neprojeví zájem.

Druhý den proběhne ve znamení příprav představení. Díky obětavé a ochotné spolupráci s hronovskými technikáři je představení připraveno a odehráno. Spadne poslední opona, předání kytičky a účastnického listu na forbíně a snad jen to tiché: „Děkujeme vám“. Soubor má za sebou dvě představení a ani ta bedna se sifonem či minerálkou při těch letošních 35°C nebyla k dispozici. Jeviště je uklizeno a je kolem 22 hodiny,

Vlastimil Ondráček na snímku Pavla Štolla

když soubor s různými pocity, podle toho jak cítil ohlas hronovského publika, vyjde před budovu divadla a zjistí, že si nemá kam sednout a spláchnout prach či pot, nebo zahnat žízeň po celodenní práci. Zjistí totiž, že všude je obsazeno. Nemá šanci.

Třetí den pobytu! Soubor už nikoho nezajímá, nikdo s ním před odjezdem neztratí slovo, nepoděkuje. Jen v diskusních klubech se může dozvědět, jak byla jeho práce přijata. Toť vše, a tak se jede domů. Město už o něho nemá zájem.

Ano, milá Pavlo! Tak je to! Ani ty oficiality, ale není ani péče, sympatie a láska. A teď bych mohl porovnávat zájem o soubory právě na Divadelní Třebíči u Jardy Dejla, na Krakonošově divadelním podzimu ve Vysokém a možná na dalších a dalších „obyčejných“ regionálních přehlídkách. Ve Vysokém se souboru ujme hosteska a stráví se souborem celý jeho pobyt a usnadňuje mu život na přehlídce, od uvítání pana starosty na městském úřadě, občany před budovou Krakonoše, až po posezení po večerním představení a rozloučením se všemi účastníky přehlídky a trojím objetím náměstí kolem kostela při odjezdu z městečka. Možná, že se někomu zdá, že tyto oficiality jsou již přežitě — i to dají členové některých souborů znát — ale rozhodně tuto menšinu překryjí ti, kteří s láskou a dojetím vzpomínají na pobyt na takové přehlídce, na navázaná přátelství a rádi se pak vrací, i když jen jako hosté bez vlastní inscenace.

Milá Pavlo i hronovští přátelé! Že by těchto formalit bylo na hronovském festivalu moc? To se mi nezdá. Ale co vím určitě, že mi tam chybí láska a úcta k tomu, kdo přijde s otevřeným srdcem ukázat kus své poctivé práce a lásku k divadlu. Je mi líto, že jako člen organizačního štábu nesu i já kus viny.

Vlastimil Ondráček

Kulturně informační centrum ve Volarech prosí o zveřejnění následující výzvy:

AUTORA S VLASTNÍ HROU ze současnosti a nejlépe lehčího žánru hledá amatérský divadelní soubor.

Máme 9 stálých členů a možnost spolupráce s profesionálním režisérem. Naše poslední představení: Horníček — Malá noční inventura, Vančura — Rozmarné léto.

Kontakt: Karel Křivka

Sídlíště 268

384 51 Volary

tel. 0338-92474, 92157

Zn.: „Společná šance“

Z deníku 62. ročníku Jiráskova Hronova aneb Divadlo versus tropické klima

sobota 1. 8.

První překvapení po příjezdu do Hronova nás čekalo hned na náměstí: tam, kde bylo informační centrum, je letos Komerční banka. Nevadí, přesunujeme se o pár desítek metrů doleva, kam nás vede šipka. Vyřizujeme nutné formality kolem ubytování a vstupenek a zdravíme se letmo se známými tvářemi. Sláva! Redakci Amatérské scény přijme pod svá vlídná křídla opět domek rodiny Klennerových! Hned jsme tu o něco víc doma. Pražícím poledním sluncem vlečeme zavazadla, praskající pod tíhou Amatérských scén č. 6, 7 a 8 směrem k nádraží a okolo lesa na Žabák. O hodinu později zase zpět k divadlu. Prodáme letos něco? Stížnosti amatérů na smutnou skutečnost, že náš časopis nelze mimo Prahu prakticky sehnat, jsou dostatečnou motivací vzít s sebou na Hronov aspoň to málo, co zbývá. Krámek Artamy i letos vedený paní Mikešovou, která se s ochotou jí vlastní ujala i prodeje AS, přesídlil ze zastrčené prodejny na schody Jiráskova divadla.

Včera večer se hrála **Komedie o hvězdě** v nastudování **úpického souboru**. Víme, že jde o inscenaci, jež dokáže vzbudit rozporuplné reakce diváků. Ani Hronov nezůstal výjimkou. „Proč?“, ptá se ve Zpravodaji Lenka Preňková. „Proč posun od inspirace lidového epického divadla až k perziflazi či karikatuře?“ Osobně je mi bližší reflexe Zory Vondráčkové: „Příběh Kristova narození v úpické inscenaci je pro mne zajímavý právě v proměnlivosti vztahů postav k zafixovanému tématu (např. vztah Marie a Josefa k početí). Je-li v nás láska a dobro, musíme se vyrovnat s tím, že touž měrou je v nás zastoupeno zlo. Ale záleží pouze na nás, čemu v sobě uvěříme. Inscenace Komedie o hvězdě měla mnoho chyb a některá místa byla pro mne nejasná. Ale považuji za pozitivní, že právě jí Hronov začínal.“ Souhlasím a dodávám: škoda, že většina z nás přijela až v sobotu. Bylo by o jedno zajímavé téma k diskusi víc.

Vojenská dechovka ČSL Hradec Králové bohužel od loňska nedoznala žádné podstatnější změny co do kvality. Hrají pořád stejně nadšeně a falešně. Fanfáry místního rozhlasu uvítaly ministerskou delegaci a pana starostu Hronova, ing. Miroslava Houška. Obřad zahájení 62. ročníku JH proběhl se stereotypní oficialitou, kterou náměstek ministra kultury Michal Prokop nedokázal rozehrát svým nicneříkajícím a neosobním projevem. A tak jen panu starostovi

jsme věřili, že nás ochotníky (i nás parazity, na ochotnickém divadle se přiživující) vidí v Hronově opravdu rád.

O půl hodiny později usedáme v Ponorce, zvědaví, co nám zástupci ministerstva povědí. Mnoho toho není. Pan Michal Prokop přiznává hned zpočátku, že ve funkci náměstka je teprve dva týdny a Jiráskův Hronov je první festival, který otevírá. S problematikou amatérského divadla se hodlá teprve seznámit a případné dotazy směřuje na dr. Malcovou. Ostatně deset minut po zahájení tiskové besedy odcházejí zástupci ministerstva (a s nimi i pan starosta) na další besedu do budovy radnice. Takže konečně co. Ještě se stačíme informovat na dostavbu divadla a finanční zabezpečení festivalu, na němž se letos kromě dotace MK (168 tisíc — podrobné vyúčtování nákladů přinesl Zpravodaj č. 2 na titulní straně) podílí i 38 sponzorů — ať již finanční částkou či materiálním zabezpečením.

Nakonec nejpodstatnější informace o festivalu podává dr. Milan Strotzer, který je tichou, ale o to důležitější duší 62. JH. Z 290 přihlášených účastníků přijelo zatím 101, ale očekává se střídačka po polovině přehlídky. Zájem o Klub mladých divadelníků byl letos nebývalý, přihlášených je téměř osmdesát, dorazilo něco přes padesát mladých mezi 15 a 22 lety. Budou pracovat ve čtyřech seminářích, které povedou: A Vladimír Zajíc (místo Jana Borny, který nemohl přijet ze zdravotních důvodů) — analýza textové předlohy jako východisko herecké a režijní tvorby, B Jakub Korčák — aktivní analýza textu jednáním, C Peter Scherhauser — elementární řád divadla a D Milan Schejbal — dramatická situace a z ní vyplývající divadelní zákonitosti. Klub se koná letos ve Velkém Poříčí pod vedením Jiřiny Lhotské za asistence Jany Pazderníkové.

A už je tu první představení. Strašně se na ně těším. O to víc, že na letošní Šrámkův Písek kvůli nemoci nedorazili. Kdo? No přece **Čmukaři z Modřišic** s vlastní adaptací Sakiho **Léčby nekli-dem**. Ve srovnání s loňským Lárk ičíčkem je tohle představení daleko neuvozněnější a zmatenější, postižené skutečností, že ani v Hronově nebyli Čmukaři v plném počtu. A ne všechno tedy stoprocentně vyšlo. Ale například pohádka o děsivě hodné Bertičce a zlém vlkovi zalahodila mému, možná stejně zvrhlému smyslu pro černý a trochu hororový humor, stejně jako škodolibá

anekdota o špatné zprávě. Dáda Weisová a Jaroslav Ipser (za pomoci svých tří „nezvedených dětí“) se projevili jako účinní léčitelé. „Důležité je vědět, koho, kdy a jak léčit“, praví se v textu průvodní přednášky. Myslím, že Čmukaři to moc dobře vědí a jde jim to o to lépe, čím méně věcmi se obklopují a čím více spoléhají sami na sebe a na své umění. Dobrému doktorovi se sluší poděkovat. Takže, Čmukaři, děkuju!

Kruhový prostor vysypaný pískem, bílá dívka uprostřed (Antonie Svobodová) zkoumá prostor kolem sebe křehkými a zasněnými gesty. Do toho tichého světa vstupuje Člověk, vstupuje Muž prudkým, okázalým způsobem. **Performance č. 11** (nikoli 10, jak bylo psáno, protože tu soubor uvedl už v Písku) **Alternativní scény Pohybového divadla Praha** není věcí konkrétního příběhu, ten si může — pokud ho vyžaduje — dosadit každý divák sám. Pokud se ale poddá poněkud tajuplnému kouzlu tohoto souboru, prožije očistnou půlhodinu na téma mezilidského kontaktu, důvěřivosti, něhy, čistoty a zápasu o tyto hodnoty s agresivitou a ideologií vnější okázalosti. Závisí to jen na nás, na ochotě a schopnosti naladit se na společnou vlnu vysílanou tanečnický. Poněkud rušivě působila bezprostřední blízkost a ne dosti intimní svícení v prostoru hronovské Sokolovny. Řekla bych, že v Písku byl kontakt s diváky snazší — snad i díky jejich komornějšímu počtu.

Divadlo pro 111 z Českých Budějovic přivezlo do Hronova inscenaci hry **F. Billetdoux Ještě skleničku?**, inscenaci trpící základní nejasností žánru. Toto zdlohavě se vlekoucí představení má asi nejbližší ke konverzační komedii, ale právě tenhle žánr působí problémy i ostříleným profesionálům. A tak herci — místo aby přinesli tragikomický příběh dvou ztroskotanců — posedávají na téměř prázdném jevišti (proč ale ty sáhodlouhé přestavby?) a mluví a mluví a mluví... Klimbající divák ožije alespoň při šansonech G. Bécauda a E. Piaf. Nicméně, na téměř dvouhodinové představení je to málo.

neděle 2. 8.

Tak co nás čeká v neděli? Diskusní kluby, Dětský den, dvě představení a horko. To pochopitelně hned od rána. Na rozdíl od loňského roku máme letos na výběr hned ze tří diskusních klubů. Všechny tři sídlí v budově SOU společ. stravování vedle náměstí. Nejvýše — co do poschodí — se usadil klub **Jarmily Černíkové - Drobné**, který je určený především těm, kteří s diskusí začínají, a který za pomoci videozáznamu podrobně a erudovaně analyzuje jednotlivé inscenace. Druhé dva kluby našly útulek ve třídách vedle sebe. Původně měly být vlastně tři s tím, že každý z lektorů vyhlásí na základě

Jaroslav Ipser (Čmukaři) v Sakiho Léčbě neklidem, foto: P. Štoll

zhlednutých představení téma, o němž by chtěl se svými posluchači hovořit, a ti se pak rozhodnou na základě atraktivnosti jednotlivých témat a svého zaměření. Těmi lektory měli být původně **J. A. Pitinský, Jan Císař a Ivan Vyskočil**, leč nemoce a rodinné záležitosti vyřadily první dva. Za prof. Císaře ochotně zaskočil režisér **Jiří Hraše** a mladou generaci diskutujících se uvolil vedle svých redakčních povinností ve Zpravodaji kormidlovat režisér **Petr Lébl**. Ivan Vyskočil — podle svých slov — neprotestoval natolik důrazně, že se nakonec, zaplaťpánbůh, v Hronově přece jen ocitl. Během prvního odpoledne vykrystalizovala podoba diskusních klubů do definitivního počtu tří sloučením třídy prof. Vyskočila s třídou P. Lébla, na jehož výzvu se opakovaně dostavil pouze jediný diskutující, a to Dušan Zakopal z Ostravy. Na dotaz Zpravodaje, jak se s tímto neúspěchem dobrovolný lektor Lébl vyrovnal, tento odpověděl: „Ano. Máte pravdu. Je to trpká skutečnost. Můj život se nezmění, budu dál žít a pracovat a pokusím se s tím nějak vyrovnat.“ Nicméně, jeho příchod do klubu prof. Vyskočila byl přijat velmi nadšeně a nutno říct, že si oba lektori — profesor i jeho žák — skvěle nahrávali se vzájemnou (!) úctou a respektem.

Prof. Vyskočil se těm, kteří by ho snad neznali (je to možné? — u těch mladších pravděpodobně ano), představil kouzelně převyprávěným „vlastním životaběhem“ od prvního vstupu na DAMU v roli studenta až k loňskému návratu na tentýž ústav v roli profesora. Pak následovalo stručné představení

zhruba třiceti účastníků klubu, v té době už posíleného o P. Lébla. Prvním nastoleným tématem se stal problém sdělnosti a komunikativnosti pohybového divadla, jenž vyvstal na základě včerejšího představení Alternativní scény. Protipól emocionálního a racionálního vnímání, nutnosti dosazování konkrétních vzorců a otázka vkladu vlastní fantazie se rozrostla do rozsáhlé diskuse na téma komunikace jakožto obecného problému. Závěrem hledáme témata na zítřejší diskusi a zjišťujeme, že takhle „nasucho“ se těžko na něčem dohodneme. Necháváme to tedy na zítra a rozcházíme se bez tématu, za což je později prof. Vyskočil kárán.

Vlivem velkého vedra a pokročilejšího věku se vzdáváme dětského odpoledne v Sadech A. Jiráska. Přes sálající sluníčko byly — podle Zpravodaje — obě pohádky navštíveny docela slušně.

Představení **Faux pas** se objevuje na repertoáru **Divadla Excelsior** už poněkolkáté, vždy obohaceno o nějakou tu pantomimickou grotesku podle příchodu nových členů. Vedoucí souboru považují oprášení těchto grotesek za schůdnou cestu k uvolnění a vyzkoušení nováčků. V tomto smyslu je vše v pořádku. Je ovšem otázkou, co z toho má potom spatřit světlo jeviště. Jednotlivé grotesky mají nevyrovnanou úroveň, trpí „umlaveností“ pohybu, nepřesností gesta a často neschopností odhadnout, kolik času a divákovy pozornosti ten či onen nápad unese. Je tu zřetelná inspirace klaunstvím a němou groteskou, ale v tom je i záludnost tohoto počínání — totiž, že divák viděl dokonalejší originál a nebo profesionálněji zvládnuté před-

chůdce (C. Turba, B. Hybner, B. Polívka) a mimoděk nebo záměrně srovnává. Osobně jsem se nejvíce bavila tam, kde byli herci nejsvobodnější, oproštění od zahlcenosti konkrétními předměty (viz poslední Zatmění slunce) a pracovali jen se svým tělem a pseudojazykem (Piknik nenasytů, Podivuhodný experiment, Malý, leč geniální, ač nezletilý Wolfgang).

Pokud mne paměť nemýlí, **Lucerna** se Jiráskovu Hronovu už dost dlouho vyhýbala. Soubor z moravských **Boleradic** ji nastudoval, „aby důstojně vzpomněl první písemné zmínky o Boleradicích, neboť i zde patří Jiráskova hra k nejoblíbenějším. Svědčí o tom skutečnost, že letos bude uváděna již počtvrté. Hrál se v roce 1923, 1959 a 1966.“ Na první pohled je jasné, že společenská, oslavná motivace dominuje v dramaturgické volbě nad vnitřní nutností zahrát

si právě tento text a právě nyní. V podobném duchu se nese i inscenace — boleradičtí přistupují k Jiráskovu textu po špičkách, s pietou a úctou prokazovanou Mistrovi. Mluví Jiráskův text s vědomím, že jde o známou a prověřenou kvalitu, přednášejí ho srozumitelně a s jistou úrovní i kultivovaností, jenže málokdy mluví spolu, málokdy se chtějí něco dozvědět. A tak vzniká v divácích dojem nezúčastněnosti a za ní se ukrývá nuda. Paradoxem je, že boleradičtí takto svému Mistrovi nepomáhají, ale škodí. „A tato víra v to, co vzniká na jevišti, mě viklá v dalších úvahách nad smyslem hry, kterou Alois Jirásek napsal, a nad možnostmi její prezentace“. (Z. Vondráčková ve Zpravodaji č. 4) Na druhé straně mě zamrzí slova o „divadelní šmíře“ a „kýči“ na adresu tohoto představení. Viděla jsem je už podruhé, poprvé loni ve

Vysokém, a při všech výtkách nemohu upřít boleradickým jistě herecké kvality. Převaha je na straně zámeckých (ať už Jirásek fandil komu chtěl), vedle nesmělého Mlynáře (a na učitele trestuhodně zacházejícího s jazykem i textem!) a toporné Haničky vyniká Kněžna (I. Hrabcová), Dvořan (S. Rauš) a převším boleradický starosta J. Koráb v roli Vrchního (jak příznačné!) jistými hereckými schopnostmi, arci na úrovni prvoplánové interpretace Jiráskova textu, což lze říci i o dvojici Kláskových (A. Koráb a L. Hřibová) nebo labudovsko - vojanovském vodníku Ivanovi (P. Omasta). Nicméně, jak dokázala obě nadšeně aplaudovaná představení loni ve Vysokém, i tato nepřiliš vzrušivá cesta ke klasice nachází — zejména na venkově — své diváky.

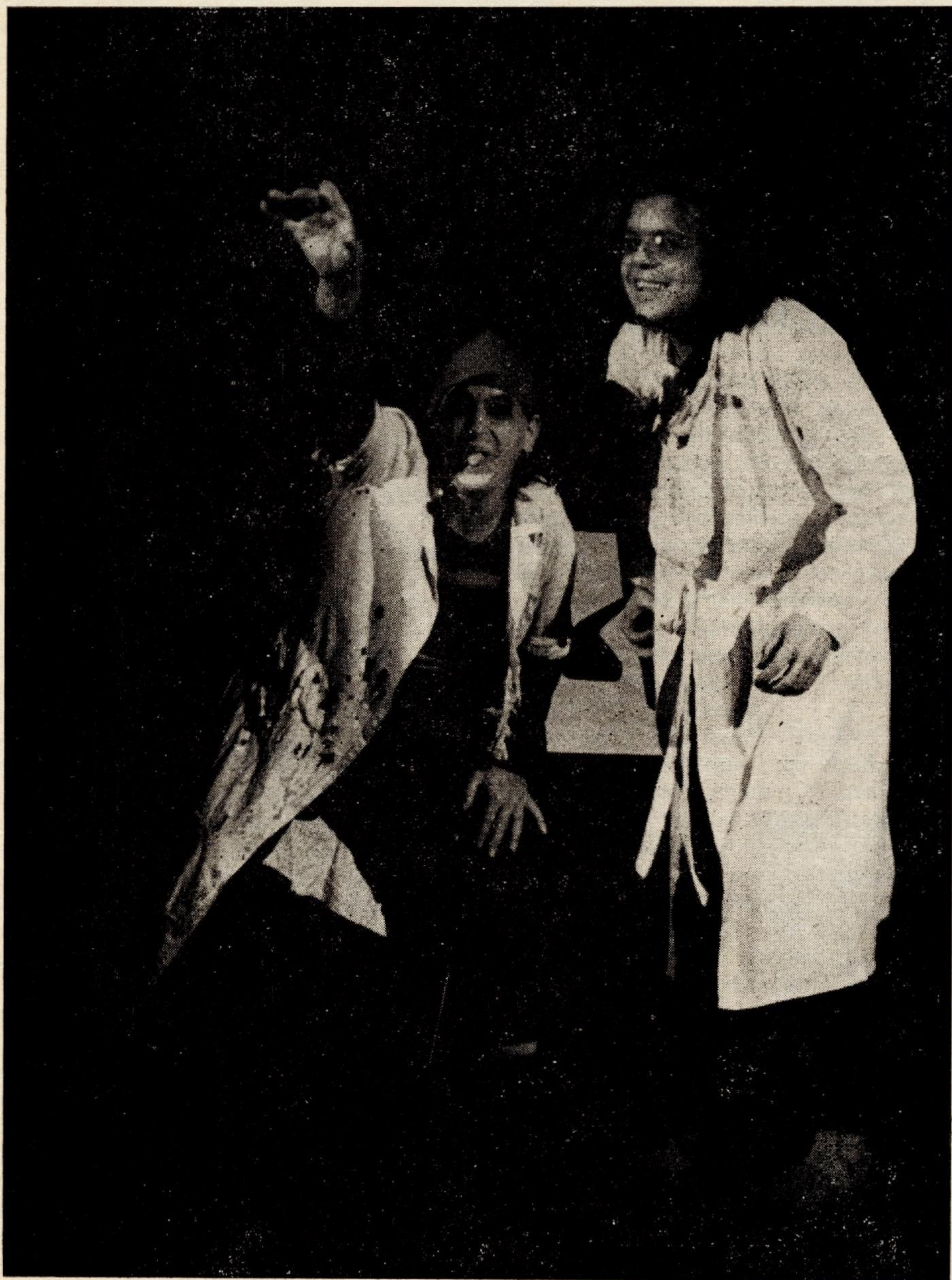
pondělí 3. 8.

Začátek diskusního klubu byl posunut na 9.30 h. Toto humánní opatření bylo přijato všemi účastníky s úlevou. Přece jen — Hronov je místem setkávání a před půlnocí se spát nechodí. Po úvodní diskusi o představení *Faux pas* (Radka Prchalová reklamuje ztrátu hada v grotesce Krotitel hadů — mně se se tam toho poztrácelo daleko víc) nastoluje Ivan Vyskočil téma pravidelné a nepravidelné dramaturgie, které, zdá se, je jedním ze styčných bodů letošního pestrého výběru představení. Pohříchu, jak se záhy ukáže, většina účastníků semináře slyší tyto kategorie poprvé, takže místo diskuse bude třeba obsáhlejšího školení ze strany povolané, totiž prof. Vyskočila, který se v tomto teritoriu pohybuje jako doma už hezkou řádku let.

Petr Lébl učinil poslední pokus o samostatný diskusní klub vypsáním nevšedního tématu: O hromosvodech a větrolamech a jejich praktickém využití. Neuspěl.

„Pokolikáté už čekám před slovenským představením do poslední chvíle na to, až se sejdou všichni diváci, aby mohli být naráz vpuštěni dovnitř jako jeden mnohohlavý dav, jako masa, jako materiál, kterému bude režisér — režisérka prostřednictvím mladých, více či méně zmatených, či zneužitých herců formovat, hníst, masírovat, drásat, drtit, sužovat a zatěžovat duši, mozek, city. Pokolikáté už vidím tisíce svíček, dřevěné kříže, hromady igelitu, trosky lidí bezhlavě se pohybujících prostorem, pokolikáté už vidím černé uniformy, pokolikáté slyším hudbu vypalující neurony v mozku...“ Cítuji kritiku Jiřího Pejchy záměrně z dvojího důvodu. Jednak, že jeho postesknutí bude platit shodně o obou slovenských představeních (opět se budeme tísnit před vchodem a opět to budou svíčky, kříže a bezhlavý dav), jednak proto, že **Příběh koňa** přes všechny výhrady platil na Hronově za jedno z nejpůsobivějších představení. Sympatická mladá parta z **Liptovského Mikuláše** si Tolstého a Rozovského text

Excelsior Praha — Faux pas, foto: P. Štoll

TD Ořechov — Lucerna, foto: P. Štoll

přešla na své tělo, přičemž trhliny, které příběh utrpěl, vyspravila záplatami vlastních písní a pohybových kreací. Výsledek je tak trochu muzikál, téma svobody osobnosti je sdělováno spíše skrze songy než okleštěným příběhem. Zajímavá je práce s výtvarným symbolem i múzičnost (nejen ve smyslu hudebním) téhle party. Cholstoměr V. Dočolomanského (zároveň autor hudby) je herecký výkon svědčící o velkém talentu. Bohužel, toto vše mi dochází z valné části až po představení, protože díky téměř dokonalé tmě na scéně, značné vzdálenosti od jeviště a velmi nedokonalé mluvě některých herců, podléhajících navíc přeforzírované expresi od prvních okamžiků až do konce představení, odcházím z Příbehu koňa v rozpacích, intuitivně cítíc, že herci vědí, o čem chtějí hrát, a že by to za jiných okolností mohlo být setkání, kterému podlehnou.

Chtěla bych být pařezem v ořechovské **Lucerně**. Kdykoli (a kdekoli) vidím hrát **Tylovo divadlo Ořechov**, zmocňuje se mě touha přidat se a „tak trochu si zařadit“ s nimi. V Hronově se má neuvědomělá touha zhmotnila do přání vytvořit jeden z pařezů, rozeschlých

a vrzajících, z nichž se může vyloupnout hejkal právě tak snadno jako víla. A obojí je stejně nádherné. Ořechovští **hrají** Jiráskovu Lucernu, nikoliv **parodují** Jirásku. Nejsou sami malicherní, nemají potřebu vysmívat se klasice, pouze ji podrobují procesu zkoumání, zda unese míru hravosti, s níž oni zvládají divadlo. (I. Vyskočil: „Nevulgarizovali příležitost pohrát si s Lucernou.“) Hanička je frocek, Kněžna erotomanka a Mlynář je holt kus. Ale spravedlivě řečeno — snad s výjimkou té pubertou stížené Haničky — nenapsal on to takhle už Mistr Jirásek? Co ty Dvořanovy jízlivé poznámky o „Dafnisovi“, jehož Kněžna hledá ve mlýně, a co ta svůdnická scéna na zámečku? Ono to tam všechno je, jen zasuté pod pietou „zlatého fondu národní klasiky“. Možná, že je to opravdu jen snůška nápadů, jíž kritiky ve Zpravodaji vyčítají nedostatek proporce, ale mně to „jen“ stačilo. „Ty lidi ale zatraceně baví dělat divadlo!“, praví Pavel Němeček ve Zpravodaji. A mně při pohledu na ně zamrzají na rtech otázky, jestli by to... a zda tam nechybí... a proč právě... Protože nejsou podstatné. A tak jenom na okraj — ztratila se mi Družička. Asi měla prázdniny.

úterý 4. 8.

Když jsme ráno vycházeli z Klennerovic domku, ještě nepršelo. Teprve, když jsme zasedli ve třídě k diskusi, spustil se kýžený liják. A s krátkými přestávkami se spouštěl celý den. Příjemná změna. Na diskusním klubu prof. Vyskočila diskutováno téma dvou Luceren, přičemž obě zpracování — boleradičké i ořechovské — našla své zastánce i odpůrce. Narazili jsme na problém, zda byl Mlynář sveden či nikoli a jak to bylo s Haničkou (Haničkami). O Dvořanovi nemluvě. Petr Lébl tvrdí, že kdyby si boleradičtí uchovali jistou inzitivnost provedení důsledně i ve scénografii (nefalšované kaširované scéně), byl by to větší hit než Bídnicí. Ivan Vyskočil uvažuje nad tím, jak složité je vyjádřit, o čem Lucerna je slovy, byť cítíme, že to víme, zatímco dr. Závodský to ví. Mistr Jirásek se nedostavil.

Lakomou Barku J. Wericha nám přijely zahrát dvě holky z „dramatáku“ **ZUŠ Na Střezině v Hradci Králové**. Nevím, jaká byla Barka letos v Prachaticích, na kteréžto představení se všichni odvolávají. „Hronov, srpen: D a D předhozeny lvům ve stodole, kde by měl potíže i profesionál.“ (L. Preňková ve Zpravodaji)

Nepokládám se za lva, s chutí si smluvního na „čerstvě vylihnutých ještěrkách ze ZUŠ“. A tak jsem z toho byla spíše smutná a zvenčí, nezasažena, naslouchala stereotypní recitaci Werichova textu, ožívající tu a tam nápadem, aby se obloukem vrátila zpět vyšlapaná pěšinka v kleci sborové recitace. Chybí mi moment zaujetí, chutí ne vyprávět, ale zahrát si pohádku o lakomé Barce a ne se jen nechat unášet virtuózní Werichova jazyka.

Místo plzeňského Zlatého kapradí přivezl **Petr Mlád**, rovněž z Plzně, **Osamělý létající talíř** L. Aškenazyho. To, co původně vypadalo jako řečnický pult, je ve skutečnosti loutkovým jevištěm se vším všudy. Protagonisty jsou talíř s růžičkou a modrýma očima a Petr Mlád ve všech ostatních rolích. I tady se více vypráví než hraje, ale přitom věci ožívají a nabývají netušených významů. A je to hravé a dětí i dospěláci v hledišti se baví.

O představení karlovarského divadélka „**Jen tak Amorem střelení aneb Všechno vyjde najevo**“ jsme v AS psali v souvislosti s Divadelní Třebíčí, kde se na ně sesypala hojnost superlativů, i v reflexi Šrámkova Písku, kde se objevily pochybnosti o tom, jak to tihle mladí s tou parodií vlastně myslí. Protože autorem oněch pochybností jsem já a protože Hronovem ještě o něco zesílily, nepíše se mi o tomto představení snadno. A tak si vypůjčím od kolegů ze Zpravodaje: „Karlovarský soubor v programu uvádí, že se pokusil o parodii pokleslého žánru první republiky. V čem tato parodie spočívala, nevím. Pokud by o ni šlo, musel by být čitelný vztah inscenátorů ke skutečnostem, které parodují. Publikum se hodně smálo. I já jsem se smála. Ale pouze jednotlivým vtipům. Inscenace by se daleko víc než parodií měla nazvat kabaretem.“ (Zora Vondráčková) „Viděl jsem při mém posledním pobytu v Karlových Varech ve zdejším městském divadle Slaměný klobouk a pokleslá měšťanská okázalost té produkce pro lázeňské hosty se příliš připomíná. Včetně oné pozoruhodné sebevědomé suverenity, s níž se servíruje šmíra rutinných hereckých grifů“ (dr. Hyde v překladu L. Richtera) a do třetice povzdech Petra Lébala: „Mládeži svedená, nedospělá, popletená v převlecích rodičů nečekaně zaběhlá na rozpustilém školním výletě a zaběhnutá až do stánku nejdůstojnějšího!“

V palbě diskusního klubu prof. Vyskočila vyšla později najevo skutečnost, že ani vedoucí souboru, Marie Kotisová, si není příliš jistá, jak to s tou parodií vlastně je, a že hlavní motivací uvedení Nestroyovy frašky v Tylově přepisu a quasi operetním rouchu je touha vyzkoušet si tenhle žánr a jeho prostřednictvím dosáhnout jisté kultivace pohybu, jevištní mluvy, herectví. V tomto smyslu je uvedení „Děvčátka z předměstí“ hned pochopitelnější a programové prohláše-

ní o parodii zůstává spíše vnější nálepka, již se soubor distancuje od pokleslého žánru, v němž je mu jinak docela dobře. Inu, „láska je potvůrka, sedne i na Turka!“ Uvidíme, kudy povede další cesta k divadlu. Třeba časem přijdou na to, že radit se dá i prostřednictvím textů kvalitnějších a jejich věku slušivějších.

Jsme v poločase. Ve zpravodaji píšou, že do Hronova za divadlem dorazilo k dnešnímu dni kolem čtyř stovek lidí. Potkáváme se všude, nejčastěji kolem stánků s občerstvením. (Žízeň je velká, život nám utíká...) V cukrárně u Glůčků jsme objevili další druh zmrzliny — fíkovou!

středa 5. 8.

Po včerejším dešti se vyklubalo nádherné ráno. Sluníčko se prodírá kouřícími lesními stráněmi nad Žabákem a já cítím, že nemůžu zůstat v posteli. Včera jsem se vychloubala, že půjdu na houby. A tak vstávám v nesmyslnou hodinu a tiše se vytrácím do lesa. Nenašla jsem ani prašivku, ale přišla mokrá jako myš. Klennerovic kočka na mě pohlédla s pochopením, kolegové se soucitným opovržením. Aťsi! Kdyby nic jiného, vrátily se mi síly a chuť vnímat další divadelní představení. Cestou na diskusní klub už zase sluníčko pálí o sto šest. Je ti teplo, děvče? Teplo dědečku, teplo Mrazíčku...

Na diskusním klubu probíráno vyprávění a divadlo, Ivan Vyskočil opět provádí neocenitelnou pedagogickou práci, o to cennější, že nenápadnou a zábavnou formou.

Ve dvě hodiny usedáme do hlediště Slávie ne za účelem zhlédnutí dalšího

divadelního představení, ale s touhou setkat se s **Danielou Fischerovou**, spisovatelkou, dramatičkou a jinak velice pozoruhodnou dámou, která ví spoustu věcí o tom, o čem běžný smrtelník vůbec nepřemýšlí. A protože se nás sešel komornější počet, sesedáme se do kroužku na jevišti a slovo má paní Fischerová. Řeč je o psychomatie, což je předmět, který D. Fischerová přednáší na DAMU, a speciálně o neverbální komunikaci, tj. o tom, co umí a neumí naše tělo. Například že umí daleko hůře lhát než náš jazyk. Všechno to povídání je pro divadelníky moc zajímavé a navíc podávané kultivovaným jazykem a se zvláštním kouzlem, jež Danielu Fischerovou obestírá. Připomínám, že k jejím koníčkům patří i astrologie a kdo by se o tomto trochu tajuplném světě chtěl dozvědět více, ten necht' si přečte knížku Hvězdy a osudy, jejíž vydání chystá Mladá fronta.

Mám ráda Hamleta. Čtu si ho s přestávkami vlastně celý život a docházím k potvrzení teorie jistého shakespearologa, že čím je člověk starší, tím nachází nové a nové stránky této pozoruhodné hry. Proto se pokaždé těším na hamletovskou inscenaci, dychtíva zvědět, co právě tito lidé z textu vyčetli. Neboť, jak praví opět odborník, Hamlet je takový, jaké je divadlo, které po něm sahá. Ale dosti teorie. **Pezinské rozprávkové divadlo** přivezlo do Hronova inscenaci **Hamlet — fragmenty a slova**. Nejprve jsme dlouho stáli před divadlem, posléze jsme byli vpuštěni postranním vchodem. Na hřbet ruky nám bylo fixem namalováno číslo. Byla jsem 67. Mačkáme se v těsném předzádí. Na zemi hoří svíčky a ubírají už tak sporadicky se vyskytu-

Petr Mlád v Aškenazyho Osamělém létajícím talíři, foto: P. Štoll

Daniela Fischerová na snímku Pavla Štolla

jící kyslík. Je šero. U stěny stojí dlouhý stůl prostřený pro Krista a dvanáct apoštolů. Uprostřed kouří polévka a tmavne pecen chleba. Diváci usedají a s polévkou a chlebem přijímají roli apoštolů. Když dojedí, Kristus, který do obřadu poslední večeře recitoval Hamletův vstupní monolog („Dva měsíce je mrtev...“), jim oznámí: „Až kohout potřetí zakokrhá, jeden z vás mě zradí.“ A jde se dál. O patro níž procházíme vernisáží hamletovské výstavy. Fragmenty a slova. Dívka opakující do bílé zdi monolog šílené Ofélie, jiná stereotypně drmolící repliku Gertrudy určenou Ofélii, chlapec u popelnice s nápisem DIVADLO stejně nesrozumitelným způsobem reprodukuje repliku Polonia (?)

o Hamletově náklonnosti. Od prvního k poslednímu nesrozumitelnost narůstá. Nejde o slova. Ale o co tedy? Černé postavy připomínají sochy naprogramované na Hamleta. A „nech sa páči, ďalej!“ V 17.30 jsme dorazili do hlediště, z něhož se valí štiplavý kouř. Už zdaleka nejsme všichni, a teď vzdávají i někteří z těch, kdo dosud odolávali. Usedáme v hledišti a mladí z KMD za námi hlasitě reptají. Oči si jen těžko zvykají na šero, dým a dramatické svícení. Na scéně prosvítají mlhou větve uschlého stromu, mříže a kříž. Z reproduktoru zní hudba a zvuky vyluzované syntezátorem. Spolu s dýmem, tmou a předchozí půlhodinou vybičovanými nervy to vše působí tísnivě. Stmívá se. Začíná (po-

kračuje?) Hamlet. Shakespearův? Reingraberův (pezinocký Hamlet)? Sadílkův (pezinocký režisér)? V modré mlze se hraje text seškrtaný tak, že kdo nezná dobře Shakespearovu story, těžko se chytá. Hamlet je Kristus. A kdo je Horacio? Je on tím Jidášem zrazujícím Krista? Zdá se, že ano. Chvilími je jakýmsi druhým já Hamleta, na konci se poddává Fortinbrasovi, který ho nechává zastřelit... A Hamlet nese svůj meč jako kříž, na němž ho ukřižují. Mrtvého Hamleta - Krista vynášejí před divadlo, kde se odehrává poslední dějství této mysteriózní tragédie. Na lešení nedostavěné přístavby divadla ožívá Hamlet, aby za zvuků „Stairway to Heaven“ pronesl svůj monolog o bytí a nebytí. Je to celé působivé, výtvarně umně pojednané, emocionální a zmatené. Nemohu se ubránit dojmu, že Hamlet přišel dost zkrátka (některé postavy se daly stěží dešifrovat, natož jejich vztahy) a že by se to konec konců mohlo odehrávat i na půdorysu docela jiného textu. A že ona scénická mystika je už přece jen staršího data. Nicméně, jen málokteré představení vzbudilo v divácích tolik diskusí o smyslu svého počínání.

čtvrtek 6. 8.

Část festivalových nadšenců odjela za opětovného vedra na tajný výlet (na Hvězdu). Přesto jsme se v diskusním klubu sešli v poměrně hojném počtu. Řeč se točí pochopitelně kolem Hamleta a jeho spojitosti s Kristem. Prof. Vyskočil spřádá svůj příběh o paralele Hamleta a otce se vztahem Kristus — Bůh. Zaujalo mne to, jenže postava, kterou Ivan Vyskočil pokládá za otce, splývala včera (nejen) mně s Horaciem. A máme tu další možné interpretace... Klademe si otázku, o co inscenátorům tohoto Hamleta šlo, a nedokážeme ji zodpovědět.

Představení břevclavské Reginy z důvodů onemocnění odpadá, a tak se před námi prostírá proluka volného odpoledne. Inspirována dopolední akcí podnikám si pro sebe tajný výlet. Do Broumova. Strašně ráda jezdím někam, kde jsem v životě nebyla. Jen tak se projít městem a nasát jeho atmosféru. Broumov je zvláštní prolnutí vesnického baroka se sudetskou cihlovou upjatostí. Čtvercové náměstí s mariánským sloupem a růžovými štíty domků z doby F. L. Věka, kamenné hradby a cihlový pivovar. A taky klášter se sochami F. M. Brokoffa v žalostném stavu. Zřícené zdívo a popraskaná barokní klenba. Ale už se staví lešení, snad se blýská na lepší časy. Jen jestli bude dost peněz. Diezenhoferova kaple sv. Václava už oblékla nový kabát. Z hradeb je krásný pohled do kraje se vzedmutou vlnou broumovských vrchů. A zase honem zpátky do Hronova.

V 17.00 usedáme do Slávie na **večer divadelních monologů a dialogů**, finalistů SČDO. Budu stručná — je to zklamání. Vnitřně nezúčastněná, vnějšími prostředky hýřící exhibice schopnosti

naučit se text. Z trojice monologů dopadl nejlépe Miroslav Rada s *Nuchinem* (O škodlivosti tabáku), nicméně i jemu se za dokonale zvládnutou drobnokresbou ztrácí lidský obsah postavy. Daňkův monolog z Kulhavého mezka trpěl absolutním nedostatkem kontaktu a touhy dojít odněkud někam, jako by ti dva lidé hovořili každý jiným jazykem...

To **Krok a jeho dcery** divadelní společnosti **Průvan** ze Sezimova Ústí — to bylo jiné kafe! Nudu a ospalost vystřídal úžas. Úžas nad tím, jak se jediné ženě — spoluautorce textu, režisérce, scénografce a průvodkyni diváka dějinami — Aleně Bláhové — podařilo dokonale zblbnout (promiňte mi ten výraz) šest mužských, že se zmaškařili do vesměs ženských kostýmů a skotačili po jevišti v této neuvěřitelně nevtipné školní besídce. Forma: divadelní travestie, praví se v programu. Jenže ono se tu nic netrvestuje a i to divadlo přichází dost zkrátka. Na kraji jeviště sedí paní režisérka a neustále nás obtěžuje zpívanou otázkou: „Bylo to možné, možné, možnééé? Kdopak ví, kdo ví, kdo ví?“ Je to svým způsobem velmi příznačná otázka a jak se tak ozývá z chodby, houstnoucí skupinky odcházejících diváků si ji kladou také. Inu, není každý den posvícení. Nicméně si neodpustím otázku směřovanou k SČDO: bylo-li toto představení vítězem soutěže jednoaktových her v Želči, jak proboha vypadaly ty další???

Zahraničním hostem letošního ročníku JH byl dětský soubor **Zari** (Červánky) z **Tbilisi** (Gruzie) s představením, v předběžném programu festivalu označeným ne zcela přesně jako rocková opera. Daleko spíše by se dalo hovořit o muzikálu, jehož hudební řeč čerpá zřetelně z domácích zdrojů a ve svých vrcholných (sólových) partech mi zní trochu janáčkovskou expresivitou. Příběh představení **Slunce vzejde, vzejde** je prostý, založený na kontrastu zlé síly (Car zlosyn, který lidem sebral Slunce) a konečného vítězství dobra (lidé se nedají, vyženou Cara a obracejí se ke Slunci s modlitbou, aby se vrátilo). Důležitou roli v tom všem hrají přírodní síly, především vinná réva, která je pro Gruzince něco jako symbol života. Jedenáct dětí ve věku zhruba od osmi do patnácti let tančí a zpívá za podpory playbacku (na jehož nahrávce se ovšem podílely) prastarý příběh. Pohybově jsou dokonalé. Mají vzosné, z generace na generaci zděděné hrdé držení těla, napětí až do konečků prstů, graciézní gesto. Dívky tančící keře vinné révy sužované suchem, divoká jízda na koních, strom života... Je to spartakiáda? Jsou či nejsou ty děti znásilněné vůlí dospělých? — ptají se recenzenti ve Zpravodaji. Osobně mohu prohlásit, že mě podobné otázky vůbec nenapadaly. Natolik mi připadal projev gruzínských dětí autentický, emocionální, prožitý. Podléhám jejich opravdovosti a přeju si s nimi, aby jim to slunce opravdu vzešlo. Jen

málokdo z nás si dovede představit, z čeho přicházejí. Oni sami, ani zlivské děti, jejichž jsou hosty, o tom nemluví. Večerní představení v Jiráskově divadle sklídilo zasloužený aplaus a vedoucí souboru, Oleg Pogosov nabízí přídavek v podobě gruzínských tanců a lidových písní. A tak se většina z nás schází po krátké přestávce znovu v hledišti, aby nahlédla do světa, který na nás dýchá tajuplností blízkého Orientu. A je to ještě lepší než muzikál. Ani stopy po falešné dětské roztomilosti, s níž kalkulují mnohé naše folklórní soubory. Tady i třináctiletá dívka tančí s grácií a vědomím ženskosti a osmiletý špunt je muž hrdého pohledu. Tanec střídá píseň, ale temperament — po dvou představeních v horkém sále — neschází ani jednomu. Publikum si vytleskává další přídavky. Bravo, gruzínští přátelé! Dokázali jste rozehřát hronovské publikum k nebývalé srdečnosti. Udýchaní, ale šťastní tanečníci a zpěváci mizí konečně v zákulisí a my se ubíráme domů v zvláště povznesené náladě.

pátek 7. 8.

Diskusní klub prof. Vyskočila získal nového člena — redaktora Lidových novin Z. A. Tichého, který páteční rozklady nad zhlédnutými představeními obohatil o zážitek shledání se se svým velitelem z dob vojenské služby pod řízou jedné z Krových dcer, feministky Tety. Na základě (nejen) tohoto zjištění dospěl Ivan Vyskočil k rozřešení záhadného vlivu jedné dámy na šest mužů vyslovením smělé teorie, že se nejspíš jedná o knihovnici u posádky.

Na 13.30 svolává SČDO **setkání ochotníků** do sálu Slávie. Jednání má být zaměřeno především k otázce regionálních přehlídek. Účast je značně slabší, než bych očekávala. Z původně asi 40 — 50 lidí zbývá po hodině sotva polovic. Za předsednickým stolem jsou zastoupeny všechny organizace — od MK ČR, přes ARTAMU, ADU, SČDO, UNIMU, až po Městský úřad Hronova. Řeč se pochopitelně točí kolem otázky nejožehavější — financí. Lenka Lázňovská (ARTAMA) upozorňuje, že finance ze strany MK ČR představují jen menší část z celkového rozpočtu, ta větší je poskytována přímo okresním úřadům a záleží tedy jen na nich (a na aktivitě amatérů), jak s těmito prostředky naloží. Finance MK ČR pokrývají především přehlídky a festivaly, jimiž amatérské divadlo — na rozdíl od jiných kulturních aktivit — přímo oplývá. A o přehlídky právě jde. Zdá se, že o ty vrcholné je celkem dobře postaráno, větší problémy jsou s přehlídkami v regionech. Jsou oblasti, které po rozpadu systému okresních a krajských kulturních středisek nejsou s to samy přehlídku zorganizovat. Příliš jsme uvykli jistotě, že za nás někdo přehlídku zorganizuje a my se budeme věnovat pouze práci v souborech. Jenže chyba lávky, on to za nás nikdo neudělá. Tam, kde

tohle pochopili včas a kde se najde pár lidí ochotných investovat čas, námahu a často i peníze do úsilí dát lidi dohromady, funguje to i nadále bez problémů — Rakovník, Libochovice, Třebíč, východočeští mají štěstí na hradecký IMPULS... Největší problémy, zdá se, má jižní Morava. Jednání se začíná točit v bludném kruhu. Nemohu se ubránit dojmu, že nezačneme-li myslet trochu pružnějším způsobem, ztratíme zájem a důvěru ochotníků. Petice o morální podporu asi nic nevyřeší, podpisová akce sama o sobě také ne, pokud si neujasníme, co vlastně chceme a co jsme ochotni pro to sami udělat. A zase se vrací otázka financí. Tak mám dojem, milí ochotníci, že se nám to setkání moc nevyvedlo.

Pokud hledáte recept na spravení pokazené nálady, mohu s klidným srdcem doporučit představení zlivského **Hudradla**. Rozčarována z předchozího jednání usadila jsem se na lavičce a ocitla se v kouzelné zahradě, kterou už po desetiletí trpělivě obdělává zahradník Mirek Slavík. Ten obraz je sice vypůjčený od Pavla Němečka ze Zpravodaje, ale sedí jako ulitý. Pozorovat vztah Mirka Slavíka a jeho dětí je už samo o sobě zážitkem. Po loňské diskutabilní Kirree přivezl soubor letos **Indické pohádky**. Přijel, zahrál a zvítězil. Alespoň nade mnou. Ty holky jsou prostě skvělé! Od drobného holčičího potěru, který tak nádherně dělá stádo opic, až po ty slečny - náctileté, které hrají už trochu s nadhledem. „Myšák!“ „A hezkej!“, pronáší s nevinným sexappealem poustevníková dcera - myška. Úplně nás to okouzlo a po zbytek Hronova budeme toto úsloví používat o každém mužském objektu hodném pozornosti. Řekla bych, že zlivské holky to říkají o Mirkovi Slavíkovi určitě taky. A plným právem. Hudradlácké Indické pohádky jsou pro mě jedním z nejhezčích zážitků letošního Hronova.

Cestou ze sokolovny potkáváme prof. Císaře, který letos po letech Hronovem pouze projíždí. Aspoň že tak! Nedovedu si Jiráskův Hronov bez jeho zvukného hlasu pronášejícího svá okouzlení i odsudky vůbec představit. Ve Zpravodaji č. 10 odpovídá na dotaz „Co vám přinesla neúčast na 62 JH?“ takto: „Odložil jsem začátek třetí desítky návštěv Jiráskových Hronovů, teď jsem tu mohl být po jednadvacáté, takže mám vlastně o rok prodloužený život. To je velmi důležité. A za druhé si myslím, že jsem získal určitý odstup. Že si teď přečtu všechno možné, Zpravodajem počínaje, a uvidím, jak to vidí jiní. (...) Až na pár inscenací jsem všechny viděl. Viděl jsem, jak vypadaly jinde. Říkám to zcela záměrně, protože v době, kdy jsem některé doporučoval, jsem věděl, že pravděpodobně v hronovském kontextu — hronovské prostředí je velmi riskantní — nemusejí vyjít. Vím, jaká byla a dovedu si představit, v čem tu mohla shořet. Takže je pro mne zajímavé,

že je uvidím z pohledu jiných, než když jsem je viděl na jiných přehlídkách.“

Dneska měla být druhá tisková konference — ta první se, pravda, moc nevyvedla — na níž bychom se měli sejít opět se zástupci ministerstva a hlavně s lektory KMD. Z neznámých a zástupcům tisku nesdělených důvodů odpadla.

Svitavskému „Céčku“ ublížil prostor jeviště Jiráskova divadla. Nastolení křehké intimity v pološeru s verši J. Préverta a hudbou brání uzavření aktérů do kukátka klasické scény a diváků do vzdalujících se řad hlediště. Chtěla bych být s nimi na scéně, sedět někde v koutku, v blízkém kontaktu, být ne divákem, ale spolutvůrcem téhle důvěrnosti. Cítím, že o mě stojí, ale přesto zůstávám tak trochu za vrátky. Není to jenom vinou nešťastného prostoru. První polovina představení je pro mne příliš zahlcena předměty, mezi nimiž se mi ztrácejí slova. Šefrnovi jsou loutkáři. „Když nehrajeme loutkové divadlo s loutkami, tak hrajeme loutkové divadlo bez loutek“, praví se v programu. Vzrušuje mě to tam, kde práce s věcmi zažehne jiskřičku fantazie — antilopí pingpongové míčky, křehké skleněné žirafy s tlukoucím srdcem harmonik, proražené bubny-dědci, suché větve na desce klavíru. Vzrušuje mě to tam, kde se věci potkávají s hud-

bou a hudba se slovem. A tohle Šefrnovci umějí. Prázdné točící se kolo a skleněná karafa ve světelném paprsku. Kolo se točí, zvolňuje a do naprostého ticha se zastaví. Mám neodvratitelný pocit, že cosi krásného končí. Jakoby se svitavským **Trakařem** Jiráskův Hronov skončil.

Ale ne, ještě tomu tak není. Doznívající křehkou atmosféru trochu surově rozbije happening před divadlem. V pronikavém štychu se tu kdosi válí na trávě, házejí se vajíčka a kdosi jiný ječí, že do Hronova přiletěli marťané. Celý ten politicko-kabaretní happening sledovaný zpovzdálí mi nepřipadá příliš vtipný a zavání křečovitou snahou o legraci za každou cenu. Škoda. Ale buď objektivní, třeba se někdo jiný zrovna dobře pobavil. A radši jdi spát.

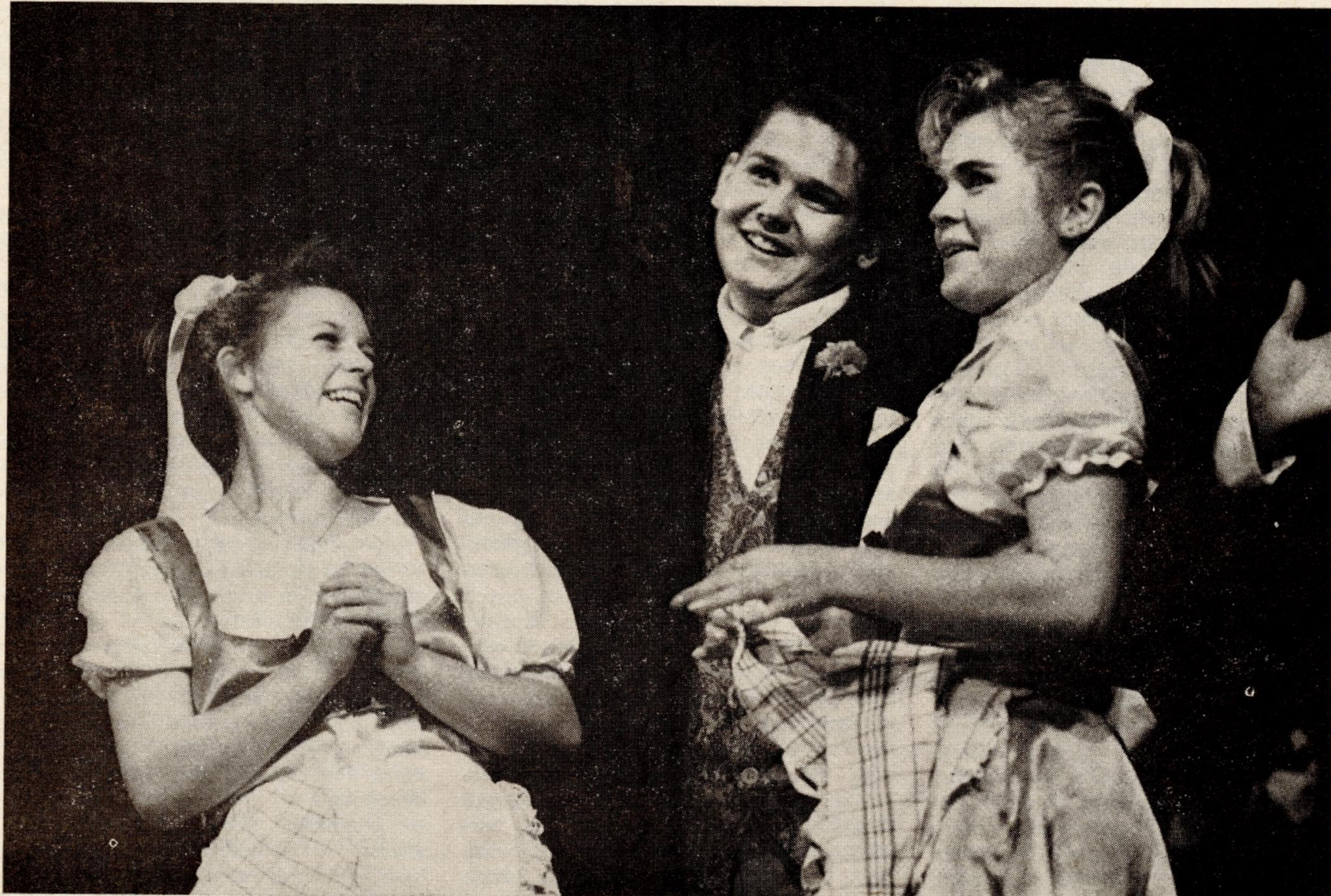
sobota 8. 8.

Poslední den 62. JH. Copak nám přinese? Zpravodaj se distancuje od hanebného činu jednoho z redaktorů, kterému se povedla perla novinářského pechu — uveřejnit zasvěcenou recenzi břeclavské Reginy, která se nedostavila, o stránku dál ovšem další „bota“ — pod fotkou z Pohádek na modré niti hlásá popiska, že se jedná o Indické pohádky zlivského Hudradla. Ale páni redaktoři! Že by únava z konce festivalu? Ale nutno

říct, že ten letošní Zpravodaj za mnoho nestál. Množství chyb, stereotypní recenzování pětice redaktorů, zabitá poslední stránka... ale ne, nebudu kritizovat, půjdu na to od lesa — předhodím vás kolegyni, Radce Prchalové. Konec konců má na to vzdělání, novinářka. A já budu ten černý Petr v pozadí...

Na diskusním klubu prof. Vyskočila se z diskuse o trochu ledabylé mluvě zlivských holek (hlavně těch dospělejších) vyvine docela přitažlivé téma jazyka jako prostředku komunikace. A to je půda, na níž je Ivan Vyskočil opět jako doma. Víte, co je to jazyk? „Nejnebezpečnější i nejnevinnější ze všech darů, kterých se člověku dostalo, aby dosvědčil, kým je.“ To je prosím citát. Z Hölderlina. A protože je tenhle diskusní klub poslední, nakousneme i téma, jaký že ten Jiráskův Hronov letos vlastně byl. Předvedl široké žánrové spektrum amatérské divadelní aktivity — od pantomimy přes pohybové divadlo až ke klasické Lucerně. Zmatenější diváci si snaží odpovědět na otázku, jaký že je tedy obraz amatérského divadla roku 1992? Pokud to chtějí nacpat do jednoduché formulky, moc se jim to nedaří. Kam kráčí amatérské divadlo? A ono na to nejde jednoduše odpovědět. Amatérské divadlo (a nejen amatérské) nekráčí cílevědomými kroky, amatérské divadlo hledá. Hledá svou specifiku, zbavené zástupných politických jinotajů, hledá důvody, proč hrát divadlo

Amorem střeleni — Divadélko JEN TAK Karlovy Vary, foto: P. Štoll

a o čem. A nachází je každý někde jinde. Někteří už v tom, že se scházejí, jiní potřebují ke svému životu hravost, další postoupí o krůček dál od hravosti — k tvorbě. A všechny cesty mají své právo na existenci. Jiráskův Hronov nedal jednoznačnou odpověď na otázku, jaké je amatérské divadlo. Nestanovil předpisy, kudy jít a kudy ne. Jiráskův Hronov je a bude takový, jaké je amatérské divadlo. Pokud lze mluvit o tendenci, kterou letošní Jiráskův Hronov naznačil, pak je to — na stránkách Amatérské scény už několikrát diskutované — patrné dělení amatérského divadla do dvou linií: té klasické ochotnické, pro niž prof. Císař razí návrat termínu „sousedské“ divadlo a které tady na Hronově představovala boleradická Lucerna, kde velkou roli hraje funkce společenská, spolková, kde jde více o setkání než o tvorbu či avantgardní hledání, a vedle ní existuje formálně a žánrově značně rozrůzněná linie amatérského divadla, které jde cestou tvořivé dramatické hry, experimentu, hledání. Znovu opakuji, že obě cesty mají své oprávnění a četné zastánce. Ta první, na kterou léta minulé trochu pozapomněla, má těch zastánců dokonce čím dál víc. A je otázkou, jaká bude budoucnost Hronova, zda si uchová svou podobu žánrově rozrůzněné žatvy, nebo se vrátí zpět k přehlídce tradičního ochotnického divadla. Tuto roli na sebe letos převzala Třebíč. Osobně bych raději Hronov viděla právě jako místo setkávání protikladů. Ale dosti věštění, letošní Hronov ještě neskončil.

Pohádku na modré niti Minidiv (adla) z Ostrova nad Ohří provázela smůla. Poté, co jsme zasedli v sokolovně, oznámil nám dr. Strotzer, že soubor nemůže hrát bez dětského publika školového věku, což jsme, pravda, nebyli. A cože jako budeme dělat? „Sežeňte děti!“, velí divák dychtivý představení. Hlouchek polednic - dětí unašeček se vydává zpět do města. Ostatní zasednou do stínu a čekají. Přes dobrou vůli se nás zmocňuje rozladění: cožpak tuhle podmínku organizátoři festivalu nevěděli předem a nemohli se postarat o dětské publikum? Nakonec polednice přivenou asi deset dětí a pohádka může začít. Princ Pomněnka z modrého království se vydává hledat do světa urozenou princeznu (přestože má doma pohlednou Kačenku, hlupák!) a prochází jedno království za druhým: červené, žluté, zelené, fialové... V jednom se mluví potichu, v druhém huláká, v třetím se lidé loudají, ve čtvrtém pospíchají... Tři herci hrají střídavě všechny role a co chvíli si vyžádají ke spolupráci i děti. Nemohu se zbavit dojmu, že je to všechno uspěchané a zájem o dětskou spolupráci pouze formální. Protože než se chudáci děti vzpamatují, už je herci nepotřebují. A nároky na ně kladené neodpovídají požadavkům na publikum školového věku. Spolupracuje spíše

mladé publikum z KMD než děti. Ke konci nedojde pro mne ke kýžené katarzi — princ Pomněnka neshledá svět krásným pro jeho pestrobarevnost, nýbrž se vrací zpět do svého modrého království, které je zřejmě dokonalé. Budiž.

Tzv. SCI-FI A. Goldflama má v podtitulu označení katastrofická groteska. Je to brilantně napsaná hra o strachu, z něhož vyrůstá absurdní svět fikce, která se proměňuje v realitu. „Musíte tomu věřit!“, opakuje křečovitě jedna z postav. „A bude všechno v pořádku!“ Soubor **Karel Čapek z Děčína** je zkušený a ví si s goldflamovskou poetikou rady. Přesto se mi zdá, že z textu lezou dnes už trochu vyhrězlé dráty konstrukce. Ale to je otázka kladená spíše předloze než zpracování.

A na úplný závěr 62. JH přivezl mimo hlavní program soubor **KLAS** z Klášterce nad Ohří Renčínovo muzikálové zpracování Aristofanovy Lysistraty **Nejkrásnější válka**. Titul nepřiliš vzrušivý, zpracování rovněž. Dvacet minut po začátku odcházejí první diváci a jejich proud ke konci značně zhoustne. Humoru je více na jevišti než v hledišti. Kdeže loňský závěrečný Ondráš je!

Před divadlem se nám pokleslou náladu snaží pozdvihnout velkolepý ohňostroj. Divadlo září, lítají rachejtle, bouchá šampaňské. Ale všechno to zavání špatně skrývanou nostalgií loučení. 62. Jiráskův Hronov je mrtev, ať žije 63. Jiráskův Hronov!

P. S. Když se tak probírám poznámkami, na co jsem zapomněla, objevuji několik restů. A tak v poněkud nesouvislém sledu dodávám: informační středisko fungovalo skvěle, stejně jako jídelna, jejíž výběr a kvalita jídla zaslouží pochvalu, cukrárna u Glücků se — nejen díky vedru — vepsala do análů Jiráskových Hronovů skvělou zmrzlinou, stejně jako smažený sýr v Radnici a obsluha v Céčku na náměstí. Mimopřehlídkový program letošního Jiráskova Hronova nabízel několik atrakcí: chyběl nám sice projíždkový kůň parkující na náměstí, který se stal téměř maskotem loňského JH, zato nám byla nabídnuta možnost vyhlídkových letů, dohodneme-li se nás ovšem alespoň jedenáct. Nevím, zda se oněch jedenáct statečných našlo, fakt je, že nad Hronovem pořád něco poletovalo. Ale zda to byli ochotníci nebo profesionálové, to se nám nepodařilo zjistit. Letní kino ani letos nezklamalo a nabízelo — s výjimkou Černých baronů — pouze nenáročné filmy americké produkce. Děkuji, nechci. Dvakrát zahrálo své quijotovské představení Divadlo Klauniky z Brna. Ohlasy různé, od nadšeného přijetí až po zklamání. Zato kdo navštívil v úterý koncert komorního orchestru Giovani virtuosi da camera v hronovském kostele Věch svatých, ten nelitoval. Krásná muzika v dokonalém provedení mladého orchestru. Děkuji.

A na závěr, jako odměna těm, kdo dokázali dočíst až sem, námátková anketa, páchaná za zvuků šrapnelů závěrečného ohňostroje. Na otázku, co se jim na letošním Hronově nejvíce líbilo, odpověděli:

Milan Strotzer (ARTAMA): „Céčko“ Svitavy s Prévertem, ale to je uchvácení už staršího data. Díky členům KMD, kteří přivedli děti, se mi líbila taky Pohádka na modré niti.“

Vlastimil Ondráček (SČDO): „Slovenský Příběh koňa a děčínská Tzv. SC-FI. Ale jinak se mi líbil letos celý Hronov.“

Jiří Hraše (režisér a vedoucí diskusního klubu): „Děčínská SCI-FI a Aškenazyho Osamělý létající talíř. A maximálně se mi nelíbil pezinocký Hamlet.“

Karel Tomas (ARTAMA): „Zlivské děti, „Céčko“ a obsluha v „Céčku“ (mínění nikoli Šefrnovci, ale kavárna).

Pavel Hurych (ADA): „Čmukaři z Modřišic, Létající talíř a Hudradlo.“

Jaroslava Mikešová (ADA): „Slováci — Příběh koně — moc, prostředky, zaujetím. Lítuji, že jsem se nechala odradit předem od Hamleta, možná by se mi líbil taky. Jinak pochopitelně Ořechov, viděla jsem je už podruhé.“

Ivan Vyskočil (profesor DAMU a lektor diskusního klubu): „Čmukaři vůbec nejvíc. A víte proč? Mají blízký humor mému a vystačí s minimem prostředků.“

Petr Lébl (režisér a spoluvůdce diskusního klubu): „Neřeknu nic, ankety nemám rád.“ (ale v soukromém rozhovoru horoval pro slovenská představení a ve Zpravodaji také)

ing. Miroslav Houštěk (starosta Hronova): „Mám dobrý pocit z toho, že mladí lidé nejsou už jen v hledišti, ale stále víc se jich objevuje na jevišti. A to je dobře. Jiráskův Hronov mládne.“

Marie Kotisová (vedoucí souboru JEN TAK Karlovy Vary): „Příběh koně — zapůsobil na mě, i když mám asi jinou životní filozofii, stejně jako Hamlet. Z ostatního „Céčko“ Svitavy a „Pohádky na modré niti“ — víc než Indické pohádky.“

Petr Bajgar (BERUŠKA Hranice): „Nevím, je to moc najednou... asi děti z Gruzie a ten pán, co hrál Čechova. Ale jinak mi to tu připadá moc upjaté, akademické, přehlídkové. Asi je škoda, že sem nakonec Beruška nejela, byla by aspoň nějaká legrace.“ (souhlasím — mám pocit, že by tu našla své publikum — na rozdíl od obav při rozhodování na Šrámkově Písku)

Radka Tesárková (studentka FFUK a členka souboru): „Zlivské Hudradlo a děti z Tbilisi. I když každé představení bylo úplně jiné, obě působila očistně a krásně.“

Radka Prchalová (studentka FFUK a novinářka): „Nejvíce se mi líbila hronovská vystoupení prof. Vyskočila.“

A to už je snad úplný konec deníku.

Radka Hrdinová

ZASTAVENÍ LEDOVEC BEZ ZÁKLADNY

Výběr na 62. Jiráskův Hronov se skutečně v ničem nedal srovnat s loňským. Tehdy se všechno dělalo improvizovaně, na čestné slovo: někdo to představení viděl a říkal, že je to dobré. Letos ležely na stole návrhy někým doporučené. A především: bylo jasné, že je třeba přihlížet k nominacím a doporučením z národních přehlídek. Že má-li jít na Hronov o scénickou žatvu, pak že je nutné dodržet na místě prvé — dokonce bych řekl téměř rigorózně — to, že přednost budou mít inscenace, které se umístily na národních přehlídkách nejružnějšího typu.

Až potud by to bylo všechno v pořádku. Jenže když půjdeme dál — a v tomto případě by bylo snad lepší říci níž — tak už se vynoří různé problémy, pochybnosti, otázky. Hlavně: nesmíme zapomenout na jistý paradox. Soustava národních přehlídek — včetně Hronova se vyvinula v minulém období. Byla — stručně řečeno — výsledkem dvou faktorů. Jednak vývoje amatérského českého divadla — ten si například už před dost dávnou dobou začal vyžadovat prolnutí druhů, žánrů, stylů a tak krok za krokem začal zrát Hronov ke scénické žatvě — jednak jistého organizačního uspořádání. Uspořádání, které pravidelně, systematicky — to jest každoročně — dovolovalo zabezpečit výběr a postup zdola (okresy) přes střední články (kraje) na vrcholné amatérské přehlídky. A to odděleně ve všech druzích, žánrech, stylech. Jistě, vždycky v tom byly nesrovnalosti, protiklady, rozpory. Vždycky se — opět kdysi především ve vztahu k Jiráskovu Hronovu — dostávala na pořad dne základní otázka: zda nominace z krajů jako výsledek vítězství v soutěži nebo zda výběr, jenž si bude klást za cíl přivést bez ohledu na postupové soutěžní výsledky to nejlepší; jak se tehdy s oblibou začalo říkat „nejinspirativnější“. Chci tím říci, že se nikdy nepodařilo systém dořešit k dokonalosti a bez problémů. Ale o to teď nejde.

Jde o ten paradox: zatímco vršek ledovce — národní přehlídky — existují tak, jak si je minulost vytvořila, to z čeho tyto národní přehlídky rostly — střední a spodní články — nejsou. Neboť zařízení, která je zajišťovala, okresní a kulturní střediska, zanikla. Máme špičku ledovce — a jeho základna pluje mimo ni. Nemusíme se tímto problémem možná příliš vzrušovat, divadlo je samosprávný a seberegulující systém, jenž si opět začne vynucovat — a tím

myslím i organizovat, vytvářet, postupně realizovat — takové podoby své existence, jež budou odpovídat potřebám. Ale na druhé straně: součástí — podstatnou, nejdůležitější — tohoto systému jsou lidé, kteří ho spolutvoří a zároveň do něho vstupují jako do něčeho daného, co jim cosi umožňuje. V daném případě — když to řeknu jednoduše — je to možnost předvést výsledky práce na nějakém širším fóru, v širších souvislostech, a tak se přesvědčit sám o sobě a zároveň se konfrontovat s jinými. Může se samozřejmě stát, že za jistých okolností o tohle nebude vůbec zájem nebo potřeba takové konfrontace bude úplně jiná. Takže spoléhat se jen na to, že se postupně nějak vyvrbí samo ze sebe, samosprávnost a seberegulativnost divadla se nakonec prosadí, by také mohlo znamenat, že než se prosadí, tak už bude všechno úplně jinak. A dokonce bude pozdě; zájmy a potřeby budou už úplně jiné.

Pokud stačím sledovat současný pohyb, tak snaha spojit opět špičku ledovce s jeho základnou, se hlavně ubírá směrem, jenž se díky některým obětavcům snaží nějak nahradit onu bývalou základnu tak říkajíc na úrovni středních (kdysi krajských, dnes by se spíše řeklo regionálních) článků. Systém — tedy něco uspořádaného — to zatím samozřejmě není. Což je jistě přirozené. Nikdo nemůže čekat, že krátce potom, co se ten minulý systém rozpadl, začne okamžitě fungovat systém nový; dobudovaně a domyšleně. Pro mne zní otázka jinak: chceme vůbec ten systém stavět? Použil-li jsem slovo obětavec, obětavci, chtěl jsem tím vyjádřit to, že na té střední regionální úrovni celá — nebo skoro celá — váha leží na dobrovolnících, kteří tak nebo onak se chápou nějaké role a přijímají nějaké úkoly, jimiž se snaží upravit cestu k tomu, aby se ta ledovcová špička spojila se základnou. Pokud vidím, tak těch obětavců zase není tak mnoho. Proto jsem se ptal, zda máme zájem a potřebu tento systém stavět. Jsou jistě příznaky, že ano. Zažil jsem přehlídky, na něž přijely samy od sebe soubory ze zcela jiného regionu (předtím kraje), protože u nich s nikým do konfrontace při žádné příležitosti vejít nemohly. Na druhé straně: zdá se mně, že těch obětavců je málo, dokonce dost málo. Jako by si ti, kdo ony příležitosti vyhledávají a budou vyhledávat, neuvědomovali, že si je budou muset sami vytvářet. Anebo je těch, kdo takové příležitosti chtějí, opravdu málo.

Což nás znovu vrací k otázce stavět či nestavět zdola ten systém. Je vskutku potřeba? Řekl jsem ovšem, že paradox je v tom, že soustava přehlídek nejvyšší úrovně — ona špička — na rozdíl od základny ledovce zůstala zatím nezměněna. Tak, jak se zrodila a ustálila v minulosti. Takže ta otázka má svou možnou a zdá se mně i nutnou další polohu: nechceme-li, nepotřebujeme-li dostavěný systém středních, regionálních

[a někdy možná i nejnižších článků], co uděláme s těmi články nejvyššími? Jak je proměníme, aby se staly něčím jiným než tím, co byly v minulosti — špičkou široké základny velkého ledovce, která se tvořila z mnoha usilovně a pravidelně podchycovaných pramenů? Jsem přesvědčen, že tahle proměna je rovněž ve vzduchu. Když už píšu tyto řádky v den, kdy končí 62. Jiráskův Hronov, tak jenom letmo a na okraj bych chtěl upozornit na to, že se sice dokonale a dovedla do konce jeho transformace obsahová — scénická žatva — leč že nyní bude třeba dokonávat usilovně jeho řád. Dokonce bych řekl rituál nebo slavnost. To je ovšem už o něčem jiném. Připomínám to jenom proto, abych ozřejmil, že změny se už nějak vtiskují do podob i vrcholných přehlídek a že i odtud bude jednoho dne nazírána — a také řešena otázka spodku, základny. Jenom pro úplný pořádek musím ještě dodat, že i když nominace a doporučení z různých oblastí byla na Hronov učiněna, tak přece jen z různých důvodů jsou mezi nimi rozdíly tak říkajíc „technicko-organizačního“ rázu. Budeme-li — a jistě k tomu dojde — dotvářet tu hronovskou slavnost scénické žatvy amatérského divadla, pak i na tyto „technicko-organizační“ nesrovnalosti nebude možná zapomenout.

Což zase jenom odjinud vyjevuje onen ústřední problém, jenž bych teď nazval nesystémovostí. To jest neuspořádaností všech článků, které se spojují, aby každý po svém plnil jednu společnou funkci. Mimochodem — naznačil-li jsem, že Hronov si na základě svého nového obsahu bude zřejmě muset vytvořit i nový rituál, novou slavnost, nový řád, chtěl jsem tím také říci, že v tomto duchu půjdou i některé další divadelní přehlídky. Budou si hledat svůj současný, jiný, proměněný obsah — a tím také nový řád. Začne vznikat zárodek nového systému. Jisté stopy už jsou patrné. Divadelní Třebíč — její startovní plocha tím, že vznikla bez tradice, měla a má všechny šance dát impuls velmi zásadnímu letu — bude-li pokračovat tak, jak začala, vnese do onoho vznikajícího systému podstatné momenty. Rozhodně tu nevystačíme s tím, že je to festival tradičního amatérského divadla. Nebo: přehlídka ve Vysokém nad Jizerou přestala být přehlídkou souborů „vesnických“ a přejmenovala se na přehlídku souborů „venkovských“. Víím, ten název je takový nic neříkající, příliš široký, příliš sémantický neurčitý: Co je to vlastně venkov? — Ale v současném vývoji divadla to také může signalizovat potřebu zajímat se o ten druh amatérského divadla, který jsme začali nazývat „sousedským“. Bylo by to na samostatný článek, kdybych měl ukázat, proč si myslím, že dnes „sousedské“ divadlo má otevřený daleko širší prostor. V kontextu této úvahy o tom mluvím jenom proto, abych ukázal, že do nově se rodícího systému patrně vstoupí další, jinak, proměněně

formulovaný článek. A zase se to jakýmsi způsobem promítne z této špičky do tolikrát už vzpomenuté základny.

Jsem přesvědčený o tom, že to bude dlouhý vývoj, než se dojde ke skutečně novému systému; pokud se k němu dojde, pokud jej amatérské divadlo bude vůbec potřebovat. Zatím se ovšem zdá, že jistá jeho část o něj zájem má. Takže teď půjde o to, abychom si postupně uvědomovali, jak na tom jsme. Co skutečně funguje, co je ve fázi přeměny a funguje jen částečně a co nefunguje vůbec — chybí to. A zároveň abychom takto v přechodném období, jež nyní prožíváme a jehož délku nelze odhadnout, přece jenom uměli rozlišit zrna od plev. To jest naučili se poznávat, co je perspektivní, a oddělovat to od věcí, které odumírají. Ten paradox spojení minulosti a přítomnosti, jež se projevuje jako oddělení špičky ledovce od základny, jako rozpojení pohybu, jenž by měl být společný, patří po mém soudu přesně k těm jevům tohoto přechodného období, jenž si zaslouží pozorné a trpělivé analýzy i stálého zkoumání, čemu patří budoucnost a co je prostě odezníváním časů minulých. Snažil jsem se v tomto letmém pohledu ukázat, že tato hranice vede prakticky každým jevem, v němž se v přítomnosti uskutečňují setkání hlídkách. Neboli — že každá taková záležitost je v této chvíli něčím nedefinitivním a rozporuplným, něčím co teprve složitě krystalizuje do celistvější, hotovější podoby. Včetně oněch přehlídek špičkových, o nichž bychom si mohli možná myslet, že je to s nimi jakž takž v pořádku.

Nemylme se, špička ledovce bez objemu základny snadno a brzo roztaje!
Jan Císař

Sbírka na záchranu jeviště Jiráskova divadla v Hronově

Dvacetikoruna našich dědů a otců postavila Jiráskovo divadlo v Hronově — Vašich dvacet korun zachová divadlo pro vaše vnuky!

Technický stav jeviště Jiráskova divadla je takový, že musí být ihned po 62. JH uzavřeno! Rekonstrukce jeviště si vyžádá náklad ve výši 4 miliónů korun. Obrácíme se proto na všechny přátele divadla s prosbou o pomoc. Stačí Vaše dvacetikoruna a bude-li Vás 200 000, je Jiráskovo divadlo zachráněno. Samozřejmě, přispějete-li víc, bude sbírka uzavřena dříve a 63. JH se bude konat na novém, současnou technikou vybaveném jevišti. Svůj příspěvek pro Jiráskovo divadlo můžete složit u přepážky kterékoliv pobočky Komerční banky nebo zaslat složenkou na číslo konta: 333 23-551. Naši dědové dokázali divadlo postavit — dokážeme ho my zachránit?

Upřímně za pomoc děkuje

město Hronov

a hronovští divadelní ochotníci.

Klub mladých divadelníků na 62. Jiráskově Hronově KUK DO LÍHNĚ

Máte rádi prach, špínu, mrtvé mouchy a moly? Sprchujete se rádi deset dní pouze ve studené vodě? Padesát dva mladých lidí ve věku od 14 do 18 let přežilo (a rádo) i takto „vybavený“ internát textilního učiliště ve Velkém Poříčí, kde byli ubytováni. Přijeli na 62. Jiráskův Hronov do Klubu mladých divadelníků (KMD), kam je přitáhla nejen scénická žatva amatérského divadla, ale i zájem pracovat pod vedením lektorů v jednom ze čtyř seminářů.

Za režiséra Jana Bornu, který odvolal svoji účast, přijel jako lektor dramaturg hradeckého divadla Drak Vladimír Zajíc. Zachoval obsahovou náplň, kterou navrhl Jan Borna, a tak se svými „dětmi“ analyzoval textové předlohy jako východisko herecké a režijní tvorby. Přesto, že pracovali převážně u stolu, podařilo se mu pedagogickým talentem a — jak se vyjádřili frekventanti — přístupem psychologa předat základy schopnosti vyčíst z textu divadelní hry vše potřebné pro práci na divadelním tvaru.

Odlišným způsobem pracoval se svou skupinou režisér Jakub Korčák. Zaměřil se na aktivní analýzu textu jednáním. Četnými improvizacemi, pohybovými etudami, při kterých vycházel z jednotlivých situací hry W. Shakespeara Sen noci svatojánské, a především svým křehkým a citlivým přístupem dokázal vytvořit nezvykle sepnatou skupinu mladých lidí, kteří během týdne prožili spoustu hlubokých emotivních zážitků a kteří by za svého lektora snad i „dýchali“.

Třetí skupinu vedl gloriolou ověřený režisér brněnského divadla Husa na provázku Petr Scherhauser. Podtitul jeho semináře zněl: Elementární řád divadla (praktické seznámení se základními zákonitostmi divadla překračujícími hranice jednotlivých druhů divadla, jeho žánrů atd.). Zatímco ostatní lektoři byli svým „dětmi“ během krátké doby kolegy a kamarády, zvolil P. Scherhauser neosobně profesionální přístup a první dva dny se staly frekventantům školní docházkou. Včetně opisování konspektu přednášky z tabule, který psal pan režisér žlutou křídou. Další dny došlo už přece jen k uvolnění a dostalo se i na praktickou tvorbu, která vyvrcholila zapojením ně-

kých „žáků“ do produkce stínového divadla a hronovského happeningu.

Posledním seminářem byla skupina režiséra Milana Schejbala, který svými záviděníhodnými „učitelskými“ metodami a bezmezným komediálním talentem zpříjemnil svým frekventantům (tkám) mnohé chvíle. Věnoval se dramatické situaci a z ní vyplývajícím divadelním zákonitostem, a tak se na scéně z textu Jiráskovy Lucerny a na autorské dramatizaci pověsti o Sisyfovi společně prakticky seznamovali s jedním ze základních stavebních kamenů inscenace z různých pohledů a v jejich vzájemných vazbách.

Ve večerních hodinách probíhaly denně diskuse o zhlédnutých představeních — nejdříve v jednotlivých seminářích a poté se ujala vedoucí KMD dramaturgyně Jiřina Lhotská moderování společných diskusí.

Bylo zajímavé, jak, i když mnohdy neoborně, dokázali mladí lidé (mnozí skutečně ještě děti) formulovat své postřehy, jak dokážou přemýšlet nad celkem i nad jednotlivými problémy inscenací nejen divácky, ale i divadelně, jak odvážně a nesmlouvavě dokážou vystoupit proti nevkusy a neúčtě k divákovi ze strany tvůrců. Na druhou stranu si uvědomují i potřebu vyjádření pochvaly a uznání. Bez problémů vycítí sílu osobnosti projevující se pro ně převážně v odbornosti, profesionalitě, přátelském a kolegiálním chování a také pak dokáží vyjádřit svůj obdiv a dík.

Toho všeho se v plné míře dostalo všem lektorům v KMD a po rozhovoru s nimi si troufám tvrdit, že i oni prožili tvůrčí a smysluplný týden. Rozhodně lze předpokládat, že se nemusíme o osud amatérského divadla obávat.

Věřím, že mnozí z těch, které zaujal průběh letošního KMD, by slevili ze svých eventuálních nároků na komfort (nakonec ta studená sprcha byla v tropických vedrech vlastně milým občerstvením — po zhlédnutých představeních byla v některých případech i nutná) a zúčastnili by se s námi. Myslím, že jim nic nebrání, abychom se setkali za rok na 63. JH tentokrát v termínu od 6. do 14. srpna 1993.

Jana Pazderníková

NÁVRAT NA KRUHY SVĚ

Využila jsem toho, že se Ivan Vyskočil stal zajatcem diskutujících svého klubu, vetřela se do jeho třídy, ošálila jeho bdělost vzpomínutím našeho společného přítele a..... požádala jsem ho o rozhovor. Netušila jsem tehdy ovšem, že jsem sama sebe vehnala do jámy lvové, neboť nejčastějším rčením mé oběti se stalo „to tam ale nepište“, které provázelo jeho vyprávění v každé druhé (někdy dokonce i první) větě. Věru, bylo to krásné povídání.

Tak tedy:

Kdy že jste to naposledy byl na Jiráskově Hronově a jaké to „tehdy“ bylo?

I. V. Bylo to před dvanácti lety. A byl jsem hlavně v Dřevíči v klubu mladých divadelníků, kam jsem byl přizván jako lektor. A byl to pro mne Hronov památný, protože jsem tu tehdy dopsal HAPRDÁNS. Měl jsem zde i svou dceru Markétu, jakožto pomocnici. A zdá se mi téměř neuvěřitelné, že ona Markéta byla tehdy po maturitě a dneska je v New Jersey neuroložkou.

To to letí....

I. V. Neuvěřitelně. A hlavně je vidět, co se za tu dobu dá udělat. Zatímco já ve svém životě změny tolik nepozoroval, Markéta toho stihla dost.

Máte možnost srovnání pro vás „posledního“ Jiráskova Hronova a toho teď a tady?

I. V. Nemám. Přiznám se, že tím, jak jsem byl v Dřevíči s „klubisty“, vnímal jsem to jako hlavní a ten program, jako takový, mi poněkud unikl. A nebo ho v mé paměti překryla Dřevíč.

A dneska?

I. V. Změna v koncepci Hronova je velká. Mám možnost srovnat atmosféru tehdy, kdy byla oficiální, konvenční. Ta dnešní je mi příjemnější. Ale je to zřejmě i otázka let tučných a let hubených. Mám za to, že tehdy vítězila organizovanost a finance. Prostředků bylo víc, ale ne snad kvality. I když byly větší možnosti výběru. Amatérské divadlo bylo také „vedlejšákem“ pro profesionály. Byly tu tehdy asi čtyři inscenace, které režírovali profesionální režiséři. Ostatně bylo to i dostatečně lukrativní režírovat amatéry. Takže byl zájem tak trochu se přiživit, a trochu se i „blesknout“, neboť to byla i prestižní záležitost. Amatérské divadlo navíc v té době bylo hlavním způsobem konfrontace a kompenzace jak společenské, tak především politické.

A vy sám, když jste začínal?

I. V. Já, když jsem začínal s divadlem, dost dobře jsem neměl ten pocit, že do něčeho vstupuju. Já jsem hlavně dlouho nevěděl, že je to divadlo. V těchto kate-

goriích jsem vůbec neuvažoval. Vlastně Redutou začala vlna tzv. malých divadel, která výrazně ovlivnila amatérské dění. Byla to vlna, která mne zajímala pro daleko větší míru autorského přístupu, svobody, pokoušení se o vlastní vyjádření. To byl také jeden z těch impulsů ke vzniku Šrámkova Písku, jakožto přehlídky mladého, netradičního divadla.

Když srovnávám loňský a letošní J. H., jsem mile překvapena zájmem diváků. I velký prostor Jiráskova divadla je téměř plně obsazen. Což v Praze nevidět. I když je to jednorázová akce, vypovídá to o stoupajícím zájmu. A nebo také možná o lepším výběru na J. H.?

I. V. To já, bohužel, nemohu srovnávat. Ale myslím si, že systém postupného výběru — tzn. výběru nejprve v určitých regionech — a otázka regionální konfrontace je jediná možná, pokud jde o přehlídku. Určitě se ale nedá vybírat na základě videa. To je nesmysl.

Má vůbec J. H. význam jako přehlídka (nebo žatva) a jaký?

I. V. Rozhodně ano. Teprve teď v době jisté občanské svobody, kdy odpadají takové ty manipulátorské a ideologické zřetěle, to má ten správný význam. Jako určitá reflexe tvořivosti, tak i inspirace. Dokonce si myslím, že by se na podobné úrovni (resp. podobným způsobem výběru) měla vytvořit setkání profesionálních divadel. Důležitým momentem této přehlídky amatérského divadla je i určitá slavnost jako živný zdroj pro divadlo.

Jak se díváte na výkyvy v žánrech na této přehlídce?

I. V. Možná to souvisí s tím, že taková žatva ještě nemá své obecenstvo. To je připraveno spíše na tradiční přehlídku činoherního divadla, tak jak bývalo zvyklé. Říkám si, jak by to asi bylo jiné, kdyby tu byli ti lidé, kteří byli u jednotlivých specializovaných přehlídek a mohli by vysvětlit svůj přístup k výběru. Rozšiřoval by se tak pro diváka obzor chápání toho, co se jim tu předkládá. Schází komentář. I pro tradiční soubory by takové vysvětlení bylo zajímavé. Odborná informace jako návod ke vnímání schází.

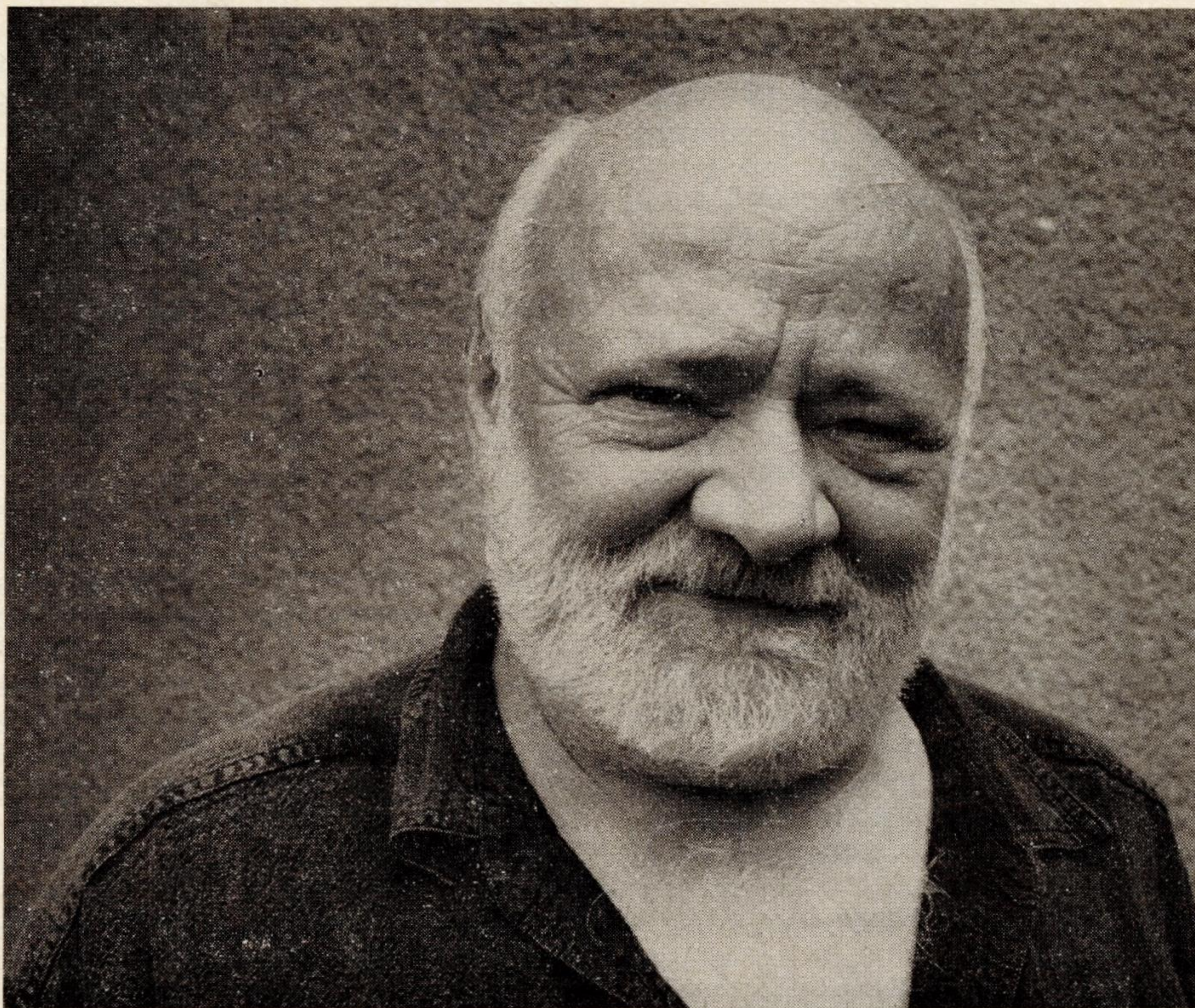
To zde ale vloni bylo. Reflexe po představení v diskusním klubu a s více lektory najednou....

I. V. Já mám tento pocit nedostatečnosti pouze u některých představení. U většiny se divák velmi rychle zorientoval a pochybnosti nevznikaly ani pokud jde o žánr. Já sám mám pochybnost u pohybového divadla, neboť je to divadlo, které má jiného jmenovatele. I když jsem schopen ho sledovat jako nezaujatý divák, tak pokud jde o klíč k představení a tedy i o mou srozuměnost, to není zcela jasné.

Je tedy možné, že na přehlídku nepatří....?

I. V. Ale patří. Ono jde asi spíš o ochotu vstoupit do diskuse. Nepřicházet obranným postojem, ale ochotou k dorozumění, vyjasnění. U ostatních představení jsem tenhle pocit neměl.

Ivan Vyskočil na snímku Pavla Štolla

Ale kdyby tu neochotu nevyslovili téměř programově, tak by mne asi nenapadlo, že tam existuje.

V diskusním klubu se nezapřete svou profesí psychologa. Snažte se jej vést diplomaticky, trpělivě, v klidu. Přináší tyto diskuse taky něco Vám?

I. V. Jistě. Jsem velmi zvědavý a rád se dozvídám. To, co se zde formuluje jako téma, jsou pro mne otázky, které si i já sám zodpovídám. Koncepce diskusních klubů je ale poznamenána odpadnutím dvou lektorů. A sejde-li se dvacet lidí, to je ještě diskuse, ještě to není vystoupení. Je-li jich více, je to veřejnost. Vytrácí se intimita a srozumění, daná menším počtem lidí. Potom je dost těžké mluvit o tématu nebo o problému. Lidem je nepříjemné myslet před veřejností (a nahlas)!

Při práci v klubu jste ztělesněním klidu a pohody. Umíte se ještě vůbec rozčítit?

I. V. Strašně a velice snadno. Víte, já jsem vlastně dosti cholerický člověk. Snadno vybuchuju a někdy mívám od rozčilení před očima mlhu a pak jedním zcelu nerozumně a zkratkovitě. A tyhle semináře jsou pro mne určitým cvičením v trpělivosti a ve vnímavosti.

Nemáte někdy pocit, že cvičení v trpělivosti a vnímavosti by mohli být dobrým základem k vytvoření demokratické společnosti?

I. V. Mám za to, že ano. Vůbec k tomu, aby mohlo dojít k diskusi. Jenže ono to někdy trvá zatraceně dlouho. Člověk projde stádiem vzteku a zjistí, že tím nic nedocílí. Samozřejmě, že jednou z etap na cestě k dorozumění může být i etapa zbytečnosti. Ta ovšem nesmí být cílem.

Zatímco na diskusích minulého J. H. jsem měla pocit, že se mnohdy hodnotí soubory snad až příliš přísně, letos (právě ve vašem diskusním klubu) mám pocit právě opačný. Čím to?

I. V. Svě odsudky si nechávám pro sebe a ani nechci, aby to soubor bral jako odsudek, ale jako možnost k otevření problému, bez zdůraznění osobního stanoviska. Myslím si totiž, že ani zdaleka nemají a ani nemohou mít takovou zkušenost, aby tomu rozuměli v tom smyslu, že jim chci pomoci. Chci, aby ten, koho se to týká, poznal, v čem si protiřečí, kde jsou zašpuntované problémy a předsudky. Nebylo by nic snazšího, než rigorózně hodnotit z hledisek estetických a výchovných, ale obávám se určité bezradnosti. Nechci, aby odpadla sebereflexe. Aby byl vyřčen rezultat, který by je nanejvýš zproblematizoval. Já si uvědomuji, že jedině, co člověk může, je upozorňovat lidi na jejich mohoucnost, že mohou trochu jinak a víc. Že mají na vybranou. Ze školy (dosad DAMU) to člověk vidí nejlépe. Suverenita je tu vlastně zástěrkou pro podceňování své mohoucnosti. Oni si nevěří, oni se bojí. Já lituji, že si v klubu určité věci nemůžeme třeba

předvést. V tomto počtu by to bylo produčívání. A jakmile si to nelze zkusit, jsou to už hotovosti. [Ale tyhle „vedlejšínosti“, tam taky nepište! To nejsou „vedlejšínosti“, to jsou lidská moudra, ohradila jsem se. A odpověď? „Moudro je obecné, ale může snadno být bráno jako všeobecné a platné“. Pak si to nenapište!]

Myslíte si, že je možné na diváky zde působit (i na ty, kteří tu jsou třeba jen jednou). Třeba ve smyslu té trpělivosti, když už ne jinak.

I. V. Já doufám, že ano. Nemyslím si, že by to mohlo být bráno jako smysl Hronova. Ale doufám, že v jednotlivých případech k tomu dochází.

Já sama mám letos pocit jakési větší tolerance ze strany diváků, větší trpělivosti, ochoty vnímat. Možná je to dáno i větší kvalitou představení. To nevím. Co vy na to?

Myslím, že to tak je. Herci by měli mít možnost poznat ten rozdíl, co to s nimi dělá na Hronově a co jinde. Patří

to k lidské zkušenosti, tato diferencovanost. Je třeba si uvědomit jedinečnost této příležitosti hrát na Hronově (pokud ovšem dojde k jejímu naplnění). Aby to nebylo pouhé směřování na Hronov, namísto tvůrčího hledání. Záleží na souboru samém, aby to nebyl jejich jediný cíl. To by bylo málo...

Tady bychom mohli skončit. Škoda. Smím se těšit příští rok na diskusní klub Ivana Vyskočila a možná i na pokračování v započatém rozhovoru?

S potěšením naslouchala a občas se i ptala

Věra Kmochová

Neprofesionální divadlo pod lupou teorie

Diskusní kluby jsou záležitostí, nad níž si organizátoři Jiráskova Hronova lámou hlavu rok co rok. Většinou se jim stejně nepodaří vyhovět všem. V loňském roce se diskuse odehrávaly většinou mezi lektory, málokdy mezi lektory a soubory a téměř nikdy mezi lektory, soubory a diváky. Lektorský sbor přednesl svůj názor na vystoupení, který byl natolik vyčerpávající, že k němu už málokdy bylo co dodat. V letošním roce se organizátoři opět vrátili k několika odděleným diskusním klubům pod vedením zkušeného lektora.

Největší zájem byl o seminář vedený prof. Ivanem Vyskočilem. S touto skupinou splynul také diskusní kroužek Petra Lébla, protože měl pouze dva členy. Petra Lébla samotného a jediného diskutéra.

Složení členů tohoto semináře bylo velmi různorodé — od lidí, kteří se divadlem zabývají profesionálně, po režiséry, vedoucí a členy amatérských souborů. Velkou část tvořili mladí členové jednoho karlovarského souboru, kteří však působili dojmem, že jsou tu jaksi povinně, na doporučení své velmi energické vedoucí. Svědčily o tom jejich trochu otrávené obličejové i to, že do diskuse nezasáhli — s jednou jedinou výjimkou — ani když se hovořilo o jejich vlastním představení, natož jindy.

Metoda profesora Vyskočila byla velmi jednoduchá: na základě předchozího dne zhlédnutých představení nastolit obecný problém. Někdy se to za pomoci ostatních dařilo lépe, někdy se hovor točil kolem konkrétních představení celou hodinu a půl.

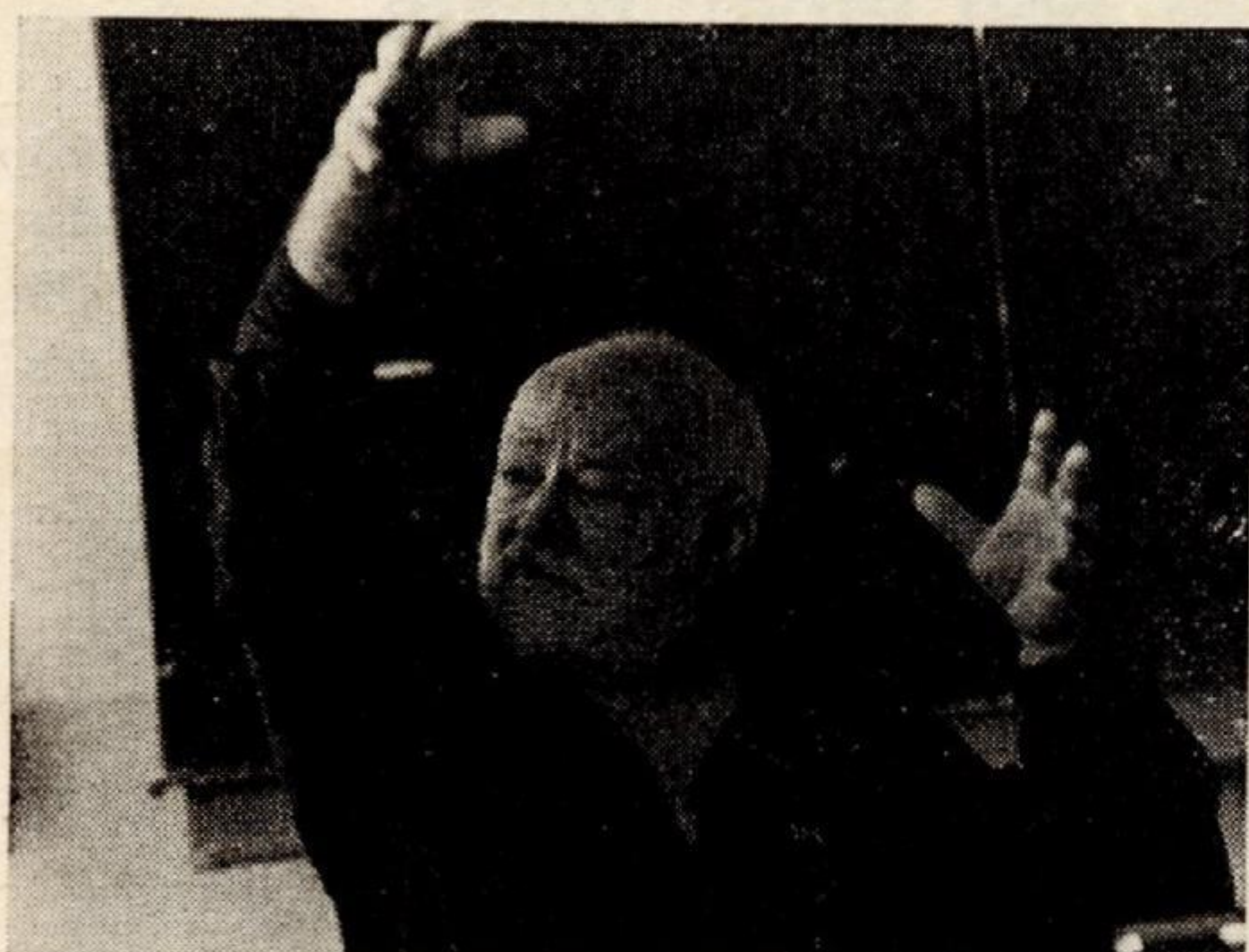
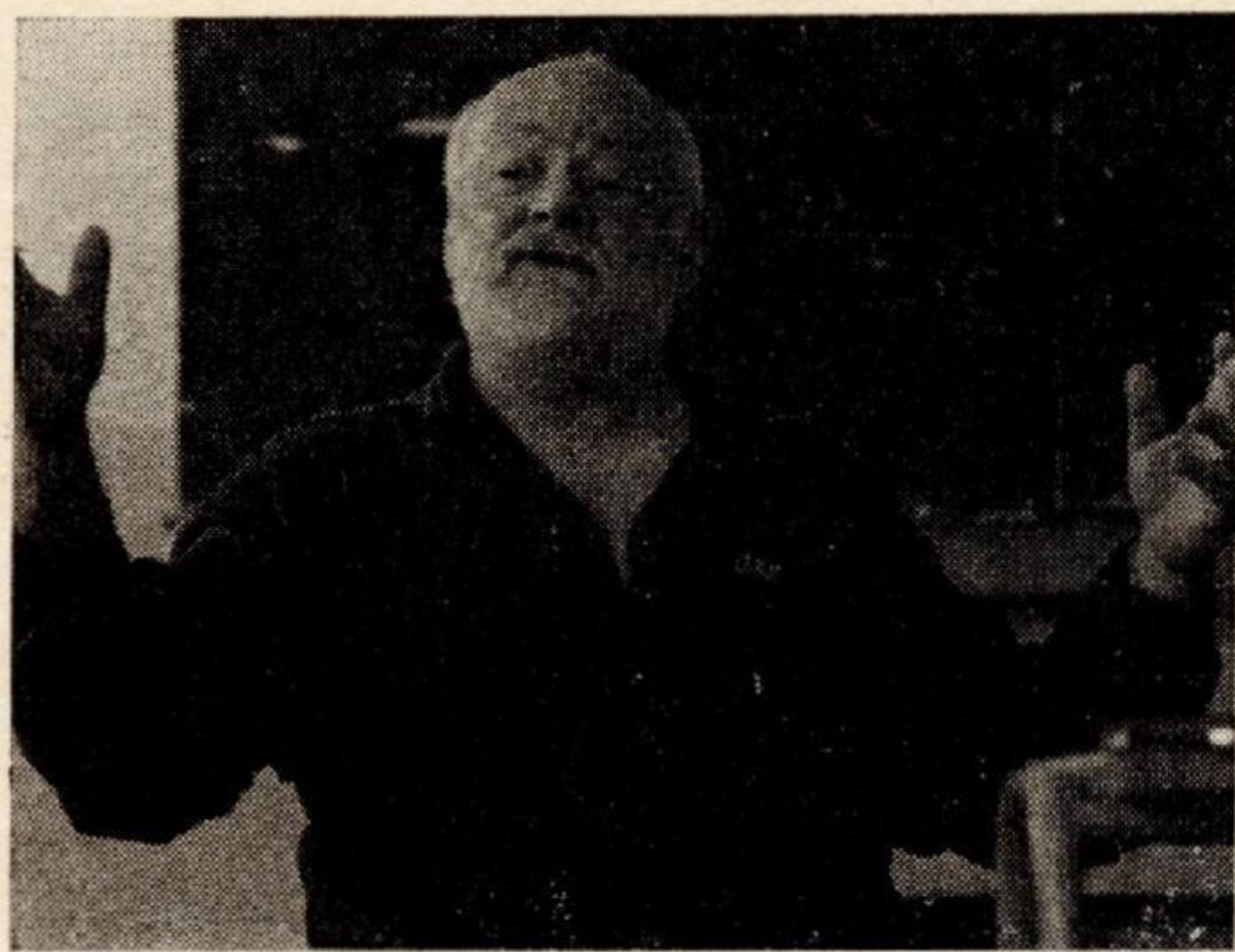
Zajímavou a pro mnohé zúčastněné

objevnou se stala otázka pravidelné a nepravidelné dramaturgie. Vystala na základě představení, která se již v prvních dvou dnech jasně rozdělila na dvě skupiny. Jak posléze objasnil prof. Vyskočil, postarala se o to právě dramaturgie souborů.

Soubory s pravidelnou dramaturgií — v prvních dvou dnech byl jejich klasickou ukázkou např. DS Boleradice, který představil Jiráskovu Lucernu — váže určitá institucionálnost, která je podle prof. Vyskočila oním nejprůkaznějším znakem pravidelné dramaturgie. Pro soubor s pravidelnou dramaturgií vybírá většinou režisér nebo vedoucí souboru již vytvořené hry, má u ochotnického souboru — leckdy nevědomky — jakýsi dramaturgický plán. Pravidelná dramaturgie se řídí fungováním dané instituce, je organizovaná. U ochotnických souborů může být oním institucionálním tlakem například tlak tradice.

Naproti tomu nepravidelná dramaturgie nestaví dramaturgické plány. Nepočítá s tím, že soubor bude tvořit repertoárové divadlo. Nepravidelná dramaturgie pro sebe hledá a objevuje, každý projekt vyrůstá organicky z předchozího. Nelze však říci, že by nepravidelnost popírala dramaturgii, ta v tomto případě však odpovídá potřebám souboru, ne potřebám instituce. Krátce by se tedy daný problém — samozřejmě zjednodušíme-li jej — dal shrnout do tvrzení, že nepravidelná dramaturgie je organická, kdežto pravidelná organizovaná.

Zajímavou diskusi, především pro ty, kteří tíhnou k herectví, vyvolal večer divadelních monologů a dialogů vítězů

Ivan Vyskočil na snímcích Ivo Mičkala

Pohárku SČDO. Profesora Vyskočila inspirovaly výkony jednotlivých představitelů k zamyšlení nad dvěma druhy herectví: napodobivým a kreativním. Svěřil se s tím, že s napodobivým herectvím se velmi často setkává u přijímacích zkoušek na DAMU. Tento druh herectví vychází z přirozenosti, ne z pravdivosti: kryje se víceméně s civilním projevem, nevybočuje z toho, co jsme zvyklí považovat za přirozené — tedy z toho, co je konvenční, vžité. Je to důsledek našeho zvyku žít v estetické normě daleko více než dřív. Pohybujeme se v úzkém proudu toho, co nás nezneklidňuje. Rozdíl mezi napodobivým a kreativním vyplývá z tendence, jak se člověk zmocňuje světa. Kreativní tendence je vývojově starší, vychází z lidského těla, je autentická. Naproti tomu, aby mohl jedinec napodobovat, musí už být na určitém stupni vývoje, musí rozznávat vzory. Obě tyto tendence jsou

podstatnou složkou dramatického talentu a obě mají svůj význam, ovšem nápodoba pouze v tom případě, že je provedena dokonale — jen tak je pravděpodobná. To se bohužel vítězům Pohárku SČDO nepodařilo, jejich nápodoba byla příliš rozvolněná na to, aby byla pravděpodobná a o kreativitě nemohla být v souvislosti s jejich herectvím ani zmínka.

K otázce, kterou se seminář zabýval hned zkraje, a sice pravidelnou a nepravidelnou dramaturgií, se obloukem vrátil poslední den: prof. Vyskočil striktně od sebe oddělil amatérské a ochotnické divadlo, tedy termíny, které leckomu splývají. Podle něj je však rozdíl v přístupu k tvorbě u amatérů a ochotníků. „Ochotnické“ divadlo je založeno spíše na činnosti spolkové, než na nutkavé výpovědi. Jednoduše řečeno, lidé se scházejí především proto, aby byli pospolu, divadlo je jaksi druhotné. Tady si neodpustím jednu osobní poznámku — samozřejmě chápu, že takové divadlo má nezastupitelný význam pro daný region, je zábavné vidět na jevišti pana starostu, kterého jinak znám jako muže bezesporu důstojného. Ale jaký význam má za hranicemi obce či města, tam, kde jsou herci zcela neznámými lidmi? Po zhlédnutí několika představení právě těchto ochotnických souborů na Jiráskově Hronově jsem si totiž musela říkat, bože, proč si za záminku pro to, aby se mohli scházet, vybrali zrovna to nešťastné divadlo, které přece za nic nemůže? Zdá se totiž, že tyto soubory opravdu nevede k divadlu to, že musí něco nutkavě vyslovit, něco svého. Ostatně, jak hrdě přiznala jedna paní režisérka takového souboru, dělají divadlo proto, že má v jejich místě tradici (a jsme opět u institucionálního tlaku a pravidelné dramaturgie). Naproti tomu „amatérské“ soubory vytvářejí vlastní hodnoty, pracují proto, že chtějí cosi vyjádřit.

Po tomto rozdělení vyvstala samozřejmě otázka, zda má být Jiráskův Hronov přehlídkou spíše „ochotnickou“, tak jako tomu bylo v minulosti, nebo se má stát místem setkávání amatérů i ochotníků. Osobně bych se velmi přimlouvala za to, aby byl právě místem konfrontace, protože jen tak vyvstanou rozdíly nebo naopak společné rysy obou druhů neprofesionálního divadla. Nehledě na to, že ochotnické divadlo je v současné době trochu v defenzívě a nestačilo by naplnit celý přehlídkový týden. Diskusní seminář prof. Vyskočila byl jednou z nejceněnějších součástí 62. Jiráskova Hronova. Nutil totiž přemýšlet v teoretické rovině a pomáhal pojmenovávat verbálně to, co jsme mnohdy podvědomě cítili, ale k čemu se nám nedostávalo slov. Moc bych se proto přimlouvala, aby byl tento systém diskusních klubů zachován i příští rok.

Radka Prchalová

Diskusní klub JH

jsem řídil na záskok, manifestační návštěvy jsem neměl (nejvyšší ke dvěma desítkám) a jistý systém jsem si vypracovával za pochodu podle loňské zkušenosti besed režiséřského klubu SČDO. Nevím proto, jsem-li ten pravý k podání zprávy o tom, jak to bylo. Ale nápad Luďka Richtra na systém diskusního klubu se mi zalíbil a snad tedy malá zkušenost nebude zcela k zahození.

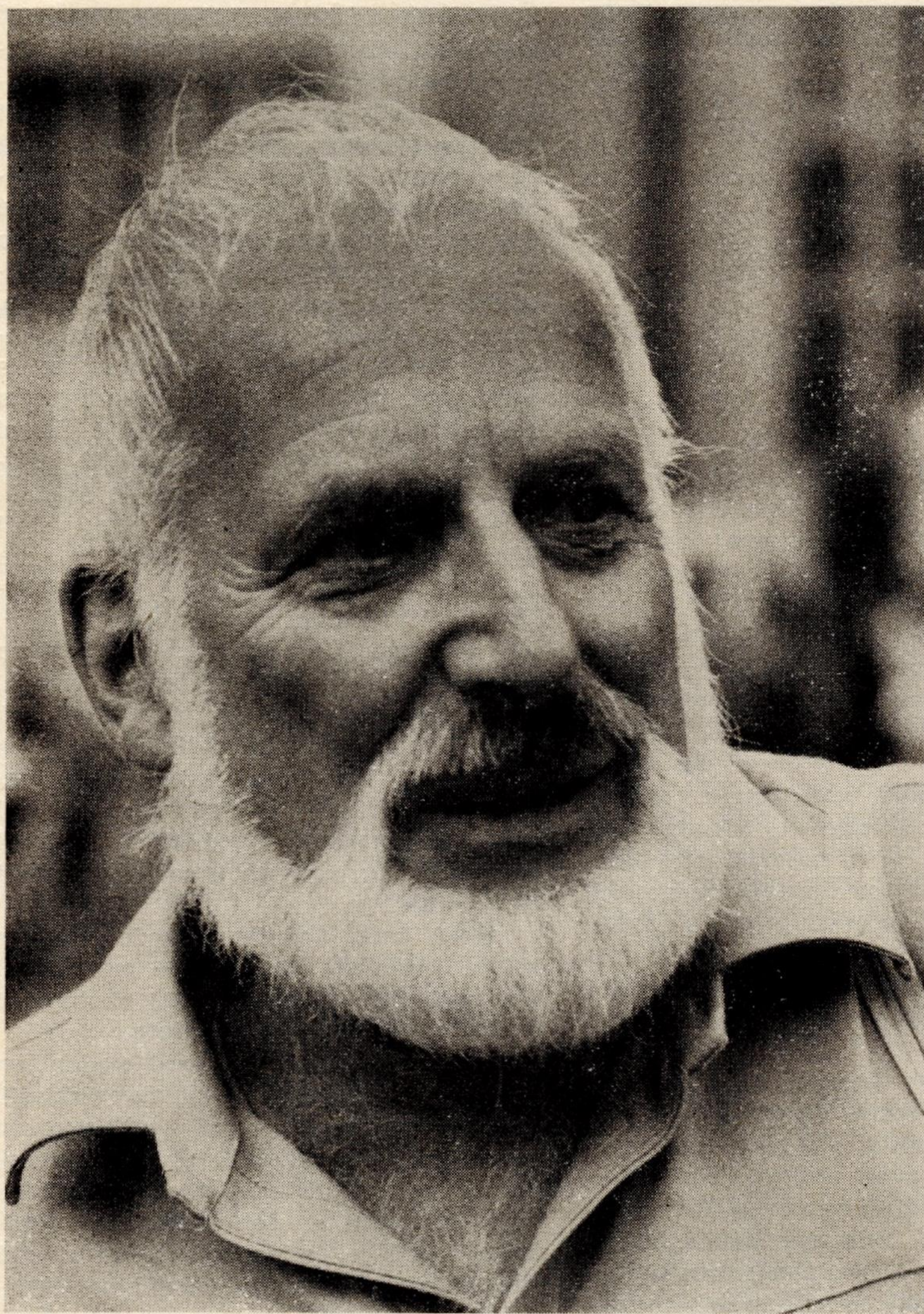
Z představení uplynulého dne jsem měl vybrat diskusní téma (dílcí, klíčové, podstatné, jakékoliv), ještě večer je vyvěsit jako odpovědný list na vrata chrámová v podobě papírku na školní dveře, ráno se pak dostavit tamtéž a zavést diskusi. Vybral jsem témata různá, např. „předloha, syžet a jevištní tvar“, „literatura a divadlo“, „jevištní formy malé a velké“, „dítě na jevišti“. Vždy jsem čekal, na které téma nikdo nepřijde, vždy někdo přišel. Průběh měl určitý řád: začalo to vývojovou rekapitulací v čase anebo naopak výpočtem souběžných a paralelních forem a projevů, v tomhle přehledu se vždycky ukázal jakýsi vztah smyslu a tvaru divadelního projevu, a pak už se nezadržitelně do hry zamíchaly příklady zhlédnutých představení.

Touto cestou jsme nacházeli motivy a důvody možných cest a postupů: navzdory rozdílnosti osobního vkusu a různosti názorů jsme viděná představení zdůvodněně (s větším či menším uspokojením) mezi ně zařazovali. Až na jedinou výjimku jsme nedošli k výslovné negaci. Považuji to za úspěch proto, že diskuse nejen tématem, ale především průběhem přesáhla svoji inspiraci. A to do vlastní použitelné zkušenosti účastníků klubu.

Považoval jsem to za užitečné zvláště na pozadí negativistických kritik ve Zpravodaji JH, které předčily i loňské „preciózní“ diskuse lektorské skupiny. Snad jsme v diskusním klubu (asi obdobně jako ve dvou ostatních) učili sami sebe porozumění a pochopení v úspěchu i v omylu, analýze motivací inscenace a formulování argumentů pro kritická stanoviska. Snažili jsme se důsledně a záměrně nepřehlédnout vloženou investici invence i práce. A o to asi jde.

Jiří Hraše

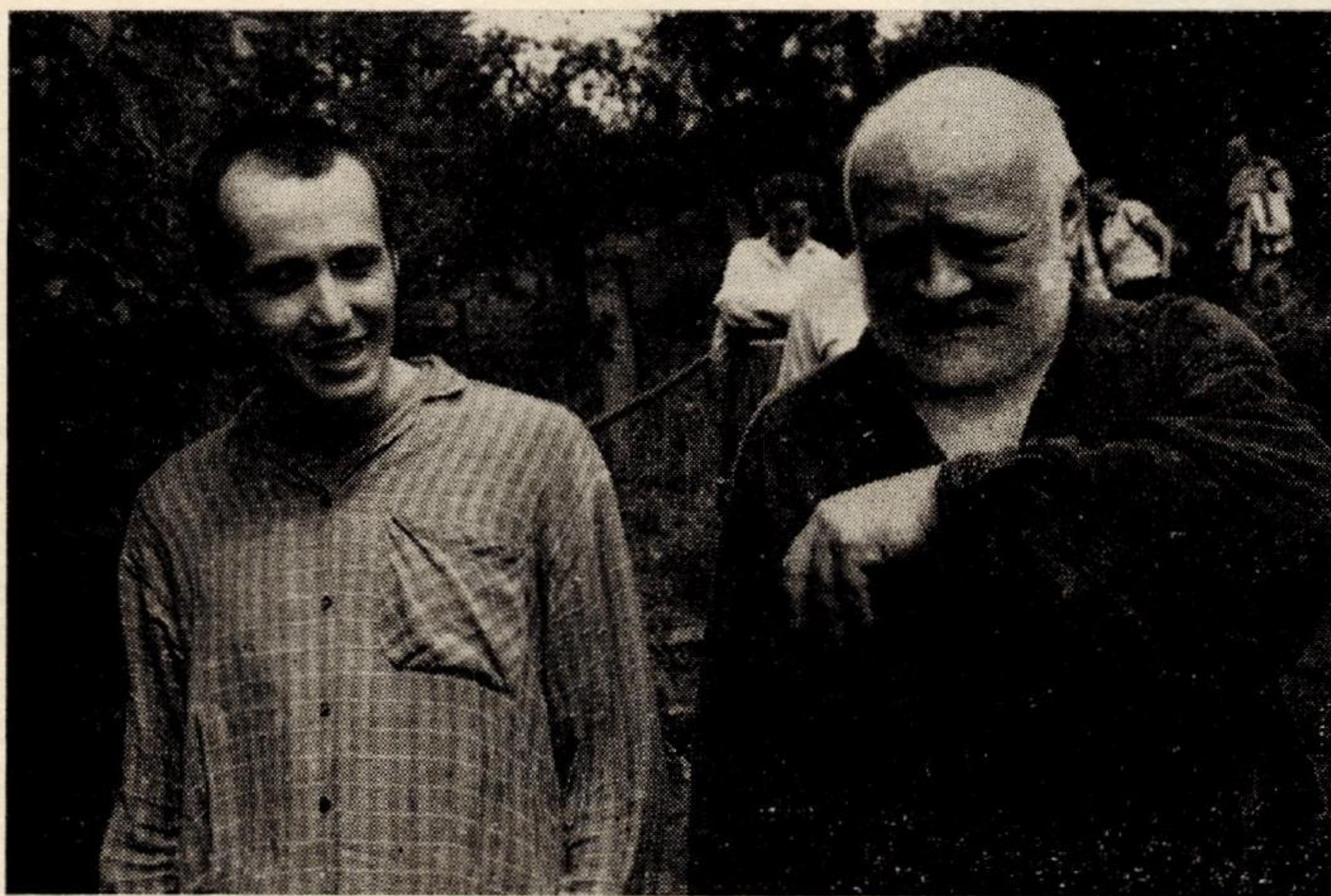

Jiří Hraše na snímku Pavla Štolla

STOL !!!

STOL !!!

STOL !!!

Petr Lébl a Ivan Vyskočil, foto: I. Mičkal

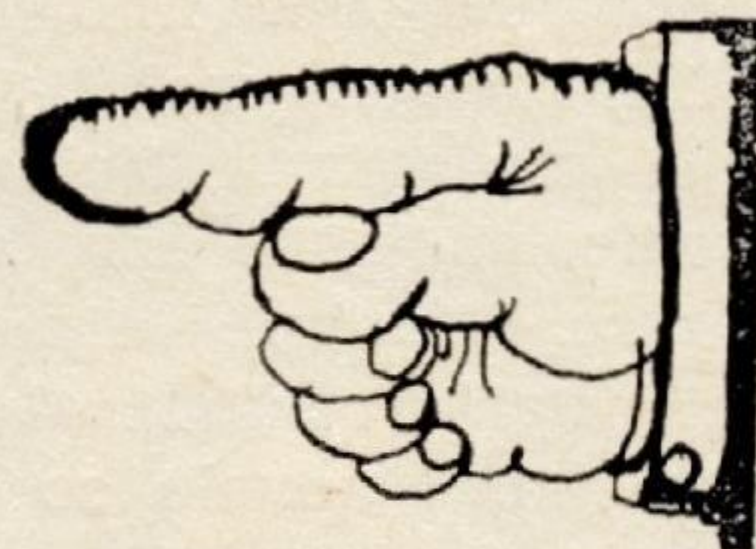
ZPRÁVA nikoliv o chirurgii města N., ale O DISKUSNÍM KLUBU JARMILY ČERNÍKOVÉ - DROBNÉ

Střední škola. Hronov. Druhé patro, číslo učebny 199. Přesně tam se den co den v půl desáté ráno scházela skupinka asi dvaceti „studentů“ všeho věku hronovské „divadelní třídy“ Jarmily Černíkové-Drobné. Oproti jiným třídám rozesetým po celé budově školy měla ta naše jednu obrovskou výhodu. Veškeré své názory, pocity, či připomínky k zhlédnutým představením mohla hned druhý den konfrontovat s přístrojem zvaným video. Bylo to nesmírně cenné, protože jsme měli díky videu a upozorňování naší paní učitelky možnost odhalit chyby, které nám při představení utekly, měli jsme možnost objevit zajímavý detail, který jsme při představení nepostřehli, či nemohli postřehnout. Prostě zajímavého bylo víc než dost. To, že se nám jen tak mimochodem při tom všem dostalo jakéhosi divadelního desatera, k jehož základu jsme se sami dopracovali přes konkrétní detail konkrétního představení, že jsme se nebáli nahlas vyslovit svůj názor, že nám ten týden dal pro pro naši další divadelní práci možná víc než to, čím jsme prošli doposud, že... nám připadalo až nestydatě samozřejmé.

Přáli bychom všem budoucím klubům, či jak už se tato povídání budou jmenovat, aby měly tu samou šanci co my — povídat, dozvídat, učit se o divadle v malých skupinkách, mít si šanci vybrat toho jedině „svého“ pravého učitele, kterým pro nás ten týden byla paní Černíková-Drobná.

Za studenty zapsala

Radka Tesárková

SVOBODNÁ TAJNÁ OCHOTNICKÁ LÓŽE konečně založena!!!

Památným místem založení a sídlem STOL je barokní sálek hronovské Radnice. Jejím posláním je bokem řídit českou ochotnickou komoru. Presidentem STOL je prof. Ivan Vyskočil, úřadujícím kancléřem Petr Lébl, jednatelem Zdeněk Tichý, zapisovatelem Lenka Preňková. Čestnými členy jsou dr. Mirko Mirko z Ostravy a prof. Jan Císař z Prahy.

Zájemci o členství, hlase se na adresu redakce!!!

O SLUNÍČKU a DEŠTI NA AMATÉRSKÉM NEBI

Monolog pro Jarmilu Černíkovou-Drobnou

„Zažila jsem asi třicet „Hronovů“, takže mám co srovnávat. Nejprve to byla přehlídka, pak soutěžní přehlídka a nyní tedy divadelní žatva amatérských divadel.

62. ročník Jiráskova Hronova se konal ve značně změněné situaci - dlouholeté vazby souborů jsou zpřetrhány, mnohé soubory a instituce zanikly (i když byly vytvořeny nové jako např. ARTAMA), možnost existence souborů je podstatně těžší. Zúžila se i tematická oblast („co tím básník chtěl říci“), z které si soubor může vybírat text pro své inscenace. I když vše zpřetrháno není, nějaké nitky ještě existují, jen je těžší je najít. Proto jsme tu všichni moc rádi, že se ten letošní Hronov vůbec konal. Pro divadlo teď vůbec není klima a je lhostejno, zda se jedná o divadlo profesionální či amatérské. Lidé mají prostě jiné starosti — někdo se stal soukromým podnikatelem a veškerý svůj volný čas věnuje prosperitě firmy, jiný má starosti existenčního rázu, protože prostě ztratil zaměstnání. Za vším je třeba hledat ten zakletý fenomén peněz. Dřív se amatérské divadlo dotovalo přímo, teď se dotují jednotlivé obce a záleží na starostovi a obecním zastupitelstvu, kam ty peníze půjdou, kdo je dostane. V praxi to většinou dopadá tak, že pokud starosta není divadelník, amatérské divadlo přijde zkrátka a nedostane ani korunu.

Amatérské divadlo jako takové už pro někoho ztratilo své opodstatnění. Před listopadem 1989 amatéři mohli prostřednictvím svých představení říci mnohem více než profesionálové, kde působila nejtuzší cenzura. Amatérské divadlo bylo takový termit, který rozhloďoval říši Antonína Novotného, věnovalo se tabuizovaným tématům, kde si divák mohl přečíst své „mezi řádky“. Třeba FEMAD byl takovým trucpodnikem — festivalem, to co bylo odmítnuto jinde, šlo sem. Byl to takový salón odmítnutých. Všichni věděli co je to za přehlídku a všichni to brali. I když i tam jezdily kontroly „shora“. Kvalita tamních představení spočívala především v jejich společenské funkci, méně pak ve funkci umělecké.

Letošní Hronov je vlastně zázrak. Zázrak, že se lidé sešli, že je chuť pokračovat. Je to zázrak a byť by nepřinesl vynikající umělecké výsledky, podpořím jeho konání všema deseti.

Diskusní kluby. V minulosti byly dost nekonkrétní. Lidé argumentovali nepo-

dloženě mnohdy záleželo na tom, jak se kdo vyspal a s kým si potřebuje vyřídit osobní účty a představení není film, aby se dal promítnout znovu. Proto jsem letos v diskusním klubu používala k povídání o zhlédnutých inscenacích videozáznamy. Argumentuješ nevěcně?! Cvak. Dokaž svoje tvrzení na záznamu. Doba je nová a jsou i noví, mladí lidé, kteří do Hronova přijíždějí. Většinou jim chybí základní divadelní vzdělání, a tak je třeba využít příležitosti, kterou nám přehlídka dává. Přes materiál zde natočený a zhlédnutý se dovědět co nejvíce o divadle, držet se faktů (video), obhájit si svůj názor, říci si něco o teorii dramatu, režijní, herecké a dramaturgické práci, něco z dějin divadla či odlišnosti žánrů.

Loni byl výběr inscenací na Hronov strašný. Lépe řečeno žádný nebyl. Kdokoliv cokoliv mohl přihlásit a to se tu pak hrálo. Letos už to bylo lepší. Fungoval výběr přes přehlídky — třeba přehlídka v Třebíči byla moc pěkná. Město o její usprádaní stálo, pan starosta chodil na představení... Moc hezké to bylo. Do Hronova se odtud dostala tři moc pěkná představení — Ještě skleničku?, ořechovská Lucerna a Amorem střelení. Jak dopadla tato představení tady, to už je jiná věc. Praha měla svoji přehlídku a přestože nebyly peníze, dopadla dobře. Vše se musí měřit možnostmi pořadatelů. Artama také prováděla svůj výběr... Prostě letos byl výběr podstatně odpovědnější než loni. Nebylo tu vynikající představení, ale nebyl tu také žádný propadák. Status divadelní žatvy otevřel dveře všem druhům divadla, takže paleta představení, kterou bylo letos na Hronově možno vidět, byla velice pestrá. Od tradičního divadla, a nemyslím to v hanlivém slova smyslu, protože mnoho avantgardních souborů shořelo na tradičním pojetí divadla, až po největší avantgardu. A tak tu naštěstí vznikla jedna zásadní překážka, proč Hronov nemůže být soutěžní přehlídkou. Nemůže přece porovnávat jablka a hrušky, i přesto, že to všechno je ovoce, které na společné míse může působit dohromady velice pěkně. To je šťastnější než loni.

Jak jsem už říkala, letošní kvalita představení neměla velkých výkyvů — ani směrem nahoru, ani směrem dolů. Polovička představení tu však „dojela“ na nevhodně zvolený prostor. To je případ svitavského „Céčka“, „Skleničky“,

která byla v Třebíči výborná, „Amora“ a dalších. Nezkušený divadelník si většinou neuvědomí, že když na svém domácím, malém jevišti potřebuje k přežití určitého prostoru deset vteřin, bude jich na velkém jevišti Jiráskova divadla potřebovat nejméně dvacet. Představení se tím časově natáhne, ztratí tempo a je po něm. Jsou tři možnosti, jak se může divadelník této chyby vyvarovat. První je, že začne chodit rychleji a v tom okamžiku začne také rychleji mluvit, což je primitivní. Druhá možnost je si nějakým způsobem zmenšit a ohraničit hrací prostor. A ta třetí, nejrozumnější, možnost je ta, že tam prostě nebude hrát.

Hamlet. Živé obrazy. My jsme dělali něco podobného už na DAMU v roce 1952 na brigádě u zříceniny hradu Lanštejna. Říkali jsme si Didi-Divadlo divů. Ale my jsme si na představení, které se odehrávalo po celé zřícenině hradu, brali maximálně dvacet lidí, kteří tak mohli být plně účastní děje a za jejich bezpečnost jsme ručili. Prostor, do kterého nás soubor z Pezinoku vehnal, byl dost nebezpečný — uhoření, srdcaři vztekouni... no, moc jsme toho neměli šanci vidět.

Příbeh koňa. Sokolovna. Bylo tam pár velice hezkých situací. Ale měli by si uvědomit, že divadlo je umělá skutečnost a neztratit nad sebou kontrolu.

Pravdou je, že v Hronově padne na soubory obrovská tíha odpovědnosti, která nesmírně svazuje a ničí spoustu jinak samozřejmě zažitých akcí. Ještě, že teď už v hledištích nesedí „nepřátelské“ publikum z dob soutěžních Hronovů, které se nedokázalo povznést nad věc a lehce škodolibě čekalo na „konkurentovu chybu“.

Když jsem šla si s Jarmilou Černíkovou-Drobnou popovídat, krásně svítilo sluníčko. Když jsme obě později společně opouštěly její suterénní pražskou kancelář, spustil lijavec jako z konve, kroupy, prostě venku se čerti ženili. Že by se počasí toho dne rozhodlo komentovat situaci na nebi našeho amatérského divadelnictví?

Radka Tesárková

Odpověď Jarmily Černíkové-Drobné na anketní otázku: Co se vám na letošním Hronově nejvíc líbilo?

To je strašně těžké říct. Jsou to nespočetné věci. Pro mne bylo jedním z nejvydařilejších představení Amorem střelení, i když výsledek zde nebyl takový. Ale jinak jevištní výsledek práce s dětmi je velice pěkný, umí se soustředit, krásně se hejbají, vědí, co je umělá skutečnost, jsou nad věcí, umí dělat celistvou dramatickou postavu, mají smysl pro humor. To vše je záležitost dobrého vedení. A přitom z tohoto představení „nečouhá“ režisér. Úkol, který si dali, splnili. Já se dívám do kuchyně. Ale i dobrá kuchyně se může dožít ne zcela dobrého výsledku.

zaznamenala R. T.

VELKÝ HRONOVSKÝ DIVADELNÍ HAPPENING

Oficiální podtitul hronovského festivalu zní „scénická žatva amatérského divadla“. V praxi to znamená to, že fundovaná porota na nějaké přehlídce lokálnější úrovně požne nějaké představení, jež svou fundovaností a jinými machinacemi předhodí na další žatvu. A protože je to tedy žatva, vejde se na ní opravdu všechno — monology, dialogy, aktovky, dětské soubory, klasické i experimentující soubory, gruzínští hosté, parodie pokleslé kultury první republiky, Jirásek, Shakespeare, Werich i Nestroy. Takže se ze žatvy stane jakýsi happening, při kterém je každému dovoleno všechno. Účastníci happeningu se při něm obvykle dobře cítí, jeho výsledek tomuto pocitu začasť neodpovídá. Podávám svědectví o své účasti na letošním hronovském „žatevním“ happeningu a jako takový nechci hodnotit jeho výsledek, neboť zcela jistě je jenom jedno — i letos Hronovu přálo počasí a i letos jsme se tam cítili dobře. Jestliže má hronovský festival (promiňte, žatva, ale tohle slovo se k následujícímu textu nehodí) přívlastek „Jiráskův“, neměla by tu samozřejmě chybět jeho díla. Letos jsme viděli dokonce dvě, i když to byla údajně jedna a táž Lucerna. Byly to dva večery po sobě a popíšu-li dvě představení v jednom odstavci, domnívám se, že tak vyjde najevo i happeningový charakter celé žatvy. První Lucernu předvedl typický vesnický divadelní soubor z Boleradic s velkou úctou ke klasice textu, s úctou tak hlubokou, že představení dokonale evokovalo atmosféru divadla druhé poloviny devatenáctého století. A zdálo se, že právě o to jde. Pomínu-li realisticky nedotaženou výpravu (látková náhražka lípy, tkaninou pokryté pařezy), všichni herci by se v onom čase u „šmíry“ zajisté uživil. V tomto smyslu stylově čistý kousek, se všemi těmi papírovými city a vášněmi. My městští (dokonce pražští) intelektuálové nemůžeme správně postihnout, jak hrát divadlo pro venkovské publikum. A byl jsem boleradickým za reminiscenci divadla časů, které nemohu pamatovat, docela vděčný. A jsem si jist, že napíšu-li, že představitel vodníka Ivana **Pavel Omasta**, se nechal inspirovat herectvím svého velkého předchůdce Jakuba Seiferta (1846-1919), příliš se nezmýlím a koneckonců neurazím ani jednoho z nich. (To je nakonec jeden z principů happeningu — pobavit, ale moc si nezat. To při **Lucerně aneb Z kroniky ořeckovského divadla** od Vlastimila Pešky jsem viděl některé skalní jiráskovce odcházet. Přestože šlo o svědectví současných divadelníků o tom, jak se současným stylem vypořádat s poněkud zvětšným textem klasika a položit si onu otázku tradovanou už od časů Vest

Pocket Revue: „Že by Alois Jirásek?“. Ale ovšemže A. J. Babička je tak trochu semetrika a tchýně to bude jednou děsná. Kněžna je nymfomanka, ale má takovou degenerovanou šlechtickou smůlu. Hanička je především hubatá (zdraví „Brý den“!), muzikanti hrajou na trumpetu a na konci představení nám všichni zazpívají tiráž Lucerny vydané v Dili, tedy text, který si ořeckovští vzali, aby jim pomohl inscenovat klasickou pohádku s nadhledem člověka konce 20. století, který už nepotřebuje být národně probuzen. A potřebuje-li, pak aktuálně ke zkušenostem, které od dob vzniku hry nasbíral. Jeden a týž titul — poprvé s úctou a sentimentem, podruhé bez zbytečných okolků a aktuálně. Při jedné žatvě — není to dobrý náběh k happeningu?

Tak trochu podobným duchem jako ořeckovská Lucerna vyznačovalo se představení **Amorem střelení aneb: Všechno vyjde najevo** mladého karlovarského divadélka **Jen tak**. Titul jest úpravou Nestroyovy komedie **Děvče z předměstí** ovšem tak, jak ji byl schopen přeložit J. K. Tyl. Sami tvůrci se přiznávají k pokusu o vytvoření muzikálové parodie pokleslého žánru 1. republiky. Je jim tak kolem dvaceti a už parodují „pokleslý žánr 1. republiky“ a ještě k tomu muzikálově. No, není to správný happening? A přestože jsem si nebyl jist, nemyslí-li to celé vážně a nenapsali-li, že je to parodie, aby jim nikdo nemohl vytknout, že to myslí vážně a jakkoli jsem se jako bývalý „kamarád“ neuměl smířit s kytarovým doprovodem této **operetky** (k muzikálu několik krůčků zbývalo), neodcházel jsem z představení příliš zklamán. Bylo to lehké a svižné, bez velkých aspirací a přesto půvaby představitelů, které se rychle rozkřikly, večer takřka naplnily sál Ji-

ráskova divadla. Symbolem mladého, správně rozkvetlého ženství se stala představitelka **Tekly (Bára Kořenová)**, mé představy ovšem více splňovala jedna z Rozárek (byly dvě — **Jitka Řezáčová a Petra Jarošová**), to ta s většími důlky ve tvářích, ale nemluvil jsem o tom, protože mám závazek a protože, abych se kvůli ní nedostal do sporu se Zdeňkem Alešem Tichým.

Blízko k happeningu má také „čmukařské vidění světa“. V loňské sezóně si postavili vysoko latku svým představením **Lárk ičičok**, představením **Léčba neklidem** na letošním Hronově tuto latku nepřekonali. Srovnávání je vždycky zavádějící, je třeba tedy konstatovat, že i toto představení patří k těm nejlepším. Zatímco loni šlo **Jaroslavu Ipserovi a Daniele Weissové** údajně o to, aby se jich bály děti, letos si přibrali další tři talentované mladé herce a hrají pro dospělé diváky Sakiho „kruté šprýmy“. Je nomže, protože to jsou Čmukaři, líbí se představení i dětem, a protože mají zmíněné vidění světa, je to legrace, při níž maximálně lehce a příjemně (je-li tak horké léto jako letos) zamrazí. Divadlo dělají Čmukaři velmi „napadnuté“ a vynalézavé a protože sémantickým podkladem jejich hraní je sloveso hrát si, nemohou si neporozumět se svými diváky. Zejména jedná-li se o happening.

Princip happeningu jistě také není cizí **Petra Mládovi**, který předvedl **Aškenezeho pohádku Osamělý létající talíř**. Petr není na jevišti sám, je tu s ním talíř, který neodolatelně mrká, i celá protiletadlová pevnost, která se pokouší talíř sestřelit nejroztodivnějšími zbraněmi a náboji. Ale i kdyby byl na jevišti sám, určitě by své diváky zaujal, protože si rád hraje. Nejen s dobrými texty, ale se vším, co mu přijde pod ruku. A je to příjemné, ačkoli celé představení je svým způsobem happening o tom, jak člověk nechce dovolit talíři, aby lítal, protože talíře přece létat nemohou...

Trakař aneb Velké vynálezy svitavského souboru „C“ mne okouzly už na loňském Wolkrově Prostějově. Karlu Še-

DDS Zari Tbilisi — Slunce vzejdi, vzejdi, foto: I. Mičkal

Erik Reingraber v inscenaci Hamleta — Pezinské rozprávkové divadlo, foto: I. Mičkal

frnovi a jeho přátelům stačí k vytvoření happeningu s Jacquesem Prévertem čtyři z jeho pohádek pro neohodné děti, k vytvoření představení velmi lyrického a zcela poetického. Představení, které beze zbytku osloví ty, kteří mají pro poezii alespoň základní smysl. Jenomže to hrajou pořád stejně a protože se svět vyvíjí velmi prudce poslední dobou, nemá už tohle představení takovou sílu oslovení, jako mělo loni. A nebo je WP trochu něco jiného než „žatva“. Škoda, že „Céčko“ nemá v nové sezóně nové představení, kterým by mohlo konkurovat samo sobě!

Zlivské Hudradlo se vlastně představilo dvěma projekty — vlastním představením **Indické pohádky** a svými gruzínskými hosty s představením **Otara Pogosova Slunce vzejdi, vzejdi**. A byly to dva pěkné zážitky, i když narušují mou dosavadní happeningovskou jednotu místa (Hronov), času (1. 8. — 8. 8. 1992) a děje (scénická žatva atd.). Obě ta představení byla vzácně čistá, to první navíc hravé, to druhé s naléhavou výpovědí. Hudradlo je na Hronově počtvrté (!) za sebou a při všech přetrvávajících pochybnostech o objektivitě výběru účastníků se zdá, že právem. Indické pohádky jsou v jeho podání neodolatelné a plné lehkosti přes všechnu závažnost svých témat. Děvčata a děvčátka si pod vedením **Mirka Slavíka** především hrajou a banální pravdy z indických bajek působí v jejich podání nově a neotřele. A stádo opiček a opic je bezkonkurenčně milé. Na přehlídce dětských divadel v Moskvě se letos zlivští setkali s dětským divadelním souborem **Zari (Červánky) z Tbilisi**, slovo dalo slovo, a tak se stal tento soubor jediným mezinárodním hostem letošní hronovské žatvy. Tak jak se mi u Hudradla líbila hravost a spontánnost, líbila se mi u Červánků kázeň a vysoká pohybová kultura velmi mladých herců (průměrně 12-14 let). Pohádkovo-filozofické poselství bylo vykládáno sice poněkud zdlouhavě, místy těžkopádně, ale výkony herců ho osvětlily něčím navíc. Hravostí a komediálností,

kterou mladí Gruzínci osvědčili také při „přídavcích“ z folklóru své země. Takže hosté nebyli (poprvé) sovětští a tak byli poprvé přijati se srdečností vpravdě opravdovou, tak, jak to má být.

„Pokolikáté už čekám před slovenským představením do poslední chvíle na to, až se sejdou všichni diváci, aby mohli být naráz vpuštění dovnitř jako jeden mnohohlavý dav, jako materiál, který bude režisér prostřednictvím mladých, více či méně zmatených, či zneužitých herců formovat, hníst, masírovat, drásat, dusit, sužovat a zatěžovat duši, mozek, city. Pokolikáté už vidím tisíce svíček, dřevěné kříže, hromady igelitu...“, napsal do 5. čísla letošního Zpravodaje Jiří Pejcha. To bylo po představení **Príbeh koňa** (Tolstoj - Rozovskij) v podání **DS Scéna z Liptovského Mikuláše**. A o tomhle představení já psát nemůžu, protože jsem nerozuměl příběhu (přestože jsem ho už znal) ani slovenštině herců (přestože jsem byl dva roky na Slovensku na vojně) a vůbec. Ale při představení **Pezinockého rozprávkového divadla Hamlet — fragmenty a slova** (jako autoři uvedení Erik Reingraber, Vlodo Sadílek a Wil(!!)iam Shakespeare) jsem to zažíval. Nejprve jsme se seřadili u bočního vchodu do Jiráskova divadla (proč?), pak jsme byli vpuštění do horního vestibulu divadla, kde deset z nás mohlo být účastno Poslední večere (proč?), již tu symbolizovala gulášová polévka (proč?) a po přechodu dolním foyerem kolem Ofélie a ještě někoho, kdo říkal pořád dokola nějakou bezvýznamnou větu z role, jsme byli vpuštění do sálu, v němž bylo opticky zvětšeno jeviště a který byl plný laciného (protože dráždivého) divadelního dýmu. Od vchodu jsme to vše absolvovali obtěžkáni číslem, který nám nějaký Někdo napsal na ruku (já byl až 78). Byl to pro mne také happening, tentokrát soubojový — číslo jsem si smazal, polévku neochutnal, opakujících herců se nevšímá, na dým jsem si zvykl a při výtvarně dokonale provedeném představení jsem usnul, abych si trochu odpočinul. Mám rád experimenty, ale musím

se dobrat jejich smyslu. Možná, že jsem nedorostl velikostí diváka, pro něhož je toto představení připraveno — oni sami říkají, že by potřebovali diváka amerického... (Mimochodem, byl jsem oněhdy v té Americe, chodil jsem až na západním pobřeží po krásném městě San Francisco a chtěl jsem alespoň zahlédnout nějakou divadelní budovu. Chodil jsem bočními ulicemi, hlavními třídami, chodil jsem dlouho, až konečně, dům a na něm nápis THEATRE. „Hele“, řekl jsem své americké kamarádce Alici. „But it's movie“, usmála se ona. To bude teda správněj happening v téhle Americe!)

Vůbec největší happening byl ovšem večer, jehož první část se jmenovala **Divadelní monology a dialogy (finalisté SČDO)** a druhá **Alena Bláhová: Krok a jeho dcery**. Byl jsem asi 20 let členem SČDO, ono to v totalitní minulosti nebylo k zahoezení, protože jsem se mohl hájit slovy: „No ale to nejde, být najednou v SČDO i v SČSP, né!“ a měl jsem pokoj, ale vím, že když už je někdo finalistou SČDO, musí mít za sebou především pěkné ochotnické lobby. Divákovi to moc nepřinese, ale podstatné je, že zasloužilý organizovaný divadelník je laureátem... To bylo dost špatné, ale správný happening nastal, když nastoupila Divadelní společnost Průvan Sezimovo Ústí s již uvedeným titulem. Zapamatujte si prosím ta jména: Jiří Zeman (Krok, Přemysl), Svatopluk Král (Niva), Radek Springr (Káša), Vladislav Štrejn (Teta), Stanislav Fuka (Libuše), Martin Příbyl (Bivoj), a především **Alena Bláhová** (Průvodce dějinami, režie, scéna, kostýmy). Průvodce dějinami se vyznačuje zejména tím, že v nejnemožnějších okamžicích spustil(a) obsedantním hlasem: „Bylo to možné, možné, možné, kdopak ví, kdoví, kdo ví“. „To snad není možný“, řekla jedna divačka po představení. A to byl ten největší happening... Takže, aby bylo jasno, na Hronově to bylo také letos fajn. Jakkoli se i v ochotnickém hnutí projevují kontrasty této naší doby, která ještě nezačala být tržní a už přestává být kulturní, charakter jedinečného setkání spřízněných duší si hronovský žatva — festival zachoval. Přesto, že jsem měl někdy chuť zavolat (aby mi všichni rozuměli) **DOST BOLO HAPPENINGU...** Dovolte, abych na závěr poděkoval všem, kteří se mnou letošní Hronov prožívali — Věře Kmochové, Radkám (Hrdinové, Prchalové a Tesárkové), Mílovi Petrovičovi a paní Svátě, Mírkovi Károvi a paní Ivaně, profesorovi Ivanu Vyskočilovi, profesorovi Františku Laurinovi, Petru Lébloví, Milanu Schejbalovi, Z. A. Tichému a především Petru Markovi, paní Ladě a slečně Renatě, kteří vždy ochotně přispívali s občerstvením na terase Jiráskova divadla.

Jiří Brixl

NOVINÁŘ NOVINÁŘI VLKEM aneb Zpravodaj 62. Jiráskova Hronova

Žmoulám v ruce dvě koruny a čekám na toho malého caparta, který mi vždycky říká: „Panííí, kupte si ho u mně, já mám nejlepší“. Už aby tu byl, vždycky se na něj těším — tedy na toho malého obchodníka ani tak ne, jako spíš na jeho zboží: Zpravodaj 62. Jiráskova Hronova. Á, támhle. Tak pojď. Hbitě vyměním dvě koruny za nové číslo Zpravodaje, které si odchvátím do koutěčka a s nepřiznaným pocitem nadřazenosti začínám hnidopišským okem hledat chyby. V ostatních koutěčkách sedí ostatní hledači a všichni mají ten samý potměšilý úsměv: „Tak tohle bych zmáknul taky.“ ... Po levici i pravici tohoto děvčete stojí hoch a děvčátko, z nichž hošík drží v jedné ruce žerd s tabulkou: „Jiráskův Hronov 92“, v druhé ruce knihu. Děvčátko pak v obou rukou drží stuhy od žerdě splývající ...

(Z vizionářského scénáře zahájení JH. Zpravodaj č. 1)

Pětičlenná redakce Zpravodaje se oproti loňskému roku nijak nerozšířila. Zatímco však vloni mohl Luděk Richter — takto sezónní šéfredaktor — počítat s příspěvky lektorů, kteří také psali recenze na představení, letos byl obsah Zpravodaje zcela na bedrech redaktorů — vedle již zmíněného L. Richtera jimi byli Lenka Preňková, Zora Vondráčková, Petr Lébl a Pavel Němeček. Bohužel to bylo na obsahu Zpravodaje vidět: stálá šablona několika rubrik (Život na Jiráskově Hronově, Recenze, Střípky a Divadelní přehlídky a festivaly), absence živých novinářských útvarů — rozhovorů, kurzív, glos apod.

... Nevím, zda jsem zhlédl sociální drama či nepodařenou komedii ...

(Pavel Němeček o hře Ještě skleničku? Zpravodaj č. 3)

Stereotypní prostřední dvoustranu každého Zpravodaje zaplnily recenze. (Tedy recenze — spíše reflexe, ale zůstaňme u zavedeného názvu). Musím se přiznat, i když se přitom samozřejmě trochu červenám, že jsem jako první vždy četla recenze Petra Lébla. Ne snad proto, že je mladý a mužského pohlaví, takových bylo ve Zpravodaji více, ale proto, že málokdy předstíral hlubokomyslný kritický rozbor, ale psal vtipné vyprávěnky o tom, co viděl, které nepředstíraly, že jsou něčím jiným, než vtipnými vyprávěnkami. Pravda, v jednu chvíli se mu trochu zmátl Aristoteles a Aristofanes, ale na druhou stranu psal velmi málo — narozdíl od jiných autorů — gramatických chyb. Dokonce bryskně ovládl i shodu podmětu s přísudkem! To se nedá říci o ostatních, i když je úplně možné, že chyby vznikaly při přepisu, vlivem

Šéfredaktor hronovského Zpravodaje Luděk Richter na snímku Pavla Štolla

počasí či roztržitostí. Ovšem těžko omluvíme výše uvedenými fatálními okolnostmi stylistické neobratnosti, ke kterým docházelo především v recenzích L. Preňkové a Z. Vondráčkové.

... Zajímavá je i rovina vztahů mezi postavami hry — tedy kdo s kým co má: Mlynář si myslí na Haničku, podobně jako učitelský Zajíček (ten ale rovným dílem pomýšlí na svou kariéru ve městě). Hanička patří asi každému, kdo na ni laskavě pohlédne, kromě vodníků, kterých se štítí. Vrchní ze zámku tajně miluje paní kněžnu, která má jednoho mužského ve Vídni, druhého tahá všude s sebou (Dvořan) a do třetice se prudce a bez zábran zamiluje do mlynáře.

(Petr Lébl o Lucerně, Zpravodaj č. 4)

Magickou nepřitažlivostí trpěla stránka číslo 4, šéfredaktor a její autor Luděk Richter nechť promine. Velmi nezáživně pojednaný průvodce, který si původně vytkl za cíl seznámit čtenáře s národními divadelními přehlídkami, jejich charakterem, problematikou, trendy jednotlivých oborů atd. atd. se bohužel omezil vždy jen na výčet inscenací, popis seminářů, ubytování apod.

... Odcházím také — s pocitem, že stejně jako je důležité v běžném životě udržet moč, je v divadle nepostradatelné udržet atmosféru, a mají-li být diváci „nasíraní“ pak nikoliv nedopatřením.

(Zdeněk A. Tichý o Hamletovi, Zpravodaj č. 7)

Samozřejmě, že i tak malé noviny, jakými Zpravodaj byl, musí nutně mít svého Šotka. A tenhle řádil tak, že potměšilá srdéčka čtenářů se tetelila radostí celé tři dny. Ale to bylo tak: v šestém čísle se objevil v hracím plánu na příští den i břeclavský soubor Regina, přestože zpráva, která byla na titulní straně umístěna jen o 13 cm (přesněji měřeno mým škodolibým pravítkem 12 cm a 5 mm) dále oznamovala, že se Regina z důvodů nemoci omlouvá. Ovšem toho si povšiml jen málokterý čtenář, zvláště, když následující den už Zpravodaj v plánu způsobně uváděl, že představení skutečně odpadá. Opravdovou bom-

bu přineslo až osmé číslo: recenzi Pavla Němečka, ve které se výslovně pravilo, že viděl pásmo pezie Odněkud někam v podání souboru Regina z Břeclavi přímo tady na Jiráskově Hronově, a to předchozí den. I velmi pečliví diváci, kteří usedali na všech produkcích do prvních řad — např. redaktorky Amatérské scény — znejistěli. Z recenze dýchalo něco magicky mysteriózního. V následujícím čísle se sice šéfredaktor omluvil a redaktori — včetně Pavla Němečka — se od autora článku distancovali, ale v hlavách diváků přece jenom zůstal pocit něčeho tajemného.

Profesorovo lesní dobrodružství: Profesor chodí rád na houby, ale nemá rád klíšťata, která chodí ráda na Profesora, když je tento na houbách. Klíšťata nechodí do divadla. A tak se Profesor začal věnovat divadlu.

(Z připravované knihy Život a skutky Profesora, kterou na základě klíčových událostí ze života Ivana Vyskočila sepíše Z. A. Tichý).

Přes to všechno byl Zpravodaj 62. Jiráskova Hronova stejně milovaným dítětem jako všechny předvedené inscenace. Byl zkrátka náš a bez té chvíle, kdy si (ne)nadšení diváci v hloučcích nahlas předčítali recenze nebo pochvalně či výsměšně mručeli ve svém koutěčku, bychom si den ani neuměli představit.

Radka Prchalová

NA ROZLOUČENOU

Týden naplněný ruchem a životem 62. Jiráskova Hronova uplynul a přichází chvíle, kdy si stiskneme ruce naposledy se slovy: Za rok nashledanou!

Letošní festival, provázený teplým letním počasím, přinesl i řadu nových poznatků a konstatování. Lze pozorovat zárodky nového obsahu i významu Jiráskova Hronova — stává se skutečně přehlídkou toho nejlepšího ze všech oborů divadelní amatérské tvorby. Nacházejí zde svou nejvyšší metu vedle tradičního divadla i loutkáři, pantomima, poezie, monology a divadlo pro děti. Je to dobře, ale festival i jeho účastníci si na tuto novou skutečnost teprve zvykají a proto ještě mnohé rozpaky a nejistoty.

Slibujeme, že se příští rok budeme snažit, aby vše co se letos nepovedlo, došlo právem zapomnění a aby vše nové, co přinese 63. Jiráskův Hronov bylo ku prospěchu jemu i jeho návštěvníkům. A teď tedy stisknutí ruky a malá prosba k tomu. Držte nám, hronovským, po celý příští rok palce, budeme to moc a moc potřebovat, abychom zíkalí prostředky na rekonstrukci Jiráskova divadla.

A Vám všem, kdo máte rádi divadlo, hodně úspěchů na prknech všech vašich jevišť a za rok určitě nashledanou.

Ing. Miroslav Houštek
starosta města

POVÍDÁNÍ

Povídání první: Příjezd

Sluncem osmahlý římský vojevůdce vjížděl do města hrdě vztyčen na těžkém bojovém voze taženém čtyřmi nádhernými koňmi. Pestré davy přihlížejících jásaly, triumfující vojevůdce rozhazoval do davů hrsti mincí, vzduchem létaly závoje květin.

Vjížděli jsme do města bledí a schvácení vedrem na šedivém voze, poháněném padesáti neosobními, zcela zmechanizovanými koňmi. Málokdo se za námi ohlédl — snad jen když chtěl bezpečně přejít na protější chodník. V kapsách nám smutně zvonilo pár drobných mincí, protože v naší finanční situaci na rozhazování není. Ještěže vyhrával městský rozhlas. Melodie to však byla nevýrazná chyběla jí všechny základní atributy uvítání: ostrý rytmus a břesknot. Neudělala dojem ani na dvojici „černých šerifů“ netečně lelujících u zábradlí mostu přes Metuji. Na několika místech příjezdové trasy se ve slaboučkém vánku mírně vlnily transparenty oznamující jednotlivá představení festivalu. Jejich od domu k domu roztažená bílá křídla se však tvářila naprosto neúčastně.

Příjezdy jsou tedy zřejmě různé a pozlátka příjezdů bývají ošidná. Vysněné ovace a srdečná přijetí se nemusejí konat. A tak najednou poznáváš, že to třeba ani není nutné, žes to vlastně ani nečekal, že je to takhle normální. A najednou taky zjišťuješ, že slavný příjezd ještě nemusí znamenat slavný pobyt a už vůbec ne slavný odjezd.

Je zkrátka dobře vzít věci tak jak jsou. Příjezd je začátkem odjezdu. A basta.

Povídání druhé: Okouzlení

Po suchopáru odpoledního konverzačního tlachání a večerního pohybového předvádění se, zapůsobilo kouzlo „kichotiády“ v parku pod nočními hvězdami jako blahodárny déšť kropící rozpraskanou, vyprahlou a žíznící zemi. Noc se rozzářila gejzírem klaunských nápadů a ohňostroj vtípů postupně rozžíhal ohničky v srdcích přihlížejících diváků. A okouzlení se tak umocnilo, že se zhmotnilo a prorazilo si cestu do očí a odtud ven do prostoru, kroužilo v tom prostoru, spojovalo se dále s okouzlením druhých, až laskavým objetím pohltilo celé hlediště.

Představení už dávno skončilo, ale okouzlení drželo dál diváky na sedadlech, nutilo je dál tleskat, pak je shromažďovalo do skupinek, kde cítili potřebu si navzájem své okouzlení sdělit a provázelo je až domů s neustálým nutkáním se vracet k tomu i onomu

okamžiku představení, kdy se okouzlení rodilo. A pak s nimi možná vklouzlo do bytu, možná na lůžko a možná i do snu. Hýčkalo je, kolébalo a těšilo až se tiše propadli do hebkého spánku. — Dobrou noc.

Povídání třetí: Setkání

Ruku na srdce — přiznejme si: většinou si neuvědomujeme, že každé setkání je základním systémem veškeré mezilidské komunikace, odrazovou deskou pro začátek dialogu. Setkání je možno rozškatulkovat do mnoha druhů, ale hlavní jsou pouze dva: setkání příjemná a nepříjemná. A od nich se dovídají všechno ostatní co následuje.

Je příjemné se setkat s přítelem nebo přítelkyní třeba po roce a třeba na stejném místě a ve stejnou dobu. Je příjemné si zachovat v mysli nesporné klady z těchto setkání a po roce s uspokojením zjistit, že se nic nezměnilo, že ten či ta jsou takoví, jací v nás zůstali po celou dobu, co jsme se neviděli. A je dobře, že nevidíme, že ten se zatím více přiklonil k zemi, že ta má o pár hlubokých vrásek víc, že ten chodí náhle o holi a ta nějak zřetelně přibrala. To není rozhodující. Rozhodující je, že jsme zase prožili svá příjemná setkání a že se těšíme na každé naše další, třeba za rok.

Povídání čtvrté: Hamlet

Být či nebýt

to je oč tu běží!

Zda je to ducha důstojnější

snášet klatby osudu

anebo se čelem postavit...

(Shakespeare — Hamletův monolog)

Tohle odvěké dilemma řeší člověk snad od chvíle, kdy jeho mozek poloopa a poločlověka začal přemýšlet.

Být či nebýt —

— snášet nebo postavit se...

Je možno je dosadit do každého lidského problému, v každém čase a do každého, byť sebetitěrnější rozhodování.

Být či nebýt —

— snášet nebo postavit se...

Vždycky šlo, a půjde o rozhodnutí, zda jsme schopni akceptovat situaci, v níž jsme se ocitli nebo zda se rozhodneme pro jiné řešení. A pokud se rozhodneme, zda se pak také podřídíme všem z toho vyplývajícím následkům. Platí to jak v politice, tak ve společnosti, v rodině i v každém z nás.

Být či nebýt —

— snášet nebo postavit se...

Hamlet se po určitém váhání rozhodl. A odmítl svého rozhodnutí litovat. Každý z nás se v určité chvíli pro něco rozhodl: ty, já, ostatní... Pak tedy svého rozhodnutí nelituj, nelituji, nelitujeme a dovedme vše tam, kam jsme se rozhodli a pevně věřme, že to neskončí tak tragicky jako u Hamleta. Zkusme:

.....snášet klatby osudu
a postavit se čelem.....

Povídání páté: Ostuda

Ostuda je stav, který se rodí rychle jako holuby po dešti a ještě rychleji bobtná a nafukuje se. Ostudy jsou v lidském životě přehrášle, nepřeborná množství v nejrůznějších formách a velikostech.

Základní důvod vzniku ostudy má vždycky jen a jen subjektivní charakter ať na něj pohlížíme z kterékoliv strany. Důsledek ostudy vždy vyvolává přinejmenším rozpaky pokud, nedej Bůh, nevyústí do nekontrolovaného emotivního výbuchu.

Tohle všechno mě napadlo po představení „Krok a jeho dcery“. Už samo naplnění takové zhůvěřilosti je podáním písemné žádosti o ostudu a inscenování tohoto textu je kolkem na této žádosti jakoby notářsky ověřené. A ten, kdo (zatím beztrápně) tenhle dramatický „skvost“ na festival vybral, si požádal nejen o parádní ostudu jak náleží — zároveň vykonal medvědí službu celému spolku ochotníků již tak dost těžce bojujícímu o své místo na slunci — ale měl by být veřejně exemplárně potrestán: postaven na pranýř na náměstí mezi morový sloup a schodiště divadla, pravidelně každou hodinu násilně nalit Regnerkou a nepuštěn na WC a nakonec potupně vyhoštěn z města s doživotním zákazem pobytu v jeho zdech. A i to by bylo málo.

Také se divím souboru, že proti výběru neprotestoval, protože se domnívám, že i tam lze snad najít lidi soudné. Nebo ne?

Tak mi zbývá jedině povzdech: Komu není rady, tomu není pomoci a víra, že pro budoucno v tomto prostředí odstraní zdravý rozum ty, co mají hroší kůži, z malé ostudy si nic nedělají a do velké si lehnou a jsou s ostudou jedna ruka. Kdyby ne, pak je to jako když hrách na stěnu hází.

Povídání šesté: Loučení

Loučení, loučení,

to je přec těžká věc

když se musí rozloučiti...

(Česká lidová)

Loučení je snad nejtěžší lidský problém. S jedinou výjimkou, že se loučíme s někým nebo něčím, co máme rádi, co budeme určitě postrádat, co nám bude nenahraditelně chybět. Možná jen na určitou dobu, možná ale navždycky. Nevíme. Bůh suď.

S nemilým se loučíme rádi a rychle, oddychneme si, když to máme za sebou, když nabudeme přesvědčení, že už něco nemusíme a do budoucna jsme si jisti, že nebudeme muset. Ta úleva, ten pocit volnosti je k nezaplacení.

Pravým opakem je loučení s dobrými

přáteli nebo s milovaným prostředím. Toto loučení bývá těžké, nevidíš konce, nevidíš východiska, je ve svém principu beznadějně.

Upřímné loučení je však také jistý rituál, nikým neurčený, nikým nena-psaný. Každý si jej vytváří sám podle teploty svého srdce. A každý si jej taky sám prožije podle upřímnosti své duše. Někomu stačí naposledy projít známými místy a letmo si připomenout něco hezkého s nimi spojeného. Někdo musí své loučení vyjádřit slovy a někomu stačí jen krátký pohled a tichý odchod. Každý jsme jiný a je to tak dobře.

Podstatné však je, aby se za námi nezavřela navždycky černá díra zapomnění, ale třeba kdesi v dálce, mihotavě blízka bludička naděje dalších shledání, která však, jak už to ani nemůže být, předznamenávají znovu další budoucí loučení.

Tak — nashledanou, lásky mého srdce.
František Klaška

Otázky pro pana starostu Houšťka

1. Slyšela jsem, že jste býval duší amatérského divadla mladých v Hronově. Tedy, že jste i sám hrál (a dobře) a že jste navíc dovedl vytvořit dobrou partu lidí zapálených pro divadlo. Jak jste na tom dneska — asi už nehrajete? Chybí vám to?

M. H. Ve své první otázce jste se dotkla nejhezčího úseku mé divadelní činnosti, kdy jsem v letech 1961 až 1971 společně s Mirkou Císařovou založil Náchodské divadelní studio mladých a celých deset let v něm usilovně pracoval. V tom „Studiu“ jak jsme ho mezi sebou nazývali, pracovalo během deseti let přes sto mladých lidí z Náchoda a okolí. Vypracovali se tak, že v roce 1965 s Tylovou „Tvrdohlavou ženou“ a v roce 1967 s Vrchlického „Soudem lásky“ hráli na Jiráskově Hronově. Dnes už to jsou jen krásné vzpomínky, ale při loňském setkání Studia po 30 letech se sešlo přes 50 jeho bývalých členů.

Vedle toho jsem jednu inscenaci ročně režiroval i v rodném hronovském divadelním souboru. V každé jsem i hrál, protože od roku 1972 jsem mohl hrát, ale režirovat jsem nesměl. Proto se na plakát musel napsat vždy někdo jiný a nejčastěji se psalo: režie — kolektiv. Teď jsem z toho, věřím že jen na čas,

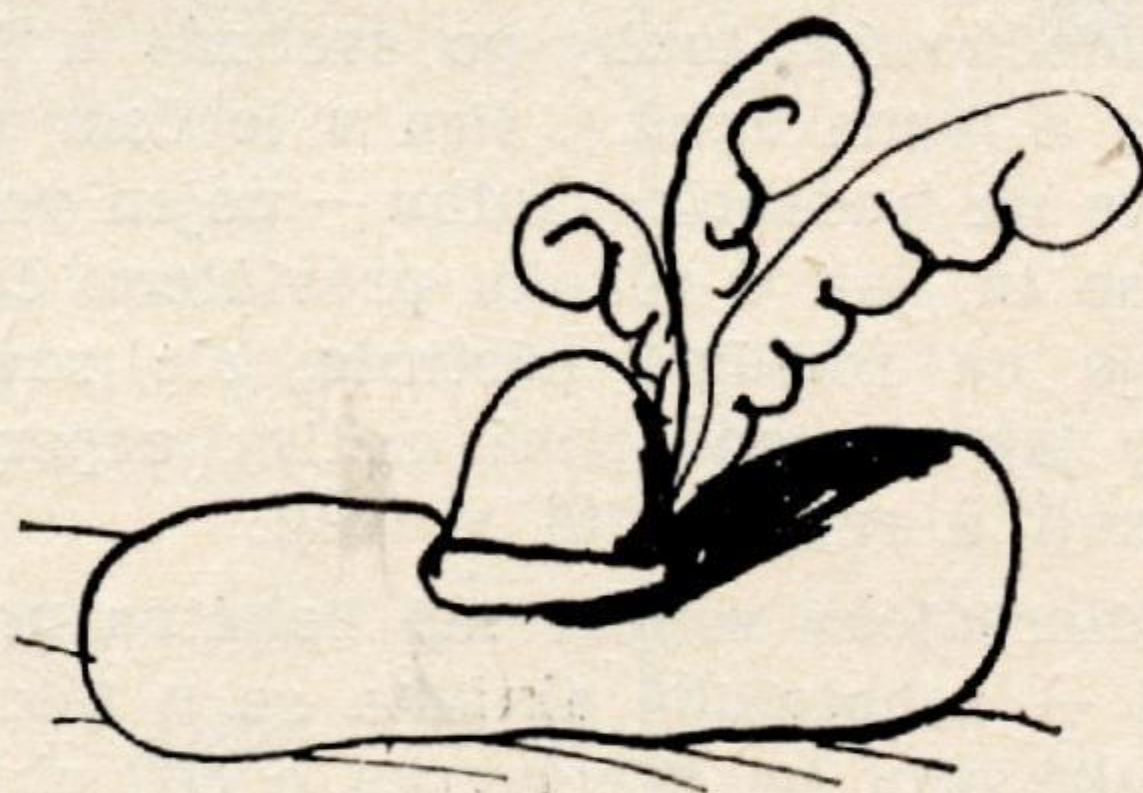
vypadl. Ptáte se, jestli mně to chybí? To víte, že ano — a jak! Ale už hledám text, který by se mi líbil, a který by byl pro současný hronovský soubor hratel-ný. Věřím, že se to podaří a pak: vzhůru na prkna hronovského jeviště!

2. Jaký je váš názor na letošní Jiráskův Hronov? Podařil se nebo ne? A vaše srovnání s loňskou žatvou?

M. H. Po loňském ročníku Jiráskova Hronova, o kterém se říkalo, že je „přelomový“ jsme s určitou nervozitou očekávali ten letošní, dvaasedesátý. Nezklamal nás, byl už daleko více vyrovnaný, úroveň solidní, návštěvnost velmi dobrá. Snad chyběla nějaká špičková představení, ale ta určitě z této dobré základny vzejdou. Přáli bychom si větší účast zahraničních souborů i hostů z partnerských amatérských organizací v Evropě. Snad již v příštím roce se zlepší i tato reprezentativní stránka festivalu. Je nutné seznamovat všechny divadelníky s formou celostátní žatvy, to znamená, že Hronov se stává vrcholnou přehlídkou i pro loutkáře, mimy, divadla pro děti i divadla poezie.

Závěrem bych chtěl říci, že jsem s letošním ročníkem spokojen jako starosta města i jako dlouhodobý divadelní ochotník. Věřím, že pokud získáme prostředky na rekonstrukci havarovaného jeviště Jiráskova divadla, budeme za rok radostně zahajovat 63. Jiráskův Hronov a jím otvírat další desítky ročníků festivalu v budoucnosti. Jestli nevěříte, přijďte se za rok podívat. Na shledanou!

Za rozhovor děkuje Věra Kmočová

Hronovská zed' nářků

Z loňské tabule CO VY NA TO? se letos stala STĚNA STESKŮ, jako by organizátoři festivalu předem předpokládali, že si návštěvník bude pouze stýskat. Od divadla se přestěhovala na roh Hostovského ulice a nejčastěji ji autoři navštěvovali krytí houstnoucí hronovskou tmou po návratu z představení.

Když jsem se začetla, zjistila jsem, že kromě obsahové stránky poskytuje STĚNA neocenitelnou plochu pro studium žánrů. Vedle sebe tu stojí stručná sdělení typu: Byl jsem tady!, vzkazy a sdělení různého stupně intimity, zveřejněná přání (Chci kolo Scott!) a prosby téměř zoufalé (Lidi, otevřte jí oči. Já ji miluju!) až po hrozby, většinou na adresu hronovských soukromníků a poezie. Ale šedá je každá teorie a zelený strom ži-

vota, a tak si vychutnejte menu sami. Prosím:

Méně snobismu a formalit by do festivalu vneslo více sympatií a lásky.

Lidi umírají, mění se v květiny.

Lomikare, Lomikare, do roka a do zdi! Radegast je lepší než Primátor!

Pivo dělá žízeň krásnou.

Kdyby jedno bylo.

Pane starosto, proč je (pan) primátor tak strašnej?

Představení Alternativní scény byla skvělá, jinak děs.

Koura žere chrousty!

Odjel jsem v neděli, nešlo to jinak.

Jítka, jestli se opravdu nudíš, budu čekat v pondělí u pumpy (na vodu).

Lidi, prosím vás, zůstaňte lidmi!

Udělejte už proboha něco s průjezdem aut městem a s vyléváním svinstva do řeky!

Vážený pane Aloisi Jirásku, váš Hronov je skvělý. Ale má jednu chybu:

proč jenom profíci?

proč málo soukromí?

proč ne i amatéři?

Pardon, chtěl jsem tím říct, proč sem jen jezdí protekční soubory, proč ne i ostatní?

Nejkrásnější loupežnická pohádka, v restauraci PADOLKA.

Okradou tě na to tata, a vyrazí s tebou vrata.

2x obyč. vodka velká

2x griotka dtto 64,— Kčs

Hronovští soukromníci vchopte se a neberte mě!

Nebojte se plakat!

Chcete moji starou?

Hronovští soukromníci, styďte se! Nestojíme-li vám za to, abyste pro nás udělali něco navíc (např. otevřít bufet), tak asi o tom řekneme i jinde. Snažte se nebo „Hronov“ zajde na úbytě!

Nelze jen vydělávat, ale i sloužit!

Posledný deň mezi normálními lidmi, lebo zajtra dojdú Dušani z Pezinokul!

Ach k čemu moje stesky jsou když lidé dál jen kradou, lžou a jejich slova tváře špiní a bolí

bolí jak šíp bodnutý do slabiny jak rána zkrvavená

jak moře špinavé

jak luna smogem zahalená.

Mylně jsem se domníval, že amatérský festival snobismus nepostihuje. Opět ztráta iluzí.

Za rok nashle ve zdraví, stěna ať zas vypráví!

opsala rh

O hladivé báchorce

Většina z devatenácti divadelních vystoupení letošního, co do celkové umělecké úrovně poněkud mdlého 62. Jiráskova Hronova našla v prořídých řadách hlediště hlavní scény, Slavie a sokolovny „své“ vnímavé publikum. To v soukro-

mých přátelských rozhovorech, v otevřených výměnách názorů na třech společných diskusních klubech nebo v kritických glosách na stránkách jazykovými chybami oplývajícího Zpravodaje vyjádřilo určitý osobní vztah — jak přízeň, tak více či méně zdůvodněné rozpaky nebo rovnou odmítnutí zhlédnutí. V těchto redakci vyžádaných řádcích se zastavím jen u dvou inscenací, které svou konkrétní jevištní podobou snad poukázaly na nějaký obecnější interpretační problém.

Hned z kraje přehlídky se tu ve dvou po sobě následujících dnech objevil titul věru typicky „hronovský“ — Lucerna Aloise Jiráska. Shodnou okolností ji nastudovaly jihomoravské soubory ze dvou nevelkých obcí, nacházejících se jižně od Brna nedaleko sebe: kolektiv Osvětové besedy Boleradice a Tylovo divadlo z Ořechova. První inscenace sem postoupila na základě loňského úspěchu na Krakonošově divadelním podzimě ve Vysokém nad Jizerou, druhá byla nominována porotou jarní národní přehlídky Divadelní Třebíč. Diametrálně odlišná nastudování se přirozeně stala podkladem ke vzájemnému srovnávání i materiálem k seminárním zamyšlením nad smyslem a možnostmi současné interpretace klasických dramát,

Není vcelku divu, že živější divácký ohlas vzbudilo vystoupení Ořechovských, kde osobitě úpravě textu dal profesionální režisér, hudební skladatel i scénograf Vlastimil Peška podtitul Z kroniky ořechovského divadla. Protože jsme v AS o nesporných kvalitách tohoto souboru s vyhraněnou komediálně antiiluzivní poetikou psali již několikrát (o samotné rozverné Lucerně pak v souvislosti s letošní jubilejní 10. jihomoravskou divadelní přehlídkou v Blansku), věnujeme nyní pozornost nováčkově Hronova — Boleradickému. Jejich jevištně daleko krotčí nastudování totiž umožní zastavit se rovněž u samotné předlohy, kde zdánlivá „samozřejmost“ a domněle všeobecná znalost díla dekretovaného studentům do tzv. povinné domácí četby vede zejména mladší diváky (zpravidla bez podrobnější znalosti fakt) k paušálně podcenivému přístupu vůči němu.

Vedle Kolébky a M. D. Rettigové řadí se Lucerna mezi Jiráskovy veselohry. Ačkoli prvotní inspirace pocházela už z počátku osmdesátých let a první náčrt, tzv. Předehra, z roku 1893, měla Lucerna premiéru rovnou na Národním divadle až v listopadu 1905, a to v režii autora přítele Jaroslava Kvapila. Dočkala se tehdy sedmdesáti repríz a poté úspěšně prošla dalšími scénami. Nejde tedy rozhodně o hru „napsanou v době národního obrození“, jak mylně usoudil jeden z anonymních hlasů Klubu mladých divadelníků ve 4. čísle Zpravodaje JH.

V této báchorce využil autor jak svých historických znalostí, tak podnětů, které aktualizací pohádkových látek přinesl novoromantismus a symbolismus. V do-

mácím kontextu se poučil na tendenci báhorek J. K. Tyla, v evropském pak na veseloherním ladění nadpřirozených motivů a jejich spojení s realistickými lidovými typy např. u Shakespeara Snu noci svatojánské. Vytvořil hru o vítězném boji proti útlaku, za právo, svobodu, lásku a emancipaci člověka, srozumitelné podobenství o vůli k sebeurčení, ale i zrcadlo naší národní povahy. Jinotajnost předlohy je tu zcela srozumitelná: lucerna, kterou nakonec kněžna rozbije, symbolizuje útlak lidu, stará lípa jakožto konkretizace dramatické oblíbeného motivu stromu, kterou se chystají panští služebníci porazit, personifikuje pak svobodu a domov. Hra je naplněna rokokovou selankovitostí i mýtotvornou fantazií, ovzduším tradičních pohádkových představ, které jí vtiskují jak lidový a národní charakter, tak lyrické poetické kouzlo. Ke kladům předlohy náleží také škádlivý humor, předcházející u diferencovaného zobrazení vrchnosti v komiku karikaturní povahy.

Při bližším rozboru Lucerny bychom zřejmě ocenili též její kompoziční přednosti — uplatňování kontrastu jak v jednotlivých sekvencích, tak v rolích (vodníci; Mladá kněžna a Hanička; vysloužilci Braha a Mušketýr aj.), střídání napětí a komična, zajímavé paralely mezi postavami (znehucení okolním světem u Kněžny a Ivana; zamilovanost učitelského mládence Zajíčka a vodníka Michala; jistá aristokratičnost jako rys spojující Dvořana s Ivanem; odlišné uskutečňování touhy po svobodě u Mlynáře a Ivana apod.). Hra v leccem upomene na hudební skladbu — nejen proto, že se tu, jak v rokoku pravidlem, často hraje na rozličné nástroje, ale rovněž tím, jak se jednotlivé motivy exponují, svazují a refrénovitě vracejí.

Boleradický soubor má bohatou minulost — ochotnická aktivita se v této vinařské obci na Břeclavsku o 800 obyvatelích objevuje už před 125 lety a sílu této tradice je tedy třeba brát v úvahu. Spolehlivě pracující vesnický soubor (letos ve svém okrese údajně jediný) pravidelně vystupoval na krajských přehlídkách jižní Moravy v Němčicích nad Hanou a vícekrát se také úspěšně zúčastnil národního festivalu ve Vysokém. Zkušený, početný a přirozeně muzický kolektiv, v němž působí několik rodinných „klanů“ a členové všech věkových skupin i nejrozumnějších civilních profesí, orientuje se v poslední době na dvě navzájem se prostupující dramaturgické linie — na hudební či muzikálové předlohy (Nikola Šuhaj loupežník, Nejkrásnější válka, Lumpacivagabundus) a domácí klasiku (Maryša, Ženský boj, Dalškabáty, hříšná ves, Její pastorkyňa).

Tento typický venkovský soubor, nemohoucí počítat s pomocí profesionálních divadelníků, nastudoval Lucernu zhruba v intervalu jedné generace již po čtvrté, a to u slavnostní příležitosti 850. výročí první písemné zmínky o své

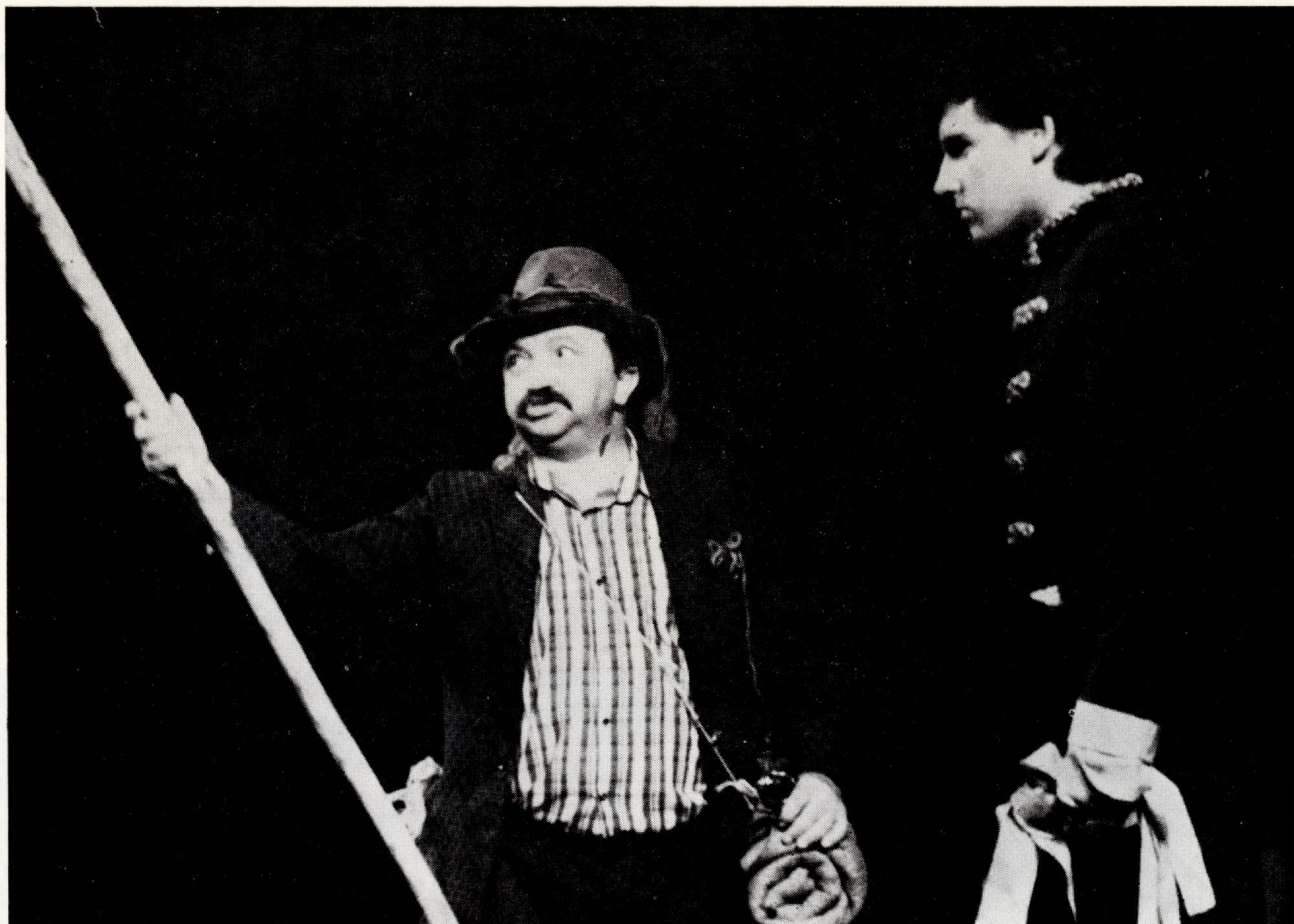
obci. Možná i proto režisérka a scénografka v jedné osobě Alena Chalupová (pamatujeme pýchu vraždicí Kostelníčky) zůstávala raději na půdě ověřených jistot a neusilovala — obdobně jako u svých dřívějších premiér klasického odkazu — o pojetí stůj co stůj obrazoborecké. Nechceme tvrdit, že si režisérka plně uvědomila všechny z připomenutých myšlenkových a uměleckých kvalit textu. Vytvořila zkrátka tradičně pojaté nastudování vlastně z rodu „sousedského“ divadla, spíše reprodukčního nežli výkladového ladění. Má-li však být Jiráskův Hronov skutečnou scénickou žatvou a průsečíkem nejrozumnějších současných jevištních tendencí, najde zde jistě i tento způsob scénování své nezastupitelné místo.

Boleradickému nastudování Lucerny můžeme právem vytknout mnohé — od sporného matoucího typového obsazení (místo starého sluhy Žána je tu mladší komorná, což významově posunuje zejména výstupy u lesního záměčku; příliš mladý Pan Franc a podobně i Mušketýr, navíc vyšňořený spíše jako švihácký dumasovský šlechtic nežli daleko pravděpodobnější vojenský veterán) přes hereckou matnost nebo nejistotu (Mlynář Radomíra Omasty, Dvořan Stanislava Rauše, Hanička debutantky Ilony Fialové) a nepečlivou mluvu (Braha Zdeňka Trlidy) až po nevhodné kostýmy (jakési oficiální premování Libora Stehlíka jakožto vodníka Michala). Režisérka rovněž dostatečně nezvážila, že neutrálně náznaková a téměř „prázdná“ výprava nemilosrdně obnaží individuální herecké nedostatky některých interpretů i stylovou nevyváženost souhry.

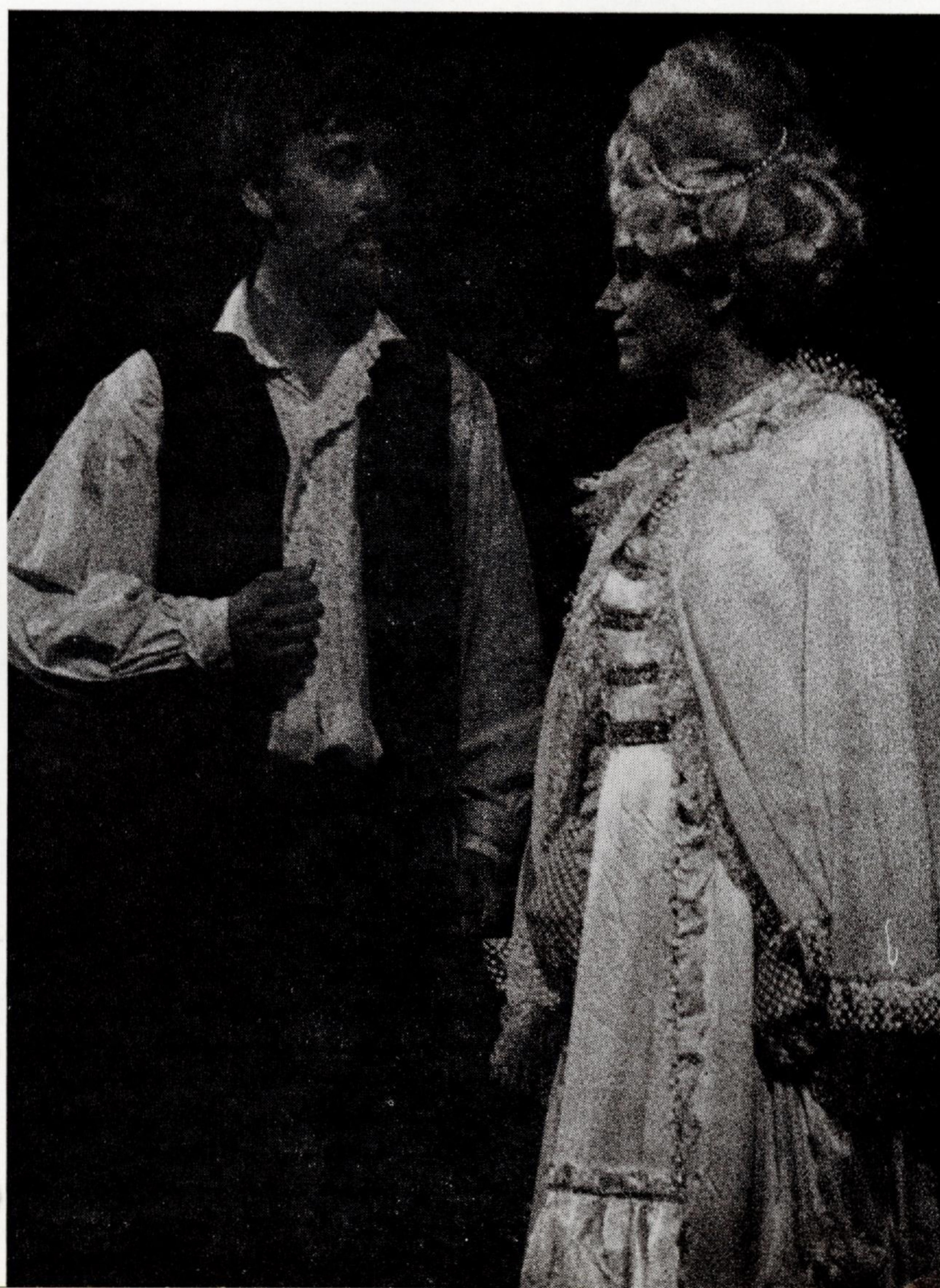
Přesto jsme však viděli několik kreací, které stojí za zmínku pro lidskou i jevištní autenticitu charakterů. Vedle čtveřicově usměvavé a koketní Ivy Hrabcové by to mohl být např. Vrchní, kterého hrál (možná s vlastními zkušenostními rysy) sám starosta obce Jan Koráb. Neměli jsme před sebou obligátního pupkáče, zpupného odrodilce a panovačně durdivého „krocana“, nýbrž spíše ustanoveného provinčního úředníka v starodávné paruce. Pozoruhodnou, nešaržírovanou a spolehlivě uchopenou figuru pak vytvořil Pavel Omasta jakožto vodník Ivan. Už exteriérově to nebylo žádné vulgární strašidlo ani zosobnění člověku nepřátelských přírodních sil, nýbrž jakýsi mrzoutský venkovský strejc, na jehož mizantropických výpadech je věru leccos pravdy.

Zkrátka a dobře, i na konci druhého tisíciletí má zřejmě plné právo na existenci to amatérské divadlo, které bez dokladovaných avantgardních ambicí a odstínem naivizujícího „kouzla nechtěného“ přistupuje k dramatickému textu s pokorou a důvěrou v působivost jeho stále aktuálního poselství o svobodě a lásce k přírodě a dobrým lidem.

Vít Závodský

Pavel Omasta (vodník Ivan) a Libor Stehlík (vodník Michal) v Jiráskově Lucerně DS Boleradice, Radomír Omasta (Mlynář) a Iva Hrabcová (kněžna) foto: I. Mičkal

Amorem střeleni aneb Všechno vyjde najevo, Divadélko JEN TAK Karlovy Vary, foto: Pavel Štoll

